

Äripäev

Nädalavaetus

AASTAT MAJANDUSLEHTE

Reede, 28. november 2014 | nr 218 (5111) | 3 eurot

23. REISIHOOAEG

TALLINN, ESTONIA PST 5a
tel 670 3000, 670 3003

TARTU, ÜLIKOOLI 4
tel 734 4207, 734 4208

PÄRNU, RINGI 10
tel 442 6300, 442 6305

www.tensireisid.ee

REISISELLI ABIMEES

KEVADINE VITAAMIINISÜST

18.-22.03; 08.-12.04; 20.-24.05; 03.-07.06	ISTANBULI linnapuhkus 5p (lennureis)	al. 549 €
UUDIS! 21.-28.03	LANZAROTE JA FUERTEVENTURA 8p (lennureis)	al. 1049 €
07.-13.04	MADEIRA kultuuri- ja puhkusereis 7p (lennureis)	al. 849 €
07.-13.04	MADEIRA puhkusereis 7p (lennureis)	al. 739 €
08.-17.05	MAROKO suur ringreis 10p (lennureis)	al. 1200 €
22.-29.04	HOLLAND – LILLEFESTIVAL 8p (laev/buss)	al. 499 €
23.-26.04	HOLLAND – LILLEFESTIVAL 4p (lennureis)	al. 699 €
06.-21.05	KESK-HIINA suur ringreis 16p (lennureis)	al. 2999 €
22.-29.05	PORTUGALI ringreis 8p (lennureis)	al. 799 €

AJALUGU JA KULTUUR

07.-12.07	PRANTSUSMAA ringreis, Pariis ja Brüssel 6p (lennureis)	al. 799 €
15.-20.07	PARIS-LONDON (Versailles' ja Canterbury'ga) 6p (lennureis)	al. 799 €
25.-31.07	EDELA-PRANTSUSMAA ja Püreneed 7p (lennureis)	al. 829 €
22.-29.07	INGLISMAA-ŠOTIMAA 8p (lennureis)	al. 949 €
31.07-07.08	LÕUNA-INGLISMAA, Cornwall, London 8p (lennureis)	al. 899 €
06.-13.08	IIRIMAA RINGREIS koos Põhja-Iirimaaga 8p (lennureis)	al. 899 €
UUDIS! 17.-23.07	HISPAANIA – ANDALUUSIA 7p (lennureis)	al. 859 €
16.-22.08	PORTUGALI ringreis 7p (lennureis)	al. 799 €
11.-18.08	HORVAATIA-SLOVEENIA, Dalmaatsia rannik 8p (lend/buss)	al. 729 €
24.-31.07	KREEKA RINGREIS koos puhkusega Zakynthosel 8p (lennureis)	al. 899 €
UUDIS! 20.-24.07	PÕHJA-ITAALIA ja Dolomiidid 5p (lennureis)	al. 729 €
26.09-03.10	TÜRGI ringreis 8p (lennureis)	al. 799 €
21.-25.10	ISTANBULI linnapuhkus 5p (lennureis)	al. 549 €
12.-17.07	BAIERIMAA JA AUSTRIA 6p (lennureis)	al. 799 €
12.-16.08	SAKSAMAA – ring ümber BODENSEE 5p (lennureis)	al. 759 €
14.-20.08	HOLLAND-BELGIA 7p (lennuk/buss)	al. 559 €
14.-17.08	HOLLAND-BELGIA 4p (lennureis)	al. 657 €
30.06-04.07	PRAHA JA TŠEHHIMAA 5p (buss/lennuk)	al. 479 €
11.-17.07	UNGARI ringreis 7p (buss)	al. 399 €
14.-20.07	POOLA ringreis 7p (buss)	al. 439 €
29.07-02.08	PÕHJA-POOLA (endine Ida-Preisimaa) 5p (buss)	al. 349 €
04.-10.08	SLOVAKKIA lossid ja Tatrad 7p (buss)	al. 419 €
12.-25.09	IRAAN, muistne Pärsia 14p (lennureis)	u. 1999 €
TAAS! 18.-26.10	JORDAANIA RINGREIS 9p (lennureis)	u. 1099 €
14.-28.11	ETIOOPIA ringreis 15p (lennureis)	u. 2390 €

RÕÕMUKS LASTELE

08.-12.07	PIPIMAA, KOLMÄRDENI loomaaed 5p (laev/buss)	al. 119-339 €
14.-19.07	TAANI LEGOLAND 6p (laev/buss)	al. 149-449 €
24.-26.07	MUUMIMAA ja Caribia veepark 3p (laev/buss)	al. 95-239 €

PUHATA JA VAADATA

01.-08.07; 16.-29.09	MALLORCA kultuuri- ja puhkusereis 8p (lennureis)	al. 899 €
23.-30.07; 05.-12.09; 17.-24.10	MALTA-GOZO, Sitsiilia ja Comino 8p (lennureis)	al. 829 €
03.-10.09	KREEKA – ZAKINTHOS kultuuri- ja puhkusereis 8p (lennureis)	al. 799 €
17.-24.10	MAROKO kultuuri- ja puhkusereis 8p (lennureis)	al. 999 €
27.06-03.07; 14.-21.10	KÜPROSE kultuuri- ja puhkusereis 7p ja 8p (lennureis)	al. 839 €
01.-06.07	PRANTSUSE RIVIERA (Menton, Cannes, Monaco) 6p (lennureis)	al. 679 €

VÕRRATU LOODUS

14.-21.07	PRANTSUSE RIVIERA, Provence ja Alpid 8p (lennureis)	al. 899 €
27.07-03.08	SARDIINIA-KORSIKA 8p (lennureis)	al. 949 €
05.-10.08	ALPIDE RINGREIS – Austria, Šveits, Itaalia 6p (lennureis)	al. 829 €
03.-08.08	ŠVEITS, Mainau saar ja Liechtenstein 6p (lennureis)	al. 799 €
26.06-02.07	KESK-NORRA koos Bergeniga 7p (laev/buss)	al. 429 €
21.-29.07	KESK-NORRA koos Trolliteega 9p (laev/buss)	al. 599 €
09.-16.07	PÕHJA-NORRA koos Lofootidega 8p (laev/buss)	al. 599 €
02.-09.08	LÕUNA-NORRA loodusimed ja väikelinnad 8p (laev/buss)	al. 569 €
11.-18.09	GRUUSIA kultuuri- ja loodusreis 8p (lennureis)	al. 849 €

SKANDINAAVIA

02.-07.06	TAANIMAA lossid ja väikelinnad 6p (laev/buss)	al. 449 €
02.-07.07	ROOTSI - TAANI lossid, aiad, väikelinnad 6p (laev/lennuk)	al. 619 €
05.-09.08	ROOTSIMAA kaunimad paigad 5p (laev/buss)	al. 379 €
01.-06.08	GOTLAND koos keskajafestivaliga 6p (laev/buss)	al. 499 €
18.-23.08	BORNHOLM – Läänemere roheline pärl 6p (laev/buss)	al. 559 €
09.-12.07; 16.-19.07; 13.-16.08	AHVENAMAA 4p (laev/buss)	al. 299 €
01.-03.07	SOOME – 1000-järve maa 3p (laev/buss)	al. 259 €
18.-20.07	SOOME läänerannik 3p (laev/buss)	al. 269 €
17.-20.09	Sügisvärvides LAPIMAA 4p (laev/buss)	al. 299 €

KÜLLA NAABRITELE

10.-12.07	LEEDUMAA pealinnad 3p (buss)	al. 159 €
26.-28.06; 16.-19.07	PALANGA-KLAIPEDA-NERINGA 3p ja 4p (buss)	al. 175 €
23.-24.05; 27.-28.06; 25.-26.07	LÄTIMAA mõisad ja lossid 2p (buss)	al. 119 €
31.07-02.08	KURAMAA kalurikülad ja tuletornid 3p (buss)	al. 159 €
10.-11.10	LÄTIMAA kuldne sügis 2p (buss)	al. 99 €
01.-05.07	KALININGRAD 5p (buss)	al. 295 €
10.-12.07; 23.-26.07	ST. PETERBURG 3p ja 4p (buss)	al. 199 €
06.-09.08	ST. PETERBURG ja keiserlikud paleed 4p (buss)	al. 279 €
13.-16.08	PETSERI-PIHKVA-NOVGOROD 4p (buss)	al. 235 €

MIS SIND
HUVITAB?

Uus Mercedes-Benz C-klassi universaal.

Täiuslikkus on nüüd veelgi praktilisem.

Universaal kui kunsti teos. Praktiline tulemus. Suure pakiruumiga ning ruumikas Mercedes-Benz C-klassi universaal mudel ootab Sind proovisõidule Silberauto Eesti esindustes.

Kuni 15 10-liitrise mahuga pakiruum • Esimene täis-õhkvedrustusega premium-auto oma klassis • Esmaklassiline ohutus- ja juhiabisüsteemide kompleksüsteem Intelligent Drive • Kõige innovaativsemad multimeedia-lahendused oma klassis • Ületamatu ökonoomsus ja keskkonnasäästlikkus.

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Keskmine kütusekulu 3,8 – 8,6 l / 100 km, CO₂-emissioon 99 – 200 g / km.

SILBERAUTO

Silberauto Eesti AS esindused: Tallinn, Järvevana tee 11, tel 626 6000 Tartu, Ringtee 61, tel 730 0720 Pärnu, Riia mnt 231a, tel 445 1990 Rakvere, Haljala tee 1, tel 660 0152
Mercedes-Benz peaesindus Eestis AS Silberauto: Tallinn, Järvevana tee 11 www.mercedes-benz.ee

Mööblisalong
Sophisticated
Living *Elegantne Elustiil*

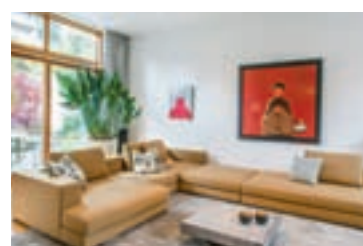
Pärnu mnt 238, Tallinn
Järve kaubanduskeskus, 0 korrus

Elegantseid ideid
jõuluootusteks

diivanid, nurgadiivanid, diivan-
voodid, voodid, tumbad, tugi-
toolid, madratsid, padjad

Töötame iga päev **10.00** kuni **20.00**

Info tel 670 3838 või mob 59 123 822

Vaata ka: facebook.com/elegantneelustiil

www.sophisticated.ee • www.sophisticated-living.de

Kingi oma meeskonnale pidulik jõuluelamus Monacos!

Kutsu oma meeskond või äripartnerid kolmekäigulisele pidulikule jõululõunale või –õhtusöögile, nautima restoran Monaco meisterkokkade hinnatud toidukunsti!

Kingitus on meie poolt!

Kõikidele külalistele ulatame magustoidu kõrvale kingituse –
Nordic Hotel Forumi 8. korrusel asuva imelise vaatega lõõgastuskeskuse
külastuskaardi väärtuses 12 eurot!

Pidulik jõulumenüü

EELROOG

ÕRNSOOLALÕHE

marineeritud ingveri, piparkoogileiva ja mandariinikastmega

PEAROOGADE VALIKUD

PARDIFILEE

vaarikakruboto, kaneeli-õunasalsa, kõrvitsatempura ja ploomikastmega

SEAKOOT

kartuli-hernepüree, valitud köögiviljade ja tomatise sinepikastmega

MAGUSTOIT

SOE ŠOKOLAADIKOOK

piparkoogipralinee ja astelpajubrülleega

Monaco on lähemal kui sa arvad

Nordic Hotel Forumi 1. korrusel, Viru väljak 3, Tallinn

Komplekti hind 33.90 ühe inimese kohta.

Pakkumine kehtib 1.12.2014–10.01.2015 ja gruppidele suuruses 2 kuni 45 inimest. Soovitame menüü juurde ka meie sommeljee poolt väljavalitud sobivaid veine, küsi pakkumist! Broneeri laud helistades 622 2999 või kirjutades forum@nordichotels.eu

www.nordichotels.eu

Suurepärane välimus. Esmaklassiline nähtavus. Uus Touareg.

Uue *Touaregi* juures märkate kindlasti kere disaini ja standardvarustuses olevaid dūnaamilisi esilaternalid, mis reageerivad pidevalt roolile, samuti suuremat ökonoomsust ja võimsust, mille tagavad standardile *Euro 6* vastavad uued mootorid.

Seda aga, mida te ise ei märka, näeb automaatne pikivahe hoidmise süsteem (*ACC*) ja liikluse jälgimise süsteem *Front Assist*.

Das Auto.

UUDISED

Sorainen: ahnus ei tohi fookust paigast ajada

Edukad ettevõtjad kipuvad ahneks minema ja põhi-tegevuse unustama, rääkis Aku Sorainen. ▶9

Šveitslased võivad kullaturgu raputada

Šveits otsustab, kas osta 1500 tonni kulda. See moodustab iga-aastasest kaevemahust 70%. ▶10

Jõuluralli ajab optimistid börsile

Detsembris on aktsiaturgudel oodata iga-aastast jõuluralli, mille suurim võitja on Argentina. ▶16-17

PUHKEPÄEV

Teletorn annab ülevaate raadio ajaloost

Tallinna teletornis on veebruari lõpuni avatud näitus "Minu vana raadio", kus on väljas 30 raadio-vastuvõtjat. ▶21

KOLUMN

Kuidas saame üldse midagi teha, kui kardame ebaõnnestuda?

Kui kool edastab õpilasele sõnumi, et ebaõnnestumine on halb, ei saa temast kunagi ettevõtjat, kirjutab 10. klassi õpilane Mariann Jüriorg. ▶14

MEEDIA

EASi hange ETV poole kaldu

EASi korraldatud hange "Ajujahi" saate tegemiseks mängib trumbid kätte ETV-le. "Mõtetu konkurss. Keegi teine peale ETV ei saa saadet ei toota ega ka eetrisse lasta," pahandas Filmi-mehe toimetaja RAIMO KUMMER. ▶8

Reede, 28. november 2014
nr 218 (5111) 3 eurot

↑ EUR/USD
1,2480

↓ USD/EUR
0,8013

↑ EUR/SEK
9,2613

↑ EUR/RUB
58,6680

↑ NordPool
36,38

↑ Euribor
0,182%

▶ Kasiinokett Olympic saavutas TOP 100 võiduga firma ajaloo parima koha. ▶2,4-7

EILE õhtul TOP 100 ballil kuulutas Äripäev Eesti edukaimaks ettevõtteks Olympicu. Esikoha võtsid vastu suuromanik Armin Karu (vasakul) ja juhatuse esimees Madis Jääger. FOTO: RAUL MEE

ÄRIPÄEV 28. november 2014

toimetaja Peep Talimaa, tel 667 0150, e-post peep.talimaa@aripaev.ee

NÄDALA TEGIJA

Armin Karu

tõstis Olympicu edukaimaks ettevõtteks

Huvitav küll, kas 2013. aasta tulemuste põhjal kokku pandud Eesti ettevõtete TOP 100 võidukarikas leiab aukoha Olympic Entertainment Group ASI suuromaniku Armin Karu kabinetis või hoopis Eesti esimeses nn kassinohotellis, mis hakkab tegutsema Hiltoni nime

all. See peaks Tallinnas uksed avama millalgi aasta pärast. Olympicul pole ju alati head ajad olnud – meenutame kas või nende lahkumist Rumeeniast 2011. aastal, kukil 2,5 miljoni euro suurune kahjum. Praegu paistab aga firma areng stabiilselt hoogne. Mullu näiteks jagati TOP 100s 6.-7. kohta.

RÕÕMUSTAB

↑ **21 miljonit klaasitehasesse.** Maailma suurim klaaspakendite tootja O-I investeerib Järvakandi tehasesse 21 miljonit eurot. Investeeringuga loodetakse tehas senist umbes 10protsendilist tootmiskahtu oluliselt kasvatada.

Tarbija tuleb rahaga. Eesti tarbijate kindlustunne on viimase kuuga paranenud ja pere rahanduslik olukord on saavutanud parima taseme pärast kriisi. Heal tasemel püsib ka jaekaubandusettevõtete kindlustunne.

KURVASTAB

↓ **Salapärase andmebaas.** Äripäeva avastatud veebilehel ripuvad mobiilinumbrid koos täisnimedega, kuigi inimesed on oma numbri salastanud. Teadmine, et keegi on kuskilt enda käsutusse saanud andmed, mida inimene ei soovi avaldada, on äärmiselt ebameeldiv – olenevata sellest, missuguste andmetega täpselt tegu on.

Skeemitaja sümbolne karistus. Küttesüsteemide ostmiseks kahe firma alt fiktiivsete tšekidega PRIA-lt toetusraha küsinud Ivo Voor lõi kelmuse varjamiseks tankistide abil võrgustiku. PRIA-lt õnnestus tal saada kätte 50 000 eurot, kuriteo eest määratud trahv on aga kõige enam ligi 7400 eurot.

ESMASPÄEVAL

Kuhu eestlane kõige meelsamini investeerib?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Teiste raskemad väljakutsed upitasid riigifirmasid

Värske Eesti Edukamate Ettevõtete TOP 100 avalikustab 22. korda Eesti edukamad suurfirmad.

Toimetuse hinnangul iseloomustavad värsket edetabelit mitmekesisus ja riigifirmad. Viimaste esiletõus näitab aga eeskätt, et erafirmadel on olnud keerukas uute väljakutsetega toime tulla.

Tavaliselt joonistub edetabeli esikümnest välja üks kõige edukam valdkond, mis näitab meile ära Eesti ettevõtluse näo. Näiteks viimastel aastatel on domineerinud tööstusfirmad. Tänavu on pilt üle aastate üks mitmekesisemaid – jõujooned ei ole ühe sektori poole kaldu. Esindatud on nii ehitus, kaubandus, logistika kui ka tootmine.

Riigifirmade tõus. Tabeli ülaotsa firmades jääb siiski midagi huvitavat silma – mitu neist on riigifirmad. Kümne parema hulka murdis neli riigi osalusega firmat. Eesti Energia tegi koguni 200kohalise spurdi, tõustes viiendale kohale.

Analüütikud kommenteerivad tänases Äripäevas, et riigifirmade tõus etteotsa pole märk, et neil läheks eraettevõtjatest palju paremini. Pigem seisneb probleem selles, et teised firmad pole suutnud kohastuda raskustega eksporditurgudel. See kajastub ka väiksemas kasvus.

Samuti pole kindel, et eslotsas koha välja võidelnud riigifirmad ka järgmistel aastatel nii heal kohal on. Näiteks kiirelt kasvanud Eesti Energia võtab sel aastal arengukiirust maha ja ootab käibe langust. Tulemuste kohta pealt on ettevaatlik ka edukaim riigiettevõtte Elering, sest ühtegi kasvu toonud tegurit ei saa võtta kindlana.

Pärast mulli lõhkemist ja kriisi jõudsid edukamate suurfirmade sekka tagasi ka ehitusettevõtted. Nad on jae- ja hulgikaubandus- äride ning logistikute järel ühed edetabeli po-

„**Pole kindel, et esiotsas koha välja võidelnud riigifirmad ka järgmistel aastatel nii heal kohal on.**“

pulaarsemad. See jääb küll ilmselt tüheks, sest riigi tellimuste vähenemise tõttu tuleb rohkem konkurentide küünarnukkide otsa pörkuda. Nii on naasnud ka vahepeal minetatud taktika – töö saamiseks ohverdatakse kasum.

Rõõmsad toidutöösturid. Helgeid toone toovad edetabelisse toidutöösturid. Nende edu rõõmustas meid juba eelmisel aastal. Toona tegutses 500 suurema firma seas ligi 30 toidutootjat. Seekord loovutati pingereas mõni koht küll teistele valdkondadele, ent tööstusvaldkondadest ollakse edetabelis siiski üks suuremaid. Joogitööstuse A. Le Coq kerkimine esikümne piirile tõestab ühtlasi seda, et ka tihedas või langeval turul saab olla valdkonna parim, kui pingutada.

Äripäeva edetabelite eesmärk on esile tuua tublisid ja erilisi ning muuta ettevõtlus läbi- paistvamaks. Toimetus jätkab edetabeliga ka järgmisel aastal. Ettevõtjad lähevad võistlustule nii vara, teenistuse kui ka majandustulemuste põhjal. Selguvad nii piirkondlikud kui ka valdkondade eesrindlikumad.

Kõik on edulood. Kõik tänavu edetabelitesse seatud enam kui 7000 ettevõtet on edulood. Osa on tõestanud, et võistlejale ninanipsu tegemiseks piisab vähesest – näiteks Ida-Virumaa kondenspiima tootja Polven haaras kolmandiku lõunanaabrite turust mugavama pakendiga.

Nagu ütles Äripäeva peatoimetaja Meelis Mandel täna ilmuvas TOP 100 eriväljaandes, on ettevõtjail järgmisel aastal ilmuvate edetabelite tulemuste vormistamiseks aega veel vaid üks kuu.

Loe Äripäevast

KAANELUGU "Jackpot!"
täna lehes lk 4-7

LINERY

OLED VÄSINUD KÜTMISEST?

AUTOMAATNE

katlalahendus hakkele!

Tel. 521 6455 • www.linery.ee

Lahenduse hinnad alates **9300 €** (sh. käibemaks)

TOLLIAGENTUUR
ARUKAS ARUANDEUS

Tollideklaratsioon 6,2 minutiga

Eesti suurim Intrastati ja pakendiaruande vormistaja!
vaata www.toll.ee

Briketi poisid

Puitbrikett otse tootjalt!

Hakka meie kliendiks ja telli puitbriketti!

Püsiklientidele aasta lõpuni SOODUSHINNAD:

KANDILINE PUITBRIKETT

160 € / 960 kg

ÜMAR PUITBRIKETT

150 € / 970 kg

Kampaanias osalenute vahel läheb vaheauhinnadena loosi KAKS ALUST PUITBRIKETTI.

PEAAUHIINNAKS ON 1000 EURO VÄÄRTUSES SOOJAMAAREIS!

Kampaania kestab 24.11.2014–31.01.2015.

Rohkem infot: www.briketipoisid.ee, info@briketipoisid.ee

Müük Tallinnas:
5661 2555, 682 7227

Müük Tartus
Turu 47, 5680 2220

Müük Viru- ja Järvamaal
5193 2069

RIIGIFIRMADE
häid tulemusi
soodustab
riiklikult regu-
leeritud turg,
mida kriisid ei
mõjuta, leidis
Eesti Raudtee
nõukogu esi-
mees Raivo
Vare.

FOTO: RAUL MEE

EDETABEL

Riigifirmade paraad TOP 100s

Tänavuses Äripäeva edukamate ettevõtete edetabelis domineerivad riigifirmad, sest maailmaturul tegutsevatel ettevõtetel oli mullu raske.

A ALYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee

TOP 100 esikümnest neli on riigiettevõtteid, mille tulemusi mõjutasid spetsiifiline sektor ja kindlad turureeglid.

“Probleem ei ole selles, et riigiettevõtetel ehk monopolidel läheb paremini kui erasektoril, vaid selles, et riigifirmad tegutsevad spetsiifilistes, turule suletud sektorites,” ütles LHV majandusanalüütik Heido Vitsur.

Raamistik päästab halvast. “Häda on selles, et maailmaturul tegutsevatel ettevõtetel oli eelmise aasta ebameeldivalt raske, seetõttu paistavad riigifirmad paremini välja. Keegi neile ka kulda kätte ei toonud.”

Vitsuri selgitusel oli mullu enamikul Eesti ettevõtetest, eriti eksportivatel tööstusfirmadel, raske, sest peamistel kaubanduspartneritel Euroopa Liidul ja Venemaal oli olukord kehv. Veidi paremini läks vaid siseturule suunatud väiksematel kaubandus- ja teenindusettevõtetel.

Eesti Raudtee nõukogu esimehe ja majandus-eksperdi Raivo Vare sõnul soosib riigiettevõtete häid tulemusi turg. “Nad tegutsevad riigipoliitika suunatud ja reguleeritud turgudel, kus majanduskeskkonna mõju ja poolkriisiline olukord ei

mõju,” märkis ta. “Loomulikult annavad nad häid tulemusi.”

Tänavu tõmmatakse hoogu maha. Siiski ei tõmbaks majandusministeeriumi majandusosakonna analüütik Regina Raukas võrdusmärke riigifirma, monopoolsuse ja heade tulemuste vahele, arvestada tuleks ka üldist majanduskeskkonda. Näiteks tõi ta Eesti Raudtee, millel nii hästi ei lähe – kaubamaht kahaneb mitmendat aastat, jõudes järgmisel aastal 17,3 miljonile tonnile, see teeb nelja aasta kukkumiseks 40%.

Raudteefirma on ka Vare sõnul pigem vaese kaotaja rollis, mis kannatab riigi tegemata töö tõttu, näiteks pikaajaliste plaanide puudumise all. “Eelmise aasta edu tuli vana rasva pealt. See aasta on olnud väga keeruline, järgmine aasta tuleb veelgi hullem,” rääkis Vare. “Lahendusi ei ole, sest riik lihtsalt ei soovi nendega tegeleda. Vaja oleks aga põhimõttelisi otsuseid, mis mudeliga edasi minna.”

Vare sõnul on Eesti Raudtee eripära selles, et ebastabiilsel turul tegutseva firma mudel on valesti üles ehitatud. See sõltub liigselt turust – kui turg langeb, kukub kogu asi kolinaga kokku. “Enamik riigiettevõtteid toimib vastupidises olukorras, neil on stabiilne turg, mängureeglid, põhitegevus ja sealt tulevad ka tulemused,” lausus Vare.

Lisaks veoärile on mullusest kesisemast käibest tänavu teatanud ka näiteks Eesti Energia. Samas peaks kasumit kogunema eelmise aastaga samaväärselt.

Keegi neile kulda kätte ei toonud.

LHV majandusanalüütiku Heido Vitsuri sõnul ei tulnud ka riigifirmade edu lihtsalt

Ä Taust Pooled võitsid, pooled kaotasid

TOP 100s osalenud riigifirmad

PARANDASID TÄNAVU KOHTI

ELERING – 2. koht (mullu 12.)
TALLINNA SADAM – 4. koht (mullu 124.)
EESTI ENERGIA – 5. koht (mullu 203.)
Eesti Loto – 9. koht (mullu 21.)
Riigimetsa Majandamise Keskus – 16. koht (mullu 228)
Tallinna Lennujaam – 126. koht (mullu 206.)

KAOTASID TÄNAVU KOHTI

LENNULIIKLUSTEENINDUS – 137. (mullu 46.)
EESTI POST – 185. koht (135.)
EESTI RAUDTEE – 206. koht (131.)
EVR Cargo – 303. koht (190.)
Riigi Kinnisvara – 323. koht (33.)
Hoolekandeteenused – 332. koht (59.)

ALLIKAS: ÄRIPÄEV

Ä Üks küsimus
Kas edukad riigifirmad peaks erastama ja näiteks börsile viima?

GERT TIIVAS
East Capital International AB Eesti filiaali juht

Praegused otsustajad saavad kindlasti aru, et see pilt on naljakalt skisofreeniline. Armastame rääkida Eestist kui avatud turumajandusega liberaalsest riigist, samas on riigimonopolidel majanduses väga suur osakaal ja mõjujõud. Need kaks asja kokku ei sobi. Usaldan äriotsuste tegemises erettevõtjaid, poliitikuid ootab palju teisi olulisi pikaajalisi probleeme, mis lahenduste järelle karjuvad.

TÕNU MERTSINA
Swedbank Eesti peakonomist

Strateegiliselt olulised taristu- ja energiaettevõtted, mis suudavad tegutseda sama

efektiivselt kui erakapitalil põhinevad ettevõtted, oleks mõistlik hoida riigi kontrolli all. Samas on riik praegu mitme ettevõtte omanik, mille eesmärk paistab olevat vaid dividenditulu saamine või kontrolli hoidmine, kuid millel strateegilist eesmärki küll ei paista olevat. Täieliku erastamise kõrval võiks kaaluda ka strateegilise partneri/investori kaasamist. Kui ettevõtte laenukoormuse suhtarv seda lubab, oleks mõistlik finantseerida oma täiendavat tegevust laenurahaga. Seda enam, et laenuintressid on praegu ja veel lähemal paaril aastal väga madalad. Aktsiakapital on laenurahaga võrreldes kallim.

HEIDO VITSUR
LHV majandusanalüütik

Riigifirmat pole mõtet börsile viia, kui firmal ei ole tõelist turgu, kui ei taha ettevõtet dividende saada või leia me, et seal ei teenitaks ülemäära kasumit. Monopolide täielik erasektoris andmine on reeglina väga riskantne. Kui monopol on halb, siis eramonopol on veel halvem.

RAIVO VARE
Eesti Raudtee nõukogu esimees ja majandusekspert

Riigiettevõtteid tuleb käsitleda kahes kontekstis: kas ta kindlustab baasilist teenust, infrastruktuuriga seotud teenust või mitte. Kui ta seda ei tee, võib seda erastada, nagu näiteks Estonian Airi.

Erastamine annab lisandväärtust kolmes kohas. Äratav ellu ja tugevdab koomas väärt-paberiturgu. Teiseks kaoksid ära traditsioonilised poliitilised mängud nõukogudest. Kolmas aspekt seondub turuga, kui tururegulatsiooni on riik paika pannud, võib riik eemale tõmbuda.

SANDOR LIIVE
endine Eesti Energia juht

Ma olen alati olnud börsusku. Eesti Energias töötab pühendunult ligi 7000 inimest, paljud neist erialadel, mida pole võimalik asendada. Ettevõttes töötavad inimesed väärivad rohkem kui seda, et kord kuus saavad palka. Mingisugust osa ettevõtte

tulemuse paranemisest ja väärtuse paranemisest võiks kuidagi jagada. Kõige lihtsam on seda teha aktsiate kaudu, kui firma väärtus kasvab. Riik oma firmadega võiks küll otsustada, mida ta omab ja mida omab osaliselt. Eestis on see probleem, et kodune kapitaliturg puudub. Raha saamiseks on vaid üks kodumaine pank LHV, ülejäänud on Rootsi pangad. Kui teil on väike sääst, tahate seda teenima panna, on see deposit. Intressimäära praegu tegelikult ei ole. See on koht, kus riik saaks anda suuna, et viimegi need riigile kuuluvad äriühingud, vähemalt paranemisvõimelised, börsile vähemusosalusega.

Ä Mis on mis
Eesti Edukamate Ettevõtete TOP 100

REASTAB Eesti suurimad edukad ettevõtted. Pingerea aluseks on 500 käibelt suuremat Eesti ettevõtet, lisaks arvestame ärikasumit, käibe ja kasumi kasvu, rentaablust ning varade tootlikkust. Tabelisse pääses vähemalt 14,7 mln eurose käibega.

Mis eelmisel aastal juhtus?

ETTEVÕTETE kogukasum küll kasvas, kuid valdav osa sellest tuli mäetööstusest ja energeetikast. **ENERGEETIKASEKTOR** investeeris riigi toel, muudel tegevusaladel investeerimine vähenes või aeglustus, erasektoris kärbiti kulusid. **PAREMINI** läks monopolsetel koduturule suunatud riigifirmadel, aga ka õigeld äri- ja juhtimisotsuseid teinutel.

ALLIKAS: SWEDBANK EESTI
PEAKONOMIST TÕNU MERTSINA

Ä Edetabel
Äripäeva TOP 100 esikümme

2013. aasta majandusnäitajad, tuhandetes eurodes

koht	firma nimi	valdkond	põhiomanikud (koos osalusprotsendiga)	käive	kasum
1.	OLYMPIC ENTERTAINMENT GROUP	hasartmänguteenused	HansaAssets OÜ 45,17%, Hendaya Invest OÜ 18,98%	145 819	31 783
2.	Elering	elektrienergia ülekanne, müük	majandusministeerium 100%	133 836	53 315
3.	Riverside	ehitus	Construction Consulting Group OÜ 50%, Miosotis OÜ 35%, Mirje Pöld 15%	42 039	7 254
4.	Tallinna Sadam	sadamateenused	majandusministeerium 100%	102 158	49 881
5.	Eesti Energia	energiakaubandus	rahandusministeerium 100%	966 400	175 500
6.	ABB	masinaehitus	ABB Norden Holding Aktiebolag 74%, ABB ASEA Brown Boveri Ltd 26%	186 679	13 778
7.	Kodumaja	ehitus	Bonaares OÜ 39,67%	52 220	6 780
8.	Petromaks Spediitor	ekspedeerimine	Sergei Petrov 92,50%	29 428	10 971
9.	Eesti Loto	meelelahutus	rahandusministeerium 100%	47 370	7 496
10.	Graanul Invest	hulgikaubandus, puidutööstus	Biofuel OÜ 53,93%, Neoinvesteeringud OÜ 41,94%	130 501	12 736

Ä Vaata veebist

WWW.ARIPAEV.EE/TOP
Riigifirmade TOP, TOP 100 edetabel ja kuus alatabelit (käibe, kasumi, ROA, rentaablus, käibe- ja kasumi kasv) täismahus

EDETABEL

Moldova projektid hüpitasid riigifirma käivet

KEN ROHELAAN
ken.rohelaan@aripaev.ee

Tavaliselt on suurimad riigiettevõtted transpordi- ja energeetikafirmad, aga kiireimate kasvajate hulka mahtus nüüd IT-firma, kes sai hoogu edukast hankest Moldovas. Suurima sammu tagasi astus Riigi Kinnisvara.

Äripäev reastas tänavu esimest korda edukamad riigifirmad. Edetabeli käibe kasvult paremuselt teine Andmevara lõi kasvilju IT-turult, kui ettevõtte 2013. aasta kõikide ärisuundade müügi käibe kasvas kokku ligi veerandi võrra. Firma juhataja Andrus Kõre sõnul andis suurema panuse digiteerimise projektide müügitulu ligi 50% kasv. Lisaks väärrib tema sõnul äramärkimist perekonnaseisumeti arhiivi digiteerimise hanke võit Moldovas, kus ettevõtte on tänavu äritegevust laiendanud. Suurt käibe kasvu aga ei ole oodata.

Riiklik IT-äri erakätesses. Suuremad muutused võivad Andmevara oodata uuel aastal, kui võib juhtuda, et riik viib strateegilised teenused, nagu rahvastikuregistri ja kohalike omavalitsuste infosteemid siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse (SMIT) hallata. Lõpliku otsuse peaks valitsus tegema Andmevara alustatud analüüsi tulemusena.

“Kui riigile strateegiliselt olulised teenused viiakse üle SMITi, võõrandatakse Andmevara aktsiad avaliku enampakkumise teel,” ütles Kõre. Tema sõnul jääb firma sellisel juhul edasi tegele-

Kui riigile strateegiliselt olulised teenused viiakse üle SMITi, võõrandatakse Andmevara aktsiad avaliku enampakkumise teel.

Andmevara ASI juht Andres Kõre

15%

võrra kasvatas keskmiselt mullu käivet riigifirma, TOP 100 ettevõtte aga 11% võrra. Enim, 3,39 korda, kasvas riikliku kütusevaru OSPA käive. Suurim langeja oli Riigi Kinnisvara, mis kaotas ligi poole käibest.

ma avatud turule suunatud teenuste pakkumise, nagu IT-majutus, tarkvaraarendus ja digiteerimine.

Mullu suurima käibe kasvuga riigifirma Eesti Vedelkütusevaru Agentuur ehk OSPA ületas 2012. aasta müügitulu üle kolme korra. Riigi vedelkütusevarude, peamiselt bensiini ja diislikütuse haldamisega tegelev firma tegi seda mullu eriti edukalt ja teenis 35,8 miljoni eurose käibe juures 8 miljonit eurot ärikasumit.

Igavalt tulnud kasv. OSPA juhataja Priit Enoki sõnul on näiliselt heade majandustulemuste põhjus lihtne ja pigem igava sisuga, sest varude kvaliteedi tagamiseks tuleb kütust aeg-ajalt uuendada. Kütuste roteerimise müügi- ja ostutoimingud ei satu enamasti samasse majandusaastasse, mistõttu hüppas ettevõtte käive hoogsalt.

“2013. aastal oli OSPA varude müügi maht võrdluses varasema, aga ka selle aastaga suurem ja nii see käibe kasv tekkinud ongi,” selgitas Enok. Tema sõnul on 2012. ja 2014. aasta müügi käibe võrreldav, järgmiseks aastaks ei ole OSPA hüppelisi käibemuutusi plaaninud.

Ükski kasv pole garanteeritud. Üks suuremaid ja Äripäeva edetabelite metoodika alusel parim riigifirma on Elering, kes suutis mullu käivet kasvada ligi veerandi võrra. Viimase majandusaasta aruandes nimetab ettevõtte juhatuse liige ja finantsjuht Peep Soone mullust ettevõtte ajaloo edukaimaks.

Käibe kasvu peamiste põhjustena toob ta välja ülekandevõimsuse oksjonitulu, riigisisese võrguteenuse tulud ja bilansiteenus. Samas ei ole ülekandevõimsuse oksjoni tulu juhatuse esimehe Taavi Veskimägi sõnul midagi sellist, millega saaks ja

tohiks edaspidi arvestada. “Pole selge, millises mahus laekub oksjonitulu 2014. aastal ning seega ei saa eeldada, et ka järgnevatel aastatel ülekandeteenus samale tuluallikale tuginedes odavneks,” teatas Veskimägi aruandes.

Eleringi teatel langeb ettevõtte käive tänava tariifi languse ja ülekandevõimsuse oksjonitulu arvestuspõhimõtete muutuse tõttu. Numbrilist prognoosi ei saa Elering (Londoni) börsifirmana avaldada, aga eeldatavalt peaks 2015. aasta käive jääma tänavusele tasemele.

Eleringi tänavuse kolmanda kvartali tulud kahanesid 2013. aasta sama ajaga võrreldes 26%, peamiselt 1. juulil muutunud riikidevahelise ülekandevõimsuse oksjonilt laekunud summade arvestuspõhimõtete muutmise tõttu. Üheksa kuuga kasvas ettevõtte siiski 2% võrra.

Kasv ja langus vahetavad pooli. Käibe kasvult tabeli lõppu jäänud Riigi Kinnisvara ei olnud edukas ka koondatabelis. Alumise otsa põhjenduseks võib tuua tunamullust tugevat võrdlusbaasi. RKASi juhatuse liikme ja finantsdirektori Piia Kallase sõnul tõusis 2012. aastal ettevõtte käive hüppeliselt, sest müüdi Koidula raudteepiirijaama raudteerajatisi ja -taristu objektid. Suurtepingu mõju arvestamata kasvas ettevõtte käive Kallase teatel mullu mõõdukas tempos.

Tänavu on ettevõtte käive võrreldes möödunud aasta sama ajaga kasvanud. Peamiseks teguriks on riigi kinnisvarareformi elluviimine, mis toob endaga kaasa varade lisandumise ning müügitulu kasvu.

“Järgmisel aastal ootame enam kui 15% suurt käibe kasvu, mida mõjutavad enim vara ülevõtmine ja uute hoonete valmimised,” ütles Kallas.

KUI riik viib järgmisel aastal strateegilised IT-teenused siseministeeriumi vastavale osakonnale, erastatakse riiklik IT-firma Andmevara, ütles ettevõtte juht Andrus Kõre.

FOTO: EIKO KINK

Ä Edetabel
Äripäeva riigiettevõtete TOP25

2013. aasta majandusnäitajad, tuhandetes eurodes

koht	ettevõte	valdkond	käive	kasum
1.	ELERING AS	elektrienergia ülekanne ja müük	133 836	53 315
2.	EESTI ENERGIA AS	elektrienergia müük	966 400	175 500
3.	TALLINNA SADAM AS	sadamate töö	102 158	49 881
4.	Eesti Vedelkütusevaru Agentuur AS	vedelike ja gaaside ladustamine	38 535	8 049
5	Eesti Liinirongid AS	reisijate vedu	2 223	68 595
6	Eesti Loto AS	hasartmängude korraldamine	47 370	7 496
7	Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ	keskkonnauuringud	4 526	2 905
8	Andmevara AS	infotehnoloogia	2 872	370
9	Lennuliiklusteeninduse AS	aeronavigatsiooniteenused	18 180	5 497
10	Eesti Loots AS	lootsiteenused	9 703	2 154
11	Tallinna Lennujaam AS	lennujaama reisiterminalide töö	30 288	5 301
12	Eesti Raudtee AS	raudtee infrastruktuuri haldamine	64 489	13 115
13	Levira AS	võrguteenused	10 364	1 497
14	Eesti Post AS	üldpostiteenistus	53 894	2 345
15	Teede Tehnokeskus AS	inseneritegevused	2 398	186
16	EVR Cargo AS	kauba raudteevedu ja ekspedeerimine	79 546	3 652
17	Saarte Liinid AS	sadamate töö	4 944	956
18	Hoolekandeteenused AS	hoolekandetasutuste tegevus	17 351	2 119
19	Riigi Kinnisvara AS	kinnisvara üüri ja vahendusteenused	44 079	6 148
20	Metrosert AS	sertifitseerimisteenused	1 964	73
21	VIREEN AS	taaskasutus	2 011	163
22	KredEx Krediidikindlustus AS	kahjukindlustus	1 669	198
23	Eesti Kaardikeskus AS	geodeetilised mõõdistustööd	590	16
24	ÖkoSil AS	keskkonnaprojektide juhtimine	459	19

RIIGIFIRMADE TOPI METOODIKA Seadsime riigi osalusega äriühingud pingeritta kuue majandusnäitaja põhjal – 2013. aasta käive ja kasum, käibe ja kasumi kasv 2013. aastal, käiberentaablus ning varade tootlikkus. Iga näitaja põhjal reastati ettevõtted edetabelitesse, iga koht järjestuses andis kohale vastava arvu punkte. Kuue tabeli punktid liideti. Võitis kõige vähem punkte kogunud ettevõtte. Edetabelist puuduvad Estonian Air, mille omakapital on negatiivne, ning Eesti Teed, mis oli edetabeli koostamiseks tegutsenud vaid ühe aasta.

EESTI DRAAMATEATER

Kinkige oma lähedastele elamus Draamateatrist!

Eesti Draamateatri kinkepiletid on müügil teatri kassas, kodulehel ja Piletimaailma müügikohtades üle Eesti.

www.draamateater.ee

VIIMANE VABA VÕIMALUS JÕULUPEOKS!

MERINEITSI

SHOW & DINNER

KONTSERTÕHTUSÖÖK
KORŽETS, SIBUL JA KRIGUL “HINGAMISI”
3. detsembril 2014 kell 19.00

Piletihind **49 €** sisaldab:
· õhtuprogramm (3 h) · 4-käiguline peakoka degustatsioonimenüü (ei sisalda jooke)
· sissepääs ööklubisse Cafe Amigo

ÕHTU MENÜÜ
LÕHE 38° · õunapüree · vesikress · forellimari
KÕRVITSA KREEMSUPP · suitsuvutt · seemned
VEIS · marmorkartul · seller · luuüdikaste
„JUST NAGU JUUSTUKOOK“

VIRU
ORIGINAL BY SOKOS HOTELS

Piletid Piletilevist! · Sokos Hotels Tallinn müügiteenindus tel 680 9300 või viru.reservation@sok.fi
Restoran Merineitsi, Viru väljak 4, 10111 Tallinn · www.sokoshotels.ee

MEEDIA

EAS
mängib
ETV-le
hanke
kätte.Saade ilma
reklaamitaA ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus korraldas riigihanke telesaate "Ajujaht" tegemiseks. Kui hange lõpeb alles järgmise kuu esimesel päeval, on juba kindel, et saadet hakkab tegema ETV – teised telekanalid saadet hanketingimuste järgi näidata ei saa.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) kuulutas välja hanke äriideede konkursi "Ajujaht" kolme telesaate tegemiseks. Hanke tingimused välis-tavad aga erakanalite osalemise.

Nimelt on hanke tingimustes kirjas, et osalejad peavad esitama telekanali kinnituskirja, mis näitab, et saade läheb pärast valmimist eetrisse just selles kanalis. Tingimuste järgi peab valmiv saade olema 26–30 minutit pikk ja ilma reklaamipausideta. See aga tähendab, et ainus kvalifitseeruv pakkuja hankes saab olla ETV – kommerts-kanalite saadete pikkused on 22–24 minutit ja reklaamipausidega.

Piiratud konkurents. Produktsioonifirma Filmimees toimetaja Raimo Kummer märkis, et EASi hange on selgelt ETV-le suunatud. "Kommerts-kanal ei saa selliste tingimustega saatetegijatele kinnituskirja väljastada," ütles ta.

Ka Filmimees soovis "Ajujahi" saate hankes osaleda. Selleks pöördusid nad kinnituskirja saamiseks ETV poole, ent viimane keeldus neile seda andmast. "Õeldi, et nad ei anna seda meile, sest osale-

A Mis on mis
Konkurss "Ajujaht"

EASI KORRALDATAV telesaade äriideede konkursist. Novembrist kuni tuleva aasta jaanuarini toimub intensiivne arenguprogramm 40 paremale ideele, mille järel valib žürii meeskonnad, kes hakkavad kevadel võistleva 50 000 euro suuruse auhinna fondi nimel.

EELMISE "Ajujahi" võitis puidu mõõtmiseks loodud rakendus Timber Diameter. Teise koha sai mobiilirakendus Taxify, mis aitab leida kiiresti lähima ja odavaima takso. Kolmanda koha sai lühiajalise töö otsijaid ja pakkujaid kokku viiv GoWorkaBit.

vad hankes ka ise. Ehk siis sisuliselt on kogu hange konkurentsi piirav – siin ei saagi mingit konkurentsi toimida," rääkis Kummer.

Kummer märkis, et kuigi nad sooviksid hankes osaleda, pole neil selleks ETV kinnituskirjata enam võimalust. Ta lisas, et saab küll aru EASi soovist, et saade oleks eetris ETVs, kuid piirang pole sellegipoolest mõistlik. "Nüüd ongi olukord, kus keegi teine peale ETV ei saa saadet ei toota ega ka eetrise lasta. Mõttetu konkurss," ütles Kummer.

Kummer lisas, et otseselt pole ETV siiski midagi valesti teinud – nad on vaid selle asemel, et võita hange ausas konkurentsis, kasutanud ära oma jõupositsiooni.

Võtted juba käivad. "Ajujahi" kodulehel on näha pilte, millel toimuvad juba saate filmimised. Konkursi 40 parima väljakuulutamise üritusel seisab kaamera ees ETV saatejuht Urmas Vaino.

"Ajujahi" juht Eve Reincke ütles, et ETV on üht-teist juba filminud "Ajujahi" saadete jaoks küll, aga see on olnud finaalsaate tarvis. Nimelt on ETV-l kehtiv leping "Ajujahi" finaalsaate kajastamiseks, mis läheb eetrisse järgmise aasta 30. aprillil. Finaalsaatele eelneb veel kolm saadet, millele praegu hange käigus tegijat otsitaksegi. Kõikide eelduste järgi saab ka selleks ETV.

EASi juht Hanno Tomberg, kes on ühtlasi Eesti Rahvusringhäälingu endine juhatuse liige, üt-

les, et tema ei tea "Ajujahi" hankega seotud teemast midagi, sest tema selle korraldamisega otseselt ei tegele.

EASi kommunikatsioonijuht Karina Loi ütles, et EASil pole eelistusi, mis telekanalis "Ajujaht" eetrisse läheb. Samuti lisas ta, et hanketingimustele vastab rohkem kui üks pakkuja.

Reklaam kas enne või pärast saadet. Loi märkis, et tegu on hariva sisuga poole tunnise saatega ja seetõttu on EASile oluline, et saade oleks eetris kõige vaadataval kellaajal ja ilma reklaamipausideta. Tema sõnul on kvalifikatsioonitingimused koostatud EASi vajadustest lähtuvalt ja kindlasti mitte sooviga pakkuja ringi piirata.

"Reklaamipausideta saadet saavad meie teada pakkuda ka erakanalid – hankija ei ole seega piiranud reklaami enne ja pärast saadet," ütles ta. Samuti lisas Loi, et tänaseni pole ükski huvitatud isik hankedokumente vaidlustanud, millest võib järeldada, et turuosalised ise hankedokumente piiravaks ei pea.

Loi lisas, et ETV filmib praegu ainult "Ajujahi" finaalsaate katteplaani, mille kohta on telekanalil kehtiv leping olemas. Veel lõpetamata hange kolme kevadhooaja saate tegemiseks on Loi sõnul eraldi projekt. "Nende filmimist pole veel alustatud, sest pakkumuste esitamise tähtaeg on 1. detsember," märkis ta.

"AJUJAH!"
kodulehel on
näha, et töö
ETV mees-
konnaga juba
käib. FOTO:

ANDRAS KRALLA

AUSTRALIA
OOTAB SIND

Oled valmis investeerima ning otsid
tegutsemisvaldkonda,
mis garanteeriks sulle ja
su perele püsielamisloa?

**Müüa kinnisvarafirma
Gold Coastil**

Info: Ivo Vinkmann
ivo@burleighheadsrealestate.com.au

TESTITULT VASTUPIDAV
MÖÖBEL KONTORISSE
VÕI KOJU!

Kasutatud kontorimööbli müük

E-N 10 - 17 R 10-18
Tähetorni 21j, Tallinn
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

Hooletusele Facebookis
järgneb numbrilekeA PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee

Äripäeva avastatud rahvusvaheline mobiilinumbrate andmestik on ilmselt kogutud Facebooki kasutajate tähelepanematust ära kasutades, ütles Andmekaitse inspektiooni peadirektor Viljar Peep.

Samal arvamusel on ka juhtumit analüüsinud IT-ajakirjanik Hans Lõugas ja Äripäevgi kirjutas eile, et tõenäoliselt pärinevad andmed Facebookist.

Viljar Peep selgitas, et telefoninumbriid, mida Facebook isi-

ku kasutajaks registreerimisel täiendavaks turvamiseks küsib ja mille kehtivust ka kohe kontrollib, on vaikumisi avalikud.

Vaikumisi valik on seal selline säte, et telefoninumbri järgi saab kasutajat otsida igaüks. "Näoaramat ongi üles ehitatud põhimõt-
tel, et kasutussageduse suurendamiseks on vaikevalik reeglina avalikkus, mida kasutaja ise peab piirama," sõnas Peep.

"Paraku on nii, et enamik inimesi hakkab alles pärast Facebooki kasutajaks saamist hoomama, millised on sealsed

mängureeglid, ning siis oma vaikumisi avalikke seadeid piirama," selgitas Peep.

Peep tõi välja, et oluline aspekt on ka Facebooki kasutustingimustes olev andmete jagamine kolmandate osapooltega, mida Facebook teatavasti raha eest teeb. "Soovitan kindlasti vaadata üle sätted, mille järgi kasutaja teeb oma andmed kättesaadavaks mobiilirakendustele," sõnas Peep. Inimesed on end ootamatult avastanud mitmesugustest rakendustest ja võrgulehtedelt, lisas ta.

Konkurents - lõputu võidujooks. Ärikonverents

ÄLYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee

Järgmist aastat mõjutab pidurdunud majandus, leidsid esinejad kolmapäeval Delovõje Vedomosti korraldatud konverentsil "Edu võti 2015". Märksõnadeks on konkurentsivõime ja keskendumine oma ärile

"Tänavu on majandusprognoosi palju ümber hinnatud, seega ei saa ühtegi arvu tõsiselt võtta," ütles LHV Panga analüütik Heido Vitsur. "Ka meie oleme muutnud nii selle aasta kui ka tulevase aasta prognoosi. Prognoos nägi ette, et see aasta tuleb väga halb, 0,5% majanduskasv. Mina arvan, et nii halb ei tule. Kui hea ta tuleb, seda ei oska öelda."

Tema sõnul võib vahel jääda mulje, et neid prognoose tehakse kohvipaksu pealt.

Poliitilised riskid. Vitsur pidas praegu maailmas poliitilisi riske majandusriskidest suuremaks ja neid ei oska ka keegi ennustada. "Samuti ei oska ennustada, mida teevad USA ja Euroopa keskpang," lisas ta.

Selle aasta majanduskasv jääb Vitsuri sõnul 1 ja 2% vahele, LHV hinnangul pigem 1,5–2%. "Järgmise aasta prognoos on helgem, tuleb 2 ja 2,5% vahele," teatas Vitsur.

Eesti Panga ökonomisti Natalja Viilmanni sõnul peaksid ettevõtted pingutama, et olla veel konkurentsivõimelisemad. "Konkurentsivõime on sarnane spordiga, on vaja joosta teistest kiiremini, ainult et lõpus ei ole mingit auhinda, see protsess ei lõpe homme, vaid kogu aeg on vaja edasi pingutada," ütles ta.

Viilmanni sõnul ei ole küsimus praegu selles, kui palju toota, vaid mida toota. "Kvaliteedi kasv ei tähenda, et majandus kasvab, aga võib tähendada, et elu muutub paremaks," märkis ta.

USAst vedurit ei saa. Swedbank Eesti juhi Priit Perensi sõnul on keskpangad finantskriisist väljudes rajanud uue vundamendi: raha on juurde trükitud ja see on viinud hindade tõusuni kinnisvaras ja investeerimistoodetes.

VENEKEELSE ajalehe Delovõje Vedomosti kolmapäevane ärikonverents "Edu võti 2015". FOTO: RAUL MEE

Ä **Kommentaari**
Keskenduge oma ärile
AKU SORAINEN
advokaadibüroo Sorainen vanempartner

Paljude edukate ettevõtete viiga seisneb selles, et kui neil läheb hästi, siis nad lähevad ahnaks ja nende fookus hajub. Näiteks kinnisvara valdkonda sisenemine, mida teevad ettevõtted, kellel on vaba raha, sest meedias kirjutatakse, et see on populaarne valdkond. Need firmad, kellele on läinud halvasti, on läinud ahneks ja hakanud hajutama oma fookust. Keskenduge oma ärile ja hoidke tervet talupojamõistust, mis on eestlastele kohane.

Autovedajad võivad lahkuda Eesti turult
JÜRI SEHOVTSOV
OÜ Parme Trans juhatuse esimees

Veohinnad langevad ja seega väheneb ka ettevõtete kasumliikkus. Parme Transil õnnestub teenida kasumit, kuid see on

"Raha on jäänud investeerimuste valdkonda ega ole reaalmajandusse jõudnud. See toob kaasa ebavõrdset kasvu, ühiskonna kyllustumist ja probleeme ühiskonnas: tarbijahinnaindeks ei kasva, keskmine töötaja ei ole võimeline kinnisvara ostma," põhjendas Perens.

Perensi sõnul räägitakse palju sellest, et majanduskasvu hakkab vedama USA, aga tema sõnul pole see eriti tõenäoline.

väike. Pigem on juttu ellujäämisest. Töö on väga raske ja see kehtib enamiku ettevõtete kohta, kes tegelevad rahvusvaheliste kaubavedudega. Paljud ettevõtted tegelikult töötavad kahjumis. Kui ettevõttel on masinapark liisingus, siis kulud on nii suured, et praktiliselt ei jää midagi alles.

Turg pigem jahtub
TÖNU TOOMPARK
Adaur Grupp OÜ ja kinnisvarakool OÜ omanik

Kinnisvaraturu kohta ei saa öelda, et toimub ülekuumenemine, sest hindade tõus kehtib ainult elamispindade kohta, mujal pigem on jahtumine. Kogu Eesti majanduse ja kinnisvaraturu probleem on rahvastiku olukord. Rännatakse välja, inimesed surevad. See viitab sellele, et sellist uut nõudluselainet ei tule, nagu oli enne masu. Tallinna elanike arv aga kasvab ja siin turg muutub.

"USA on praegu aktiivselt investeerinud uutesse tehnoloogiatesse, nafta ja gaasi kaevandamisse ning on suurim naftatootja maailmas, aga USA ei ekspordi alates 1970. aastatest oma naftasaadusi, seega on see majanduskasvu vedamine ebatõenäoline," ütles ta.

Eestis aga liiguvad asjad tema sõnul enam-vähem hästi ja pangandussüsteem on meil stabiilne.

Saksamaa töötus kahanes

Saksamaa töötuse määr oli novembris 6,6%, mis oli kahe kümnendi madalaim tase. Viimase kuuga kahanes töötute arv 14 000 võrra, 2,87 miljonile, ja ületas analüütikute ootusi. 34 Bloombergi uudistekanalil küsitletud analüütiku mediaanootus oli 1000 võrra vähem töötuid.

Tänu Euroopa Keskpanga stiimulile pööras Saksamaa majandus kolmandas kvartalis kasvule ja novembris paranes nii ettevõtete kui ka investorite kindlustunne.

Londonis asuva Capital Economicsi ökonomist Jennifer McKeown leidis, et majanduse

järkjärguline taastumine peaks jätkuma ka järgnevatel kuudel, mil madal töötuse määr ja nõrgenev euro toetavad tarbijakulutusi ja ekspordi. Samuti pakkus lootuse märke kolmanda kvartali SKP, mis kerkis teise kvartaliga võrreldes 0,1%.

ÄRIPÄEV.EE

Äripäev õnnitleb 2014. aasta

700^{TOP}

võitjat

Olympic Entertainment Group AS

II koht **Elering AS**

III koht **Riverside OÜ**

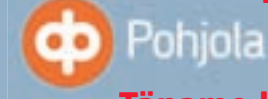
IV koht **Tallinna Sadam AS**

V koht **Eesti Energia AS**

Täname kõiki 350 osalejat ja esinejaid:

õhtujuht Veikko Täär, XXI Sajandi Orkester ja dirigent Erki Pehk, Gerli Padar ja Martin Parmas, Hain Hõlpus

Täname TOP 100 liikumise peatoetajat: POHJOLA BANK
toetajat: Eesti Telekom

Täname koostööpartnereid:

Olympic Casino Eesti AS, Pernod Ricard Estonia OÜ, Chokolala OÜ, Pagaripoisid OÜ, Oriflame President Team, Amanjeda Group, Auto 100 AS, Tervise Catering OÜ, Skycam OÜ, Purjetamine.com, Taktikalise Laskmise Keskus, Continental Moda, Mustpeade Maja, Klinkberg OÜ, Avison AS

Kohtume TOP 100 ballil juba aasta pärast!

Meelis Mandel

Meelis Mandel

Igor Rõtov

Igor Rõtov

Naftahinna langus jõudis pangandussektoris

Nafta hinna langus on peale tootjate rahakoti hakanud mõju avaldama ka majandusele laiemalt. Suured pangad, kes on naftatootjatele laenu andnud, seisavad silmitsi suurte kahjudega, kirjutab Financial Times.

Mitu OPECi liiget on teinud ettepaneku vähendada nafta tootmist, et hinda kergitada. Kartelli liider Saudi Araabia andis teada, et kuigi liikmesriigid jõudsid konsensusele, ei täpsustatud, kas tegu on suurte muudatustega, mida nafta hinna tõstmiseks ette võetakse.

Toornafta hind on alates juunist langenud 30% ning selle tagajärjed hakkavad kanduma energiasektorist kaugemale. Näiteks mõjutab see nii riikide eelarvet, valuutasid kui ka energiafirmade aktsiate hindu.

Hinna kukkumine on eriti valusalt mõjunud neile riikidele, kelle eelarve sõltub suurel määral nafta müügist saadavast kasumist. Rubla kurss on juuni keskpaigast langenud 27%, Norra kroon on langenud 12% võrra.

Mõju on jõudnud nüüd ka pangandussektoris. Barclays

ja Wells andsid teada, et tõenäoliselt tuleb neil energiakompaniidele antud laenu tõttu kahjumit kanda. Sel aastal andsid need pangad energiakompaniidele Sabile Oil ja Forest Oil 850 miljoni dollari suuruse laenu. Laenu eesmärk oli kaks ettevõtet ühendada. Investorite komistuskiviks sai asjaolu, et laenu pakuti enne seda, kui nafta hind drastiliselt langema hakkas.

USA on ühtlasi pankasid hoiatanud, et need ei annaks liiga riskantseid laenu.

ÄRIPÄEV.EE

kumm.ee

Rehvide müük, paigaldus ja hoiustamine

Rehvid kulleriga koju kiirelt ja mugavalt - TASUTA!

SOODUS!

VAATA KUMM.EE

Rästa 2a Tallinn 13425
+372 655 3556

info@kumm.ee
www.kumm.ee

REFERENDUM

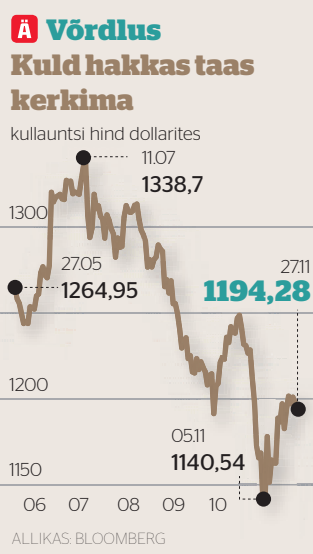
Šveits
hääletab
kullaturu
raputust.Vaekausil
keskpanga
kullavaruKEN ROHELAAN
ken.rohealaan@aripaev.ee

Pühapäeval hääletavad šveitslased, kas nende keskpank peaks suurendama kullavarusid või mitte. Ostuotsus võib raputada maailma kullaturgu, kuid Eesti analüütikute sõnul see meie majandust ei mõjuta.

Referendumil küsitakse rahvalt, kas Šveitsi keskpank peaks suurendama reservides kulla osakaalu 7%-lt 20%-le, lõpetama kulla müümise ja tooma välisriikides hoiul oleva kulla tagasi kodumaale. Kui Šveitsi rahvas hääletab "jah", siis peaks Šveitsi keskpank ostma 1500 tonni kulda, mida saab jaotada järgneva viie aasta peale. Selline hulk moodustaks iga-aastasest maailmas kaevandata-vast kullast umbes 70%.

Viimati küsis gfs.bern 19. novembril šveitslastelt, kuidas nad kavatsevad kuu lõpus hääletada. Pooldajaid oli 38% ja vastaseid 47%. Oktoobri lõpus olid näitajad veel 44% ja 39%, seega on kullavarude täiendamise pooldajaid vähemaks jäänud.

Suurenev opositsioon. LHV analüütik Erko Rebane ütles, et kui esimesed küsitlused viitasid tõesti võimalusele, et referendumil üle 50% poolthääle kogumine võib olla tõenäoline, siis viimastes küsitlustes suurenenud opositsioon annab alust arvata, et vajalikku künnist saab olema raske ületada. "Seda võib välja lugeda ka kulla hinna liikumisest, mis antud uudiste valguses on jäänud suhteliselt vaoshoituks, ning samuti frangi nõrgene-

”

Kulla standard on majanduspoliitika ajaloos oma aja ära elanud.

Nordea panga peaökonomit Tõnu Palm

misest euro suhtes, keskpanga silmis kaugemale kriitilisest 1,20 piirist,” ütles ta.

Juhul kui referendum peaks saama heakskiitva vastuse, mõjuks see Rebase sõnul kullaturule positiivselt, kuigi küsitav oleks efekti kestus. Kuna Šveitsi keskpank poleks kohustatud ühe korraga kulla vajalikku osakaalu 20%-ni tõstma, aitab viie aasta peale jaotatud ost hajutada mõju.

Rebase hinnangul saaks kriitiliseks teguriks kulla hinna liikumisel, kui suurt ostusurvet võidakse turul frangile avaldada. Kuna Šveitsi keskpank oleks sunnitud täiendavalt raha trükkima, et kaitsta koduvaluutat kallinemise eest, tähendaks 20% kulla osakaalu hoidmine seda, et igast trükitud frangist tuleks panna viiendik kulla alla. Mida tugevamalt seaksid investorid kahtluse alla keskpanga võime takistada euro-frangi kursi vajumist alla 1,20 piiri, seda positiivsemalt tõlgendatakse seda kullaturul.

Tähelepanu valuutal. SEB privaatpanganduse strateegi Peeter Koppeli sõnul tuleks olukorda vaadata rohkem Šveitsi frangi valguses. “Teatavasti on sealne keskpank pannud frangi tugevnemisele euro suhtes piiri ette tasemele 1,20 – kulda aga ostetaks ilmselt keskpanga valuutareservide eest, sh euro ja USA dollari eest,” ütles Koppel. Tema teatel tähendaks see aga 1,20 piiri lõppu ning frangi tugevnemist. “Selle üle rõõmustaks need, kellel aktsiaid ei ole, sest nende ostujõud kasvaks,” selgitas Koppel. “Lisaks lõppeks imporditud inflatsiooni ajastu, kus niigi kallis kohalik kinnisvaraturg on veelgi kallimaks läinud.”

Koppeli sõnul ei rõõmustaks tõenäoliselt aktsiate omanikud, sest kohalik aktsiaturg saaks ilmselt kerge nn laksu. See samm tähendaks, et frank võ-

taks taas sisse oma harjumuspärase koha globaalse turvaluutana ning neid, kes kogu oma palga eurost frangiks vahetavad ning n-ö kingakarbist voodi all hoiavad, tuleks taas juurde. Läbi saaks ka ajastu, kus Šveits üritab euroalaga monetaarpoliitiliselt ühte sammu astuda.

“Seega on kullareferendum osaliselt ka referendum, kus tahetakse koht kätte näidata neile jõudele, kellel on õnnestunud tasaliitida traditsiooniline kohalik pangandussektor ja kes on sellega andnud hoobi teatud rahvuslikule uhkusele,” ütles Koppel. Ta lisas, et otsest mõju Eesti majandusele on raske näha.

Kulla aeg lõppemas. Nordea panga peaökonomit Tõnu Palm lausub, et osa Šveitsi majandus- ja rahapoliitika eest vastutavaid institutsioone on referendumist vastu. Seetõttu ei maksa referendumit liiga kaalukaks pidada.

Sarnaselt Koppeliga arvas Palm, et Eesti majandust kulla hinna areng ei mõjuta. “Eesti teadagi ei hoiu juba ammu suuri kullavarusid. Kuigi kulla vastu ei kao huvi kunagi ning jõukamaks saavad Aasia riigid kasvatavad jätkuvalt kulla varusid, siis on kuld vaid üks metallidest ja toorainetest kõigi teiste varaklasside kõrval. Turul on ka palju muid põnevaid investeerimisvõimalusi,” märkis Palm.

Palmi sõnul on nn kulla standard majanduspoliitika ajaloos oma aja ära elanud. Näiteks vabu reserve omavatel riikidel on palju mõistlikum teenida aktsia, võlakirja ja kinnisvara hajutatud investeringutest stabiilset tulu ning ühtlasi panustada majandusarengusse selle asemel, et kaudselt varahoidlaid kulla sāraga. Palmi sõnul on kulla atraktiivsus vähenemas madala hinnakurve kontekstis.

Kui šveitslased hääletavad riigi kullavarude suurendamise poolt, tuleb keskpangal juurde osta 1500 tonni kulda. FOTO: BLOOMBERG

**Äripäeva
Akadeemia**

12. veebruaril 2015

Täpsem programm aadressil
akadeemia.aripaev.ee

Koolituse hind **379 eurot** + km

SUHTLEMINE KONFLIKTSETES OLUKORDADES

Koolitaja on dr **TÕNU LEHTSAAR**

Äripäev

Info ja registreerimine:
Harri Jõgis, telefon **667 0283**,
e-post **harri.jogis@aripaev.ee**

Mässis skeemi korbikaaslase

varustaja24

Varustaja 24 - kõik mida vajad!

Tööriistade müük, rent ja remont Tallinnas ja Tartus.

Tel 555 12 024

info@varustaja24.ee

www.varustaja24.ee

Vali parim akutehnika, vali Bosch!

Akutrell-kruvikeeraja

GSR 18 V-Li Professional

- + akutrell-kruvikeeraja GSR 10,8-2-Li
- + 2 x 4,0 Ah Li-ioonakut
- + L-Boxx

ERIPAKKUMINE

Tehnilised andmed: aku ping - 18 V-Li, tühikäigupöörded - 1./2. käik - 0-500/0-1700 p/min, max pöördemoment - 67 Nm, kaal - 1,7 kg.

Tarnekomplekt: laadimisesead, 2 x 4,0 Ah Li-ioonakut

Tehnilised andmed: aku ping - 10,8 V-Li, tühikäigupöörded - 1./2. käik - 0-350/0-1300 p/min, max pöördemoment - 30 Nm, max ava Ø - metall/ puit - 7/19 mm, kaal - 0,95 kg.

Tarnekomplekt: laadimisesead, 1 x 1,5 Ah Li-ioonakut

€ 299 ~~€ 479~~ **+KM**

Tellimisnumber: 0 615 990 FM9

3-aastane garantii kõikidele professionaalseks kasutamiseks ette nähtud sinistele elektrilistele tööriistadele. 2-aastane Premium-hooldus kõikidele professionaalseks kasutamiseks ette nähtud Boschi liitium-ioonakudele ja laadimiseseadmele. Seadmed tuleb 4 nädala jooksul pärast ostu sooritamise kuupäeva registreerida veebisaidil: www.bosch-professional.com/warranty

BOSCH
Loodud kestma

JAHT

Loodusest lugu pidava inimese hobi. Õpetab distsiplineeritust ja kannatlikkust

KADRIN KARNER
kaasautor

Üldiselt võib jahipidamist pidada pigem kalliks hobiks, aga seda, nagu teisigi hobisid, saab harrastada ka igapäevase taskukohasel tasemel.

Tavapärane ettekujutus jahil käimisest on midagi filmilikku – klähvivad koerad ja suur kamp relvadega mehi, seljas oranžid vestid, kogunevad hommikul metsaserval, et jahile minna. Järgmises kaadris tullakse metsast välja juba kütitud loomadega. Tegelikult on see vaid murdosa jahist, mis ei käi iial nii kiiresti. Suure osa ajast ümbritseb jahimehi looduse otsatu vaikus.

“Mina käin jahil, sest on loodus ja seal on rahulik, 99% ajast on vaikne,” ütles Kitman Thulema juht Ilo Rannu, mitmendat põlve jahimees. “Jaht koosneb suures osas jälgimisest – lõviosa ajast käiakse metsas jälgimas, loomi loendamas, jälgi lugemas ning uurimas, kus loomad liiguvad, aga ka lisasöötmist tegemas,” rääkis Rannu. Jahil käimine tähendab tema sõnul eelkõige loodusearmastust ning loodusega sina peale saamist.

Loomi püütakse võimalikult vähe häirida. Ulukite loendamine on Rannu sõnul oluline mitmel põhjusel. Jahimeeste loenduse põhjal tehakse riiklikke jahinduskavasid, mis määravad, kus ja keda kütitada tohib, ning teiseks peab küttimiseks teadma, kus loomad asuvad. “Ei ole nii, et lähed lihtsalt

Tasub teada **Kuidas saada** **jahimeheks?**

- 1. VALI** elukohajärgne sobiv jahitunnistuse taotleja koolitus.
- 2. KUULA** ettenähtud koolitust täies mahus.
- 3. SOORITA** teooria- ja laskmiseksamid (kooli ja riiklikud).
- 4. SAAD** JAHITUNNISTUSE
- 5. TAOTLE** politseist jahitunnistuse alusel relvakandmise luba.
- 6. SOORITA** relvaeksam.
- 7. SAAD RELVA-**
KANDMISE LOA
- 8. OTSI** jahindusklubi, kuhu pääsed liikmeks.

ALLIKAS: EESTI JAHIMEESTE SELTS

metsa ja hakkad loomi häirima. Tegelikult on jahimehed selgelt häirimise vastu.”

Ajujahti, kus suure seltskonna abil aetakse piiratud metsaalal loomad küttimise eesmärgil liikvele, nimetas Rannu loteriiks, kuna tõenäosus, et loom pika kütiliini moodustavatest jahimeestest just sinu ette jõuab ning on seejuures õige loom, kelle küttimiseks on luba antud, on väga väike. “Jahtimise puhul on ülioluline täpsus – nii laskmisel, aga veelgi enam täpsus selles, et kütid õiget looma,” märkis Rannu. Ta lisas, et selleks ajaks, kui ta oma relvast esimese jahilasu tegi, oli ta ajujahtidel osalenud juba viis aastat.

Kuigi üldiselt nimetab Rannu jahipidamist kalliks hobiks, saab seda harrastada ka igapäevase taskukohasel tasemel. “Minul on kolm suhteliselt odavat relva, natuke üle 1000 euro maksvad jahirelvad. Aga saaks ka odavamalt. Samas tean inimesi, kel on Austrias teha lastud käsitöörelvad, mis maksavad 100 000 eurot.” Kalliks teeb jahipidamise aga just see 99% vaikset aega. Neil, kes on rohkem kui pühapäevajahimehed, võib vaja minna kas suuremat autot või jahikoortega jahil käimiseks lisaks pereautole ka jahiautot.

Oluline on õige riietus. Jahindusega tutvuse tegemiseks pole muud vaja kui head vettpidavat kihilist riietust ning soovi ja tahtmist kogenud jahimeeste seltsis metsakülastusel kaasa lüüa. Rannu usub, et jaht on Eestis kõikidele kättesaadav. Ta lisas, et keskmine Eesti jahimees on pigem vanaemaline kui noor. “Eesti jahimees on enamasti pensionär või pensionieelik. Noori on jahimeeste seas üldiselt vähe.” Samuti on ta näinud, kuidas

aastakümneid jahil käinud mehed mingil hetkel jahirelva fotoaparaadi vastu vahetavad, et küttime asemel edaspidi loomi, loodust ja jahti jäädvustada.

Millistele inimesele jaht sobib ja millistele mitte? “Tasakaalukas peab kindlasti olema ja peab suutma kiiresti õigeid otsuseid langetada,” vastas Rannu. Lisaks peab olema järjekindel, püsiv ja seltskondlik, kuna klubilise tegevuse osa on suur, loetles Rannu, kes on jahiluba kandnud üle kaheksa aasta, kuid on jahindusega kokku puutunud juba 30 aastat.

Pärnumaa Jahimeeste Liidu tegevjuht Eero Nõmm tõi välja, et näiteks vere talumine ei ole jahimeheks hakkamisel kriteeriumiks. “Inimesed tajuavad tihti looma ja inimese verd erinevalt.” Ta lisas, et talle meeldiks, kui tõeline jahimees oskaks enda ümber keskkonda ja loodust hinnata, oskaks olla tasakaalukas ja mõistaks, et esimese hooga ei pea alati looma küttime asuma.

Kirjutatud ja kirjutamata reeglid ehk jahieetika. Jahipidamise juures on väga oluline jahieetika ehk jahimeeste kirjutamata reeglid. Nõmme sõnul peab arvestama, et sellest üksi ei piisa, kui jahiseadus on peas. “Hea tava on, et emaslooma ei kütita kunagi poegade eest ära ja tugev elujõus isasloom jäetakse ellu,” tõi ta näiteid.

Nii Rannu kui ka Nõmm rõhutasid ohutuse ja distsipliini olulisust. “Kui ühisjahil korras läheb suur hulk mehi püssidega metsa, peab kord ja distsipliin hea olema. Selleks valivad jahimehed endale jahijuhataja, kellel on suur vastutus.” Rannu lisas, et ühtegi jahijuhataja korraldust eirata ei või.

HOBIAJAHIMEES Ilo Rannu sõnul on jahipidamisest 99 protsenti vaikset aega, mil loomi jälgitakse.

FOTO: EIKO KINK

Ä Pane tähele Mida pead teadma jahipidamisest?

JAHIAASTA kestab 1. märtsist järgmise aasta veebruarini viimase päevani.

LUBATUD JAHIPIDAMISVIISID
Hiilimisjaht, varitsusjaht, peibutusjaht, ajujaht, otsijaht, urujaht, uluki püüdmine.

JAHITUNNISTUS
Tohib anda vähemalt 16aastasele isikule, kes on läbinud jahinduskoolituse ning jahiteooria eksami edukalt sooritanud.

Ei anta isikule, kellelt on karistusena ära võetud jahipidamise õigus ja kelle karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud.

JAHILUBA
Annab õiguse pidada ulukile jahti. Antakse kehtivat jahitunnistust omavale isikule.

KARISTUSED
Jahitunnistusega jahipidamise eest rahaträhtv kuni 300 trahviühikut või arest.
Jahiloata jahipidamise eest rahaträhtv kuni 200 trahviühikut või arest.

Ohutus: mis on jahil keelatud?

VIIBIDA alkoholi-, narko- või psühhotroopsete ainete joobes.

PIDADA JAHTI rikkis relvaga.

SUUNATA jahirelva või vinnastatud jahivibu inimesele.

TULISTADA või lasta jahivibuga hääle või okste liikumise suunas või halvasti nähtava kogu pihta, samuti nähtavate hoonete suunas.

LÜÜA relvaga haavatud ulukit.

PANNA KÄEST ära laetud relv.

JÄTTA relv järelevalveta teisele isikule kättesaadavasse kohta.

ÜLETADA takistusi laetud relvaga.

PAADIS tulistada või lasta jahivibuga üle inimeste, nende vahelt või püsti seistes, samuti vahetada kohti, kui paadis on kas või üks laetud tulirelv.

PAIGALDADA püüniseid nii, et need on ohtlikud teistele loomadele ja inimestele.

ALLIKAS: JAHISEADUS

Ä Loe lisaks

JAHIALASED RAAMATUD

P. Gabrielsson, E. Grubbström, C. Holmgren

“Minu esimene jahiraamat”

Franz Reidolf “Jahinduse käsiraamat”

Tiit Randveer “Jahiraamat”

Jürgen Schulte “Jahimehe käsiraamat”

“Jahilaskmise ABC. Teejuht täpsemate laskudeni”

Väljaandja Eesti Jahimeeste Selts

Ä Vaata veebist

WWW.EJS.EE

Eesti Jahimeeste Seltsi kodulehelt leiab muu hulgas koolitusajad ja jahikalendri.

Ä Kommentaar

Loomade vaatlus nõuab kannatlikkust

VÄINO LILL
Tihemetsa jahiseltsi esimees ja Aasa puhkemajade peremees

Metsloomade vaatlus on keeruleine teema ning paljudi sõltub sellest, keda soovetakse vaadelda. Enamasti toimub see kas õhtuti või hommikul vara, sest päeval ei ole metsloomad aktiivsed, teistpidi öösel on jälle vaatamiseks enamasti pime.

Sobivat aastaaega vaatluseks üheselt öelda ei saa, sest see sõltub samuti palju vaadeldavast loomaliigist.

Metslooma vaatlusele on oodatud inimesed, kellel on selleks tegevuseks huvi ja kannatust. Nii jahi kui ka loomade vaatluse korral ei saa kunagi anda 100% garantiid.

„Ei ole nii, et lähed lihtsalt metsa ja hakkad loomi häirima.

hobijahimees, Kitman Thulema ASI juht Ilo Rannu

Millest alustada?

Pärnumaa Jahimeeste Liidu tegevjuht Eero Nõmm soovib algajal jahihuvilisel alaga tutvumiseks esmalt jahil kaasas käia ning vastavat kirjandust uurida.

295

eurot on jahitunnistuse taotleja koolituse osavõtutasu.

Umbes poolteist kuud kestvaid koolitusi, mille järel eksami sooritanutele väljastatakse jahitunnistus, korraldatakse Pärnumaal, aga ka mujal Eestis korra aastas – kevaditi. Mõnel pool ka teist korda aastas – sügisel. Päris igas maakonnas koolitusi ei toimu.

Koolituse teoreetilises pooles käiakse läbi sellised teemad, nagu ulukihoole, ulukibioloogia, jahialased õigusaktid, kesk-konnakaitse, jahipidamine, jahirelvad, laskemoon ja laskmine ning esmaabi. “Koolitus lõpeb

jahinduse teoreetilise ja praktilise koolituse eksamitega. Teoreetiline eksam on kirjalik, laskeks sooritatakse lasketiirus,” märkis Nõmm.

Ka juba tegevad jahimehed armastavad aeg-ajalt oma teadmisi värskendada ning nii korraldavad nad ise endale täiendkoolitusi, mida riik ja seadus neilt ei nõua. Näiteks valiklaskmise koolitused ja söödapõllu rajamise koolitused, loetles Nõmm ning lisas, et õpetama kutsutakse lektoreid ka väljastpoolt Eestit.

Telli nüüd Äripäeva täispakett 7 nädalaks 9 € eest!

(Tavahind 33 €/kuu)

Kõigi kampaania tellimuste vahel loosime välja sisukad auhinnad:

1 x Estraveli kinkekaart väärtusega 500 €

5 x Äripäeva tellimus 6 kuuks väärtusega 144 €

25 x Imeline Teadus tellimus 6 kuuks väärtusega 29,5 €

25 x Imeline Ajalugu tellimus 6 kuuks 29,5 €

Lisaks saad kaasa sel perioodil ilmuvad 12 erilehte:

Ehitus, Põllumajandus, Koolitus, Tööstus, Juhtimine, Logistika, Metsamajandus, Mööblitööstuse TOP, Jõulueri, Dividendide TOP, Juubelileht, Oma Maja.

ÄRIPÄEV 28. november 2014
toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÜKS KÜSIMUS

Sihtasutused, näiteks KredEx, on korduvalt kaotanud raha ebaõnnestunud projektides. Kuidas vältida sihtasutuste raha kuritarvitamist?

URMET LEE
riigikontrolöri nõunik

Meie sihtasutustes tehtud auditist selgub, et ministeeriumide järelevalve raha kasutamise üle pole piisav. Aga me ei avastanud raha eba-sihipärasest kasutamist. Kuritarvitusi saab vähendada, kui nõukogu valvab aktiivsemalt sihtasutuste ja fondide juhtimise järele.

INDREK NEIVELT
ettevõtja

Ma ei usu, et KredEx rahaga halvasti ümber käib. 2009. aastal võtsin ma ise otsuste tegemisest osa ja võin öelda, et kõik töötajad näitasid endt parimast küljest. Vigu võib kõigil ette tulla. Peamine, et otsuste vastuvõtmine poleks poliitiline. Üldiselt on ju Eestis asjad sihtasutustega hästi.

KAIE KARNIOL
rahandusministeeriumi riigivara osakonna juhataja

Sihtasutused peavad suurendama riskidega toimetulemise efektiivsust. Sealhulgas on neil täiendav aruandekohustus nõukogu ees. Nõukogu ülesannetesse kuulub järelevalve.

OLEG ŠVAIKOVSKI
Nortal ASi juhatuse liige

Eestis pole seda laadi kuritarvitused kuigi suur probleem. Arvan, et olulisem on, et toetamise tulemusel näiteks jalule tõusnud *start-up*-idel oleks mõju mõju meie majandusele – looksid siin lisandväärtust, maksaksid makse jne.

LUGEJA ARVAB

» Lahkumishüvitis võib null olla, aga nagu Liive jutust välja tuleb, pole temaga konkurentsikeelu lepingut veel sõlmitud. Siis saab veel tasu küsida ja ka maksta nii, et maa must.

Lugeja kommentaar artiklile “Intervjuu Sandor Liivega: lahkumishüvitis on lausa null”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levit:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

EDUKAS EESTI

Lubage läbi kukkuda!

Kui kool edastab õpilastele sõnumi, et ebaõnnestumine on halb, siis ei saa neist kunagi ettevõtjaid. Alati tuleb anda võimalus vigu parandada.

Meie gümnaasiumis ei saa enam kevadest saati F-ile ehk kahele tehtud tööd parandada või järele teha. Sellise korra sõnum on, et ebaõnnestumine on lõplik, et ebaõnnestumine ongi kõige lõpp. See õpetab, et ebaõnnestumine on halb, et sellest peaks hoiduma. Tegelikult on asi ju vastupidi: just ebaõnnestumistest me õpimegi.

Kui õpetajad ja kool tahavad, et õpilased pingutaksid rohkem, et nad saaksid testid ja kontrolltööd tehtud esimesel korral, siis uuesti proovimise võimaluse äravõtmine seda eesmärki ei saavuta. See tekitab vaid probleeme juurde. Õpilased kardavad läbipõrumist, nad kardavad halbu hindeid, nagu see oleks midagi kohutavalt jubedat, kui midagi ebaõnnestub. Tegelikult peaks ebaõnnestumise kaudu olema võimalik õppida, kuidas järgmisel korral paremini teha.

Kui koolitundidest on teada, et ebaõnnestumine on kohutav ja tehtud vigu ei saa enam kunagi parandada, arvavad õpilased tulevikus, et kui nad peavad tegema midagi, mis võib ebaõnnestuda, siis on parem seda mitte teha.

Õpetama peaks innovaatilisust. Kas nii tõesti kavatseski kool meid eluks ette valmistada? Kuidas me saame üldse midagi teha, kui me kardame ebaõnnestuda? See küsimus ise kõlab juba kohutavalt.

Kui ma tahan kunagi oma firma luua, siis aluses ma ju ei oska kõike. Sellest järeldub: ma ei saa, ma ei taha, ja ei teegi. Sest ettevõtmine võib ju ebaõnnestuda, ja mis siis saab? Kui kool sisendab meisse sellist suhtumist, ei saa me tulevikus millegagi hakkama. Me lihtsalt ei julge proovida. Innovatsioon vajab “feilimist”, muud moodi ei saagi. Kool peaks meile õpetama, kuidas olla innovaatiline, mitte seda, kuidas mitte kunagi üheski asjas läbi pöruda.

Õpetajad ütlevad meile: sa kukkusid läbi. Läbi mille? See kõlab, nagu oleksime kukkunud läbi õrnade lehekeste, mis varjasid auku. Kukkusime sinna auku sügavale sisse ega saa enam iial välja. Kas see on ikka tõesti nii?

Kui kool tahab, et õpilased pühendusid ja õpiksid korralikult, ei lahenda seda probleemi teise võimaluse kaotamine. Minu pärast andke meile kas või 17 uut võimalust, kuni asi saab

REPLIIK

Debatt peaks keskendumata tööhõivele

Maksusüsteem määrab tugevalt ära riikidevahelist konkurentsi, ent valimiseelne debatt peaks Eestis keskendumata hoopis tööturu vajadustele.

Eesti on tihedalt integreerunud Euroopa majandussüsteemiga. Euroopa majanduse kasv on madalas arengufaasis, mis raskendab nn kohaliku lisaväärtuse loomist ja riikide välislaenu teenindamist. Eesti eristub Euroopas välislaenu väikese mahu poolest, see on selge eelis. Eesti majandus tegutseb samuti väikese kasvu tingimustes ehk selles oleme võrdses positsioonis.

Sellest aspektist vaada-

ÄRILAUSE

» Triina Kalda: Kui meie ettevõtluses oleks püsivalt Eesti võimsa laulupeo eneseusku, optimismi ja jõudu, saavutaksime palju.

Finnlog OÜ turundusdirektor soovib väliskontakte luues tagasihoidlikkuse ära unustada, suhelda palju ja olla avatud suhtumisega.

Edukas Eesti

MARIANN JÜRIORG
10. klassi õpilane

» Innovatsioon vajab “feilimist”, muud moodi ei saagi.

tehtud. Sest päriselt ei ole ebaõnnestumine iialgi lõplik.

Probleemi saaks lahendada vaid miks-küsimusega. Iga päev räägitakse meile, mida me õpime, aga kunagi ei räägita, miks. Enamik õpetajaid ja suur osa õpilasigi leiab, et küsimus, miks me seda või teist õpime, ei ole oluline. Aga ainult see ongi oluline!

Seos auto ja õppeaine vahel. Autosid armastav väike poiss saab matemaatika ja füüsika selgeks hetkega, kui leiame talle pisikese seose autode ja õppeainete vahel.

Enne peaks tulema “miks?” ja alles pärast seda “mis?”. Muidugi on kogu haridusministeeriumi ette antud õppekava vajalikkust lastele keeruline seletada, aga no tehke see siis ümber nii, et see oleks mõistlik.

Kuid ärge iial õpetage noortele, et ebaõnnestumine on kohutav. See suhtumine hävitab meid. Just ebaõnnestumise kartuse pärast jäävad tegemata suured teod, mis muudaksid maailma. Meie unistused muudaksid maailma. Meie unistused saavad muuta maailma vaid siis, kui me oleme valmis üle saama oma nurjumistest. Praegu õpetab kool meile vale suhtumist.

Ärge saage minust valesti aru. Sellel, et õpilased ei saa kontrolltöid järele teha, on muidugi häid külgi, kuid kui eesmärk on motiveerida õpilasi õppima korralikult ja tegema töid hästi esimesel korral – nagu see minu arusaamise kohaselt on –, siis selline lahendus tekitab vaid probleeme juurde.

Teisest küljest on see ka mõnes mõttes tagajärg: meie, õpilased, ei osanud hinnata oma kolme võimalust järele teha seni, kuni see võimalus meilt ära võeti. Aga ka see ei ole piisav põhjendus. Nüüd on meie koolis õpilased veelgi vähem huvitatud pingutamisest, teades, et pörudes ei pea vähemalt asja uuesti selgeks õppima.

Uus võimalus. Iga laps on väärt uut võimalust. Alati. Kui meile juba koolis õpetatakse, et ebaõnnestumine on halb, siis mis saab meist nii tulevikus? Kuhu me jõuame?

Mitu redelipulka maast ülespoole me julgeme minna, enne kui hakkame kukkumist kartes tagasi allapoole ronima?

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETCHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

tes puudub Eestil surve muuta maksusüsteemi (tõsta makse). Maksude tõstmine on kõrge võlakoo-maga riikide praktiline reaalsus, et tagada eelarve mõistlik tasakaal.

Ettevõtte tulumaksu pole vaja. Majandusinimesena ei poolda ma ettevõtte tulumaksu taaskehtestamist. Ettevõtte tulumaksu süsteem on madala majanduskasvu ja investeerimise perioodil lõpuks käivitunud. See tähendab, et ettevõtjad-omanikud võtavad äride kasumite puhul dividende ja sealt laekub proportsionaalselt tulumaks riigile. Pankade

kasumitele tulumaksu kehtestamine ei ole võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise korral võimalik. Koalitsioon ilmselt ettevõtte tulumaksu taaskehtestama ei hakka.

Mina pööraksin riigi tase-mel debati maksureformilt tööhõive poole ehk sellele, kuidas luua uusi töökohti ja hoida tööhõive maksimaalselt suur.

Debati tähelepanu tuleb suunata majandussektoritesse ja projektidesse, kus saab ja tuleb luua uusi töökohti ning vajadusel tuleb rakendada mitmeid toetavaid meetmeid konkreetse sektori tööhõive languse vastu.

AIVAR REHE
Danske Banki juht

» **Koalitsioon ilmselt ettevõtte tulumaksu taaskehtestama ei hakka.**

ÄRIPÄEV AVASTASSALAPÄRASE MOBIILINUMBRITE ANDMEBAASI. Leheküljel ripuvad mobiilinumbrid koos nimedega, kuigi inimesed on enda teada numbri operaatori juures salastanud ning pole seda kusagil avalikult jaganud.

KUST VÕISID ANDMED LEKKIDA? Äripäev on saanud lugejailt kirju, et nende mobiilinumbrer on saidil whocall.info avalik ni-

mega, mida nad kasutavad Facebookis, kuid mis pole nende pärisnimi.

NATO PÕÖRAB UKRAINALE SELJA? Merkeli valitsus on ärevil Ukraina president Petro Porošenko plaani peale korraldada riigis referendum NATOga liitumiseks.

ANDMEBAAS MÕJUS KÜLMADUŠINA. Veebilehe olemasolu näitab, kui kaitsetud on andmed.

TOIMETAJA VEERG

Täname ameeriklasi, et nad sandistavad Putinit

Ühendriikides peeti eile tänu-püha. Eestis see küll kombeks ei ole, ent siiski on püha puhul sobilik tänada ameeriklasi Vladimir Putini kleptokraatliku režiimi sandistamise eest.

Alates 2008. aastast on horisontaalpuuraukude hüdrofrakkimine toonud kaasa täiesti uut sorti energiabuumi ja seda eelkõige USAs. Varem isegi mitte nafta või gaasi allikana arvestatud kiltkivi on täielikult muutnud maailma energiajulgeolekut ja võimupositsioone.

2005. aastal tootis USA umbes 5 miljonit barrelit naftat päevas turul, kus kokku toodeti 90 miljonit barrelit ja mida valitsesid OPECi riigid. Nüüd prognoositakse, et 2020. aastal toodab USA ainuüksi kildast 12,1 miljonit barrelit, millele lisandub veel "vanal moel" toodetav nafta.

Tegelik mõju. Kuue aastaga on ameeriklaste toornafta tootmine kasvanud 80% ning tänavu näeme lõpuks uue tehnoloogia tegelikku mõju ka musta kulla hinnale.

Alates juulist on nafta hind kukkunud umbes 30%, mis on toonud hinna alla 77 dollari barrelit eest (Brent). See survestab riikide majandusi, kus on

FREDY-EDWIN ESSE
Äripäeva ajakirjanik

Ameeriklased teavad hästi, kuidas venelastele haiget teha.

end kehtestanud suhteliselt tül-gastavad režiimid.

Üks neist on Iraan. Väidetavalt on neil vaja vähemalt 135dollarilist barrelit hinda, et püsida kuludega nullis. Lisaks on Euroopa ja USA sanktsioonid kahandanud Iraani naftaeksporti 60% jagu.

Need tegurid käsikäs on tuumapüüdlustega riigile valusalt kätte maksnud.

Teine selline riik on Venezuela, kelle keskvalitsus kuulab väidetavalt 15 miljardit dollarit aastas, et bensiiniliiter maksaks umbes ühe eurosendi. Oma eelarve tasakaalus hoidmiseks vajaks Venezuela, et barrel naftat maksaks enam kui kaks korda praegusest rohkem.

Eestlastena saame ameeriklastele tänulikud olla selle eest, et Venemaa ja Putini režiim vajab kõrget nafta hinda. Investeerimispank Goldman Sachs arvestab, et Venemaa vajab naftabarreli hinnaks vähemalt 101 dollarit, et hoida eelarvet tasakaalus. Praegu on see 23% madalamal.

Valusad numbrid. Hiljuti ütles Venemaa rahandusminister Anton Siluanov, et nafta odavnemine röövib riigilt kuni 100 miljardit dollarit ning lääne sanktsioonid täiendavad seda 40 miljardi dollari-ga. Venemaa võib hiiglaslik riik olla, kuid sellised numbrid on isegi talle väga valusad.

Oma kogemustest teavad ameeriklased hästi üht moodust, kuidas venelastele haiget teha. See ei ole sõjaline hirmutamise või musklite näitamine. See on majanduse põhjalaskmine.

Kuigi kogu Ühendriikide energiategevus pole otseselt koordineeritud Venemaa või teiste riikide vastu, siis praegusel juhul suudavad ameeriklased taas kord lüüa venelasi nii, et neil on valus. See on mitu korda tõhusam kui mis iganes sanktsioonid.

KOMMENTAAR

Noorte sammud ettevõtlusse

Noorte ettevõtluse juurde jõudmise teel on üks olulisem innustaja tung midagi ühiskonnas muuta.

Minu tee ettevõtluseni sai alguse sellest, et mu isa oli ettevõtja. See andis ettekujutuse ameti võludest ja valudest. Järgmiseks on noorte ettevõtjate kujunemisel tähtis roll majandus- või ettevõtlusõppel koolis. Selle käigus valmivad esimesed äriplaanid ning ettevõtlikumad teevad õpilasfirmad.

Ettevõtjate maine loeb. Lisaks on oluline, et ettevõtluse ja ettevõtjate maine üldiselt oleks täiskasvanuikka jõudmisel cool, sest noored on ühiskondlikust arvamusel kergesti mõjutatavad.

Ettevõtluses on ka ebaõnnestumisi, ent neist saab õppida ja seejärel uuesti katsetada. Samuti vajavad noored edulugusid, mis inspireeriksid ja paneksid tegutsema. Neid on õnneks Eestis mitu.

Parim aeg alustada on ülikoolis, kus tekivad uued kontaktid ja äriideed. Samas on

AKSEL KIRIKAL
noorte ettevõtlusklubi Ärikatel asutaja, Reformierakond

Tundus, et ainus võimalus midagi ära teha ongi ise ettevõtjana.

palju rohkem aega oma ideesse panustada, võrreldes näiteks pereinimesega, kellel on juba kohustusi võetud.

Ülikooli esimesel aastal soovisin lisaks majandusloengutele end täiendada ärikoolitustega, aga need olid tudengitele liialt kallid.

Sealt tekkis tung midagi ühiskonnas muuta. Seda tungi peangi üheks olulisemaks motivaatoriks ettevõtlusega alustamisel, alles siis tulevad vabadus ja raha.

Kui me noortele koolitusi

korraldava Ärikatlagi alustasime, oli teine ajend majanduskriis. Tööpuudus oli väga suur ja tundus, et ainuke võimalus midagi ära teha ongi ise ettevõtjaks hakates.

Kui oled juba testinud oma ideed sõpradel ja sugulastel, siis Eestis on palju ärikiirendeid, ettevõtluskeskuseid ja inkubaatoreid, mis aitavad ideid teoks teha.

Ühtlasi on meil Euroopa üks paremaid firmaloomise süsteeme. Interneti teel saab ettevõtte asutada veerand tunniga. Lisaks on võimalik seda teha ilma omakapitali sissemaksuta, mis annab noortele oluliselt suurema võimaluse ärimaailma siseneda.

Pidev enesetäiendamine. Kõik noored alustavad oskuste poolest redeli kõige alumiselt pulgalt. Osa inimestest omandab lihtsalt täpselt nii palju, kui on vaja mugavaks hakkamasaamiseks. Õnneks on ka neid, kes astuvad mugavustsoonist välja ja arendavad oskusi kogu aeg edasi.

28. november 2014 ÄRIPÄEV

toimetaja Peep Talimaa, tel 667 0182, e-post peep.talimaa@aripaev.ee

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

16.12.2014

Original Sokos Hotel
Viru konverentsikeskus

Mis muutub raamatupidaja töös aastal 2015?

09.00 Hommikukohv

09.30 1000euroste arvete deklareerimise nipid ja nüansid
Deloitte, **MAIGI ISOTAMM**

10.30 Sõiduautode maksustamise salakulud ja lõksud
Advokaadibüroo Tark Grunte Sutkiene, **AIDI KALLAVUS**

11.30 Kohvipaus

11.45 Aktuaalsed maksumuudatused 2014-2015
Rödl & Partner, **VIRVE ARU**

12.45 Lõuna

14.00 Olulisemad muudatused RTJ-s
Rödl & Partner, **MART NÕMPER**

14.45 Raamatupidaja vastutus – mille eest ja millega
Rödl & Partner Advokaadibüroo, **ALICE SALUMETS**

15.30 Lõpp

Seminari soodushind registreerimisel kuni 10. detsembrini on **169 eurot** (km-ga 202,8 eurot). Tavahind 199 eurot (km-ga 238,8 eurot). Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus. Registreerimine veebis **www.seminar.aripaev.ee** või telefonil 6670 411. Projektijuht Anne-Ly Raudhein, tel 6670 107. **Äripäev**

Rödl & Partner

TARK
GRUNTE
SUTKIENE

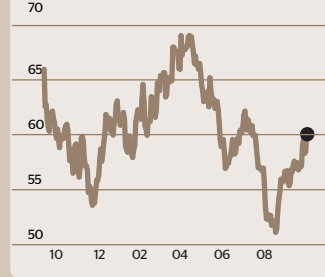
Deloitte

TÕUSJA

Prantsusmaa konjakitootja ärikasum ületas analüütikute ootusi.

Remy Cointreau

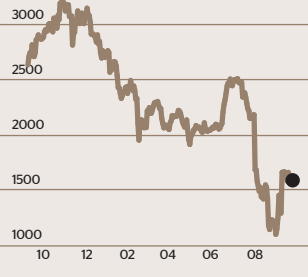
59,84 EUR +2,34%▲

LANGEJA

Jaapani turvatähtede tootjat kimbutab USA liiklusohutuse administratsioon.

Takata

1292 JPY -4,79%▼

ÄRIPÄEV 28. november 2014

toimetaja Harry Tuul, tel 667 0009, e-post harry.tuul@aripaev.ee

AKTSIAD

Kas jõuluralli tuleb?

Argentina börs on jõuluvana lemmik

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Ajalooliselt on aasta lõpus aktsiate hinnad tõusnud rohkem kui muul ajal ning seda on nimetatud jõuluralliks. Kas ka sel aastal on oodata jõulurallit?

Aktsiaindeks S&P 500 on sel aastal tõusnud 12 protsenti, samas kui ajalooline keskmine on jäänud 7 protsendi lähedale. See võib anda investoritele kindlust, et ka aasta lõpp võib kujuneda üle ootuste heaks. Samas hoiatab osa eksperte, et aasta lõpus võivad börsid tõusu asemel hoopis kõikumata hakata.

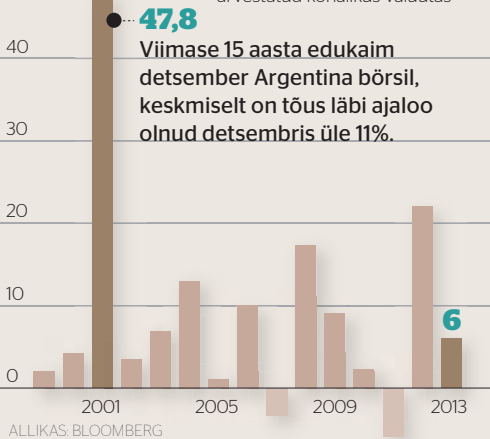
“Meid teeb murelikuks fakt, et investorite mälul on nii lühike ning volatiilsus on langenud mitme aasta madalaimale tasemele,” ütles CNBC-le Šveitsi panga UBS aktsiastrateeg Julian Emanuel. “Paljud ootavad aasta lõpus tõusu.” Emanuel ütles, et ootas aastalõpu rallit, aga turgude hiljutine käitumine on muutnud ta ettevaatlikuks. “Ma pole varem veel näinud, et volatiilsus langeks nii kiiresti enne tänapühaski. Tavaliselt juhtub see detsembri lõpus või augustis,” ütles ta.

Emanueli sõnul oli aktsiaindeksi S&P 500

Võrdlus

Argentina börsil detsember enamasti helde kuu

Argentina börsiindeksi muutus detsembris, protsentides arvestatud kohalikus valuutas

kümnepäevase perioodi volatiilsus möödunud esmaspäeval 3,38 punkti. “See on erakordne. 200 päeva libisev keskmine on 10,8. Viimased kaks nädalat on olnud terve viie aasta madalaim,” ütles ta. Samas ei pruugi see tähendada, et tulemas on suurem müügilaine, vaid hoopis tõus võib olla piiratud. “Meile tundub, et turul on potentsiaali tõusta, kuid see on piiratud, sest volatiilsus on madal ning investorid on enesega liiga rahul,” lisas Emanuel.

Lisaks hoiab börsi enda haardes Jaapan, mille majandus langes kolmandas kvartalis võrreldes möödunud aastaga 1,6 protsenti. Analüütikud ootasid 2,2 protsendi suurt kasvu.

Ootused kõrged. Oktoobris võtsid maailma aktsiaindeksid järsu suuna alla, kuna turgudel tekkisid kõhklused maailmamajanduse ja edasiste kasvuväljavaadete suhtes. Ka Föderaalreservi võimalikirjade ostmise programmi lõppemine tekitas ebakindlusi.

Nüüdseks on turud oktoobri kukkumisest

taastunud ning see võib tähendada, et jõuluralli on juba algust tehtud.

Tavaliselt kiputakse arvama, et jõuluralli on aktsiate tõus, mis algab jõulude ajal. Futuuride, aktsiate, optioonide ja valuutade ajakiri Futures Magazine kirjutas, et turgudel on praegu piisavalt positiivseid meeleolusid. See peaks aitama kuni aasta lõpuni turgudel üsna rahulikult üle elada. “Tegemist on järeleandmatult jooksva puliga, kes on surunud CBOE volatiilsusindeksi rekordmadala taseme lähedale,” kirjutas ajakiri novembri keskpaigas avaldatud artiklis.

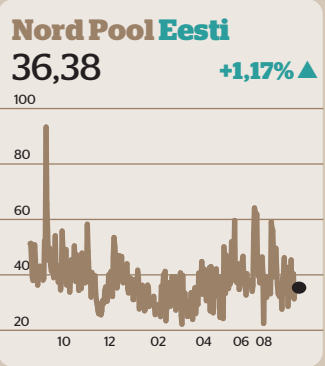
Seal kirjutatu järgi paistavad praegu kõik sektorid head, kuid murelikuks teeb biotehnoloogia, mis on sel aastal väga kõikum olnud. “Biotehnoloogia on valdkond, kus loodetakse kiiret rikkumist ning aktsiaid ostetakse selle mõttega, et firma avastab ravimi vähi või mõne teise kohutava haiguse vastu,” seisis artiklis.

Bloombergi börsitoimetaja Mike Regan ütles, et jõuluralli on aastate jooksul olnud väga tugev trend ning pärast teist maailmasõda on aktsiad

0,4

protsenti on praegu euroala keskmine inflatsioon.

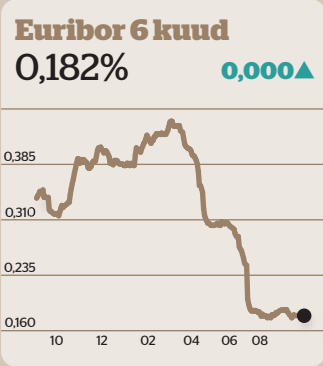
Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.

Euroopa Keskpanga negatiivne intressimäär survestab eurot nõrgemaks.

Euribor on EKP sammude tõttu olnud tugevas languses.

Ä Kommenteaar
Ootan jõulurallit

JIM CRAMER
CNBC aktsiakommentaator, endine riskifondi juht

Turud ootavad jõulurallit ning praegu on turgudel ol- nud tegemist klassikalise konsolideerumisega, mis pä- rast eelnevaid tõuse on igati positiivne. Tulemuste hooaeg oli üldiselt hea, kuid mureli- kuks teeb nõrk Euroopa majan- dus ja olukord Ukrainas.

Nafta hind on languses, kuid ma ei usu, et see enam nii halb asi on. Alguses pidasime seda majanduse nõrkuseks, et varud suurenevad, kuid tegeli- kult suurenes Ameerika nafta- tootmine. Võib juhtuda, et järg- mine aasta on hea aasta, kuigi mõni analüütik seda nii ei näe.

Ä Mis on mis
Jõuluralli

Aktsiahindade tõus jõulude ja uusaasta vahele jääval nädalal. Põhjuseks peetakse muu hulgas maksusoodustusi ning üldist op- timismi Wall Streetil, kus inime- sed investeerivad oma jõulu- boonuseid ning sedagi, et pessi- mistid on börsidelt sel ajal tava- liselt puhkusele läinud. Paljud ostavad sel ajal aktsiaid ka kartuses, et hinnad jaanuaris tõusevad (nn jaanuariefekt).

ALLIKAS: INVESTOPEDIA

» Tegemist
on järele-
andmatult
jooksva
pulliga.

Futures Magazine positiivse- test meeleoludest aktsiaturul

JÕULUVANALT USA aktsiaturule seekord suurt tõusu ei oodata, sest hinnad on juba niigi kõr- ged. FOTO: AP PHOTO/SCANPIX

78% juhtudel detsembris tõusnud. “See on tugev trend ja mitte ainult tõusude poolest, vaid ka esi- nemissageduse poolest.

Enam kui pooltel börsidel parim kuu. “Huvi- tav on see, et aastatega on trend tugevnenud. Kui vaadata maailma aktsiaturgude detsembri kesk- mist tootlust alates 1900. aastast, on see 1,4%. Aga kui vaadata keskmist tootlust alates 1990. aas- tast, on see 1,9%. Viimasel viiel aastal on keskmie- ne tootlus detsembris olnud aga 2,4%. Tegemist näib olevat nagu isetäituva ennustusega, mida inimesed usuvad,” rääkis Regan, kelle sõnul ei ole jõuluvana kõige heldem olnud mitte USA turgu- dele, vaid Argentina börsile.

“RBC tegi väga põhjalikku tööd ja uuris 30 maailma suuremat börsi ning avastas, et neist 18-l oli detsember just kõige parem kuu. Parim on olnud Argentina börsiindeks Merval, mis on läbi ajaloo väga volatiilne olnud. Keskmiselt on Argentina börs detsembris tõusnud üle 11 prot- sendi,” lisas ta.

Ä RAHA

Kommertspankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontaktteeruge pangaga						
Tallinna Äripank		0,00	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,60/1,60	0,70/1,70	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,00	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	200
Citadele Pank	-	-	-	-	-	0,05	0,1	1,00	1,30	1,60	150
Versobank	0,01	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,20	1,50	1,80	350
DNB	0,10 (7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,10	0,20	0,30	0,80	0,80	1,00	1,30	1,50	100/200 (4)
BiGsooniBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	1,05	1,45	1,75	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontaktteeruge pangaga				
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,05	0,10	1,00	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,1	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,50	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaal panganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojärgilt; Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

9,2613

Austraalia dollar	AUD	1,456
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiiina juaan	CNY	7,661
Hongkongi dollar	HKD	9,675
India ruupia	INR	77,220
Jaapani jeen	JPY	146,670
Kanada dollar	CAD	1,404
Korea won	KRW	1372,390
Leedu liit	LTL	3,453
Norra kroon	NOK	8,597
Poola zlott	PLN	4,180

EUR/RUB ▲

58,6680

Rumeenia leu	RON	4,421
Singapuri dollar	SGD	1,620
Suurbritannia nael	GBP	0,792
Sveitsi frank	CHF	1,202
Taani kroon	DKK	7,440
Tai baat	THB	40,897
Tšehhi kroon	CZK	27,609
Türgi liir	TRY	2,766
Ungari forint	HUF	307,140
USA dollar	USD	1,248

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused	27.11
USD	
Nafta IPE, bbl	76,48
Nafta NYMEX, bbl	72,55
Mootoribensliin, t	736,00
Diislikütus, t	713,50
Kerge kütteõli, t	695,25
Masuu (1% väävel), t	405,25
Maagaas Henry Hub, btu, USD	4,285

Põllumajandus	27.11
nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	193,50
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	415,30
Kakao NYBOT, USD/t	2908,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	130,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	342,25

Värvilised metallid	26.11
USD/t	
Alumiinium LME	2065,5
Vask LME	6590
Plii LME	2051,5
Nikkel LME	16310
Tina LME	20325
Tsink LME	2272

Väärismetallid	27.11
USD/unts; unts = 31,105 g	
Kuld COMEX	1196,87
Plaatina NYMEX	1219,65
Pallaadium NYMEX	802,95
Hõbe COMEX	16,37

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

reklaam

Pankade kontaktandmed

CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOPANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501

DNB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

Ä BÖRS

Tallinn

27.11

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	0,870	-4,92	0	1,1	52,9%	0,57	0,0%
Baltika	0,494	1,86	0	-	-25,6%	2,28	0,0%
Ekspress Grupp	1,070	0,00	-	22,1	3,4%	0,74	0,9%
Harju Elekter	2,650	1,15	185 500	5,6	13,2%	0,74	3,4%
Järvevana	0,836	0,00	-	-	-0,3%	1,00	0,0%
Merko Ehitus	7,040	0,57	14 080	11,7	8,6%	1,01	5,8%
Nordecon	1,010	-0,98	1 010	5,4	16,8%	0,90	0,0%
Olympic EG	1,820	0,55	54 945	10,3	25,1%	2,57	5,5%
Premia Foods	0,693	0,00	-	12,0	6,2%	0,74	1,4%
Pro Kapital Grupp	2,470	-1,20	17 167	-	-4,5%	2,06	0,0%
Silvano FG	1,660	0,00	3 655	7,9	13,3%	1,05	15,1%
Tallink Grupp	0,686	-0,29	36 973	13,4	4,6%	0,62	7,3%
Tin Kaubamaja	5,020	0,20	7 298	10,7	11,4%	1,22	7,0%
Tallinna Vesi	13,200	0,76	28 747	14,8	20,4%	3,03	6,4%
Trigon PD	0,465	0,00	-	-	-0,7%	0,97	0,0%
Skano Group	1,000	7,64	3 622	-	-8,2%	0,66	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia

27.11

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	6,15	0,00	5,6	0,5	-
Latvijas Gaze	9,30	-0,53	12,7	0,6	-
Olainfarm	6,85	1,48	5,9	1,5	-

Vilnius

27.11

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,66	-1,12	-	3,8	5,4
City Service	1,680	0,00	6,7	0,8	-
Invalda	3,090	0,00	-	0,8	-
Linaz Agro	0,680	0,00	4,9	0,7	-
Panevezio Statybos	0,910	0,00	-	0,4	-
Siauli Bankas	0,274	-1,08	20,7	0,7	-
Snaige	0,480	0,00	-	2,0	-
TEO LT (Telekomas)	1,020	-1,92	15,0	2,1	16,7

Helsingi

27.11

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	3,15	-0,32	28,6	2,8	3,2
Citycon	2,62	2,75	12,6	0,9	5,7
Elisa Comm.	23,22	0,83	16,4	4,5	5,6
Finnair	2,38	0,42	-	0,5	-
Fortum	20,13	0,95	5,9	1,6	-
HKScan	3,57	-0,83	3,3	0,4	2,8
Kesko	31,84	1,11	22,6	1,4	4,4
Neste Oil	19,25	-0,10	-	1,8	3,4
Nokia	6,67	1,21	-	3,0	-
Olvi	22,40	0,04	13,8	2,5	2,9
PKC Group	16,04	-3,32	-	2,2	4,4
Stockmann	8,88	-1,88	-	0,8	4,5
Stora Enso	7,05	-0,14	-	1,1	-
UPM Kymmene	13,47	0,15	-	0,9	4,5
YIT	5,88	-0,08	14,3	1,1	6,5

Ladu tühjaks!

24. novembrist kuni 7. detsembrini

150 Äripäeva,
Imelise Teaduse ja
Imelise Ajaloo
raamatut

kuni
80%
soodsamalt!

Tule ostma

www.raamatupood.aripaev.ee

**Peaga
töötaja**

Äripäev on osa 200-aastase ajalooga Skandinaavia suurimast meediafirmast Bonnier Grupp. Asutamisest alates 1989. aastal on Äripäev vahendanud informatsiooni Eesti juhtidele, eesmärgiga muuta ärikeskkond läbipaistvaks ja kõigile võrdseid võimalusi pakkuvaks. Tänapäevaks oleme kasvanud laia tooteprofiiliga Eesti juhtivaks ettevõtetele suunatud info pakkujaks.

Tööd saab

ANDMEBAASISPETSIALIST-ANALÜÜTIK.

Sinu peamiseks ülesandeks on efektiivse andmetöötamise ning -analüüsi kaudu paremate müügi- ja turundustulemusteni jõudmine.

Lisaks igapäevasele andmetöötamisele tegeleb uus töötaja:

- klientide ostukäitumise analüüsimise ja prognoosimisega
- infosüsteemi modelleerimise ja arendusprojektide teostamisega
- uute analüütiliste meetodite ja lahenduste väljatöötamisega
- turundusprojektides kaasaloomise ning tulemuste analüüsiga

Ootame kandidaadilt:

- praktilist kogemust andmebaasidega töötamisel
- häid tehnilisi teadmisi (SQL päringute kirjutamise oskus, Access, Excel, HTML, CSS)
- soovitatavalt IT-alast haridust
- kasuks tulevad majandus- ja turundusalased teadmised
- väga head analüüsivõimet, kontseptuaalset mõtlemist, oskust näha suurt pilti
- eesti keele oskust nii kõnes kui ka kirjas
- täpsust ja kohusetundlikkust
- head suhtlemisoskust, koostöövalmidust
- optimistlikku ja elurõõmsat ellusuhtumist

Sind ootab mitmekülgne ja vastutusrikas töö, enesearendamise võimalus ning sõbralik ja toetav meeskond. Lisaks pakume võimalust sportida soodsalt Äripäeva spordiklubi ridades, ühe kuu pikkust suvepuhkust ning talvist lisapuhkust.

Kui soovid, et just Sinust saaks meie meeskonnaliige, siis saada motivatsioonikiri ja CV **hiljemalt 30. novembriks** aadressile konkurss@aripaev.ee, märgusõna "Andmebaasispetsialist-analüütik". Lisainfo telefonil 667 0042, Merlin Jänes.

Äripäev

**Peaga
töötaja**

Äripäev on Eesti ärimedia vaieldamatu turuliider aastast 1989 ning suurim professionaalne otsustajatele suunatud infopakkuja. Äripäeva Infopank koondab endas informatsiooni Eesti ettevõtete ja ettevõtjate kohta ning selle baasil on üles ehitatud erinevad infoteenused ja tooted (Agent, Turundusnimekirjad).

Infopanga meeskond ootab endaga liituma

TOOTEJUHTI,

kelle ülesandeks on Infopanga toodete ja teenuste arendus ja müügi korraldamine koostöös oma meeskonnaga Eestis ning hiljem rahvusvahelistel turgudel.

Eeldused:

- Mõne arvestatava e-teenuse tootejuhtimise ja äriarenduse juhtimise kogemus
- Baasteadmised andmebaasidest ja veebi-tehnoloogiatest
- Baasteadmised digitaalsest müügist ja marketingist
- Meeskonna juhtimise või inimeste tegevuse koordineerimise kogemus
- IT projektijuhtimise baasoskused ja kogemus

Pakume:

- Võimalust realiseerida enda ettevõtlikkust kõrge potentsiaaliga kasumlikus äris
- Äripäeva müügi-, turunduse ja tehnoloogilist tuge äriüksuse arendamisel
- Tööandja valmidust äriüksuse arengusse arvestatavalt investeerida
- Lisaks põhitasule motiveerivaid boonuseid

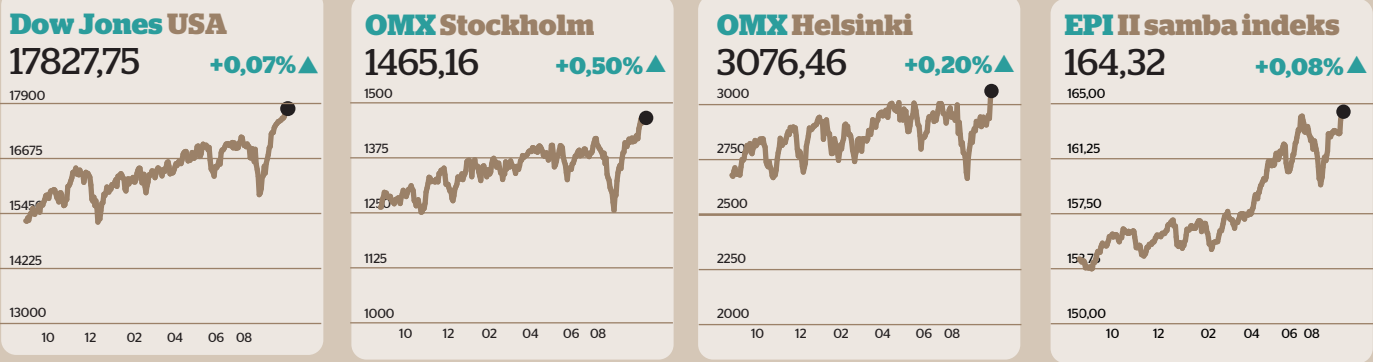
Lisainformatsioon: Alo Naelapea, +372 56907135
Kandideerimine toimub www.execuclub.com keskkonnas.
Kõikide kandidaatide konfidentsiaalsus on tagatud!

Äripäev

investeeringimisfondid

INVESTOR 19

ÄRIPÄEV 28. november 2014
toimetaja Juhan Lang, tel 667 0136, e-post juhan.lang@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond D, EUR	12,95	12,70	12,70	8,26	10,45	7,17	19,36	-	40 237 850
Avaroni Privaatportfell B, EUR	15,26	15,26	15,26	2,88	8,30	7,74	10,12	8,20	9 562 035
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,28	12,28	12,28	4,12	11,86	11,36	-	-	10 870 120

Compensa Life

25.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,42	-	0,60	-0,80	10,30	9,70	5 968 709
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	12,24	-	3,00	3,10	3,80	4,10	738 513

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014.

Danske Capital AS

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	1,03	1,04	1,04	2,29	5,24	5,30	6,33	4,35	12 658 434
Danske Pension 50, EUR	1,22	1,23	1,23	2,95	6,15	6,23	7,78	4,93	190 339 399
Danske Pension Intress, EUR	0,91	0,91	0,91	1,54	3,09	3,10	4,13	3,31	4 124 968
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,59	1,63	1,61	4,42	6,40	6,64	11,30	8,19	3 973 242
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,78	0,80	0,79	1,84	3,28	3,28	4,51	2,99	357 151

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

LHV Varahaldus

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,44	1,46	1,46	2,25	2,66	2,68	6,75	5,62	285 206 706
Pensionifond M, EUR	1,15	1,17	1,17	1,37	3,21	3,19	5,98	5,20	42 182 242
Pensionifond S, EUR	1,23	1,24	1,24	1,23	4,76	4,64	5,01	4,63	50 028 146
Pensionifond XL, EUR	1,24	1,25	1,25	3,18	1,79	1,90	7,47	5,59	69 000 698
Pensionifond XS, EUR	1,14	1,16	1,16	1,30	5,15	5,02	5,26	4,95	11 983 553
Täiendav Pensionifond, EUR	1,39	1,40	1,40	3,16	2,43	2,56	8,24	6,28	6 072 137
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	14,88	15,03	15,03	14,63	22,55	29,85	27,77	17,96	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	9,51	9,60	9,60	14,63	22,55	29,85	27,76	17,95	45 891 786
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,34	8,43	8,43	11,28	-3,28	-1,00	5,28	1,89	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,33	5,39	5,39	11,28	-3,28	-1,00	5,28	1,88	1 426 754

Mandatum Life

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	120,19	119,59	119,59	-	2,85	3,00	0	-	-
Konservatiivne, EUR	116,52	115,37	115,37	-	1,08	1,31	0	-	-
Tasakaalustatud, EUR	115,55	113,84	113,84	-	0,24	0,58	0	-	-
Progressiivne, EUR	110,94	108,76	108,76	-	0,63	0,99	0	-	-
Agressiivne, EUR	118,76	116,43	116,43	-	2,83	3,22	0	-	-
Investeeringusportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	146,94	146,21	146,21	-	3,13	3,19	5,18	4,45	-
Mandatum Life Nordic High Yield Abs, EUR	106,63	106,10	106,10	-	1,23	1,86	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	127,87	125,36	125,36	-	5,77	7,89	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	141,99	139,21	139,21	-	-11,27	-10,42	1,53	0,00	-
Mandatum Life Nordic Equity Abs, EUR	121,27	118,89	118,89	-	-16,96	-15,98	-7,34	0,00	-

Nordea Pensions Estonia

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	1,02	1,03	1,03	4,86	5,97	6,39	8,86	5,97	141 798 370,59
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,85	0,86	0,86	5,76	6,46	6,77	10,51	0	13 703 787,36
Nordea Pensionifond B, EUR	0,94	0,95	0,95	3,86	4,86	4,88	6,58	4,63	16 136 939,35
Nordea Pensionifond C, EUR	0,86	0,87	0,87	2,68	6,24	5,63	4,59	3,46	12 222 361,94
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,31	1,33	1,32	7,64	7,95	8,49	13,65	8,89	5 981 523,80
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,75	0,77	0,76	3,75	6,44	6,27	5,87	0	1 224 406,89

Trigon Funds

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	171,86	177,12	175,36	12,51	1,14	2,39	8,67	-	4 627 861
Balti Fond, EUR	12,89	13,35	13,09	8,55	-6,20	-6,10	9,19	-1,99	1 378 216
Uus Euroopa Fond, EUR	25,35	26,26	25,74	9,20	2,88	3,84	17,90	12,69	48 159 593
Venemaa Top Picks Fond, EUR	13,67	14,16	13,88	19,95	-26,68	-24,53	-10,13	0,91	2 125 401

AS SEB Varahaldus

26.11

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,806	0,814	0,814	6,24	9,57	8,67	8,09	4,30	18 621 635,81
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,908	0,917	0,917	2,48	3,05	2,70	2,39	2,60	57 538 728,08
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,865	0,874	0,874	3,59	4,83	4,43	4,02	3,00	18 127 329,25
SEB Progressiivne Pf, EUR	1,028	1,038	1,038	4,30	6,70	6,18	5,99	4,19	354 935 970,58
SEB Aktiivne Pf, EUR	1,033	1,054	1,043	6,28	11,21	10,66	11,00	6,84	16 444 525,17
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,208	1,233	1,220	2,77	5,94	6,10	5,05	4,15	12 863 923,31

AS SEB Pank poolt vahendatavad fondid*

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,580	1,580	1,580	1,99	4,08	4,91	5,32	5,70	364 080 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	112,149	113,270	112,149		4,41	7,49			470 820 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	109,944	109,944	109,944		3,28	5,25			628 400 000,00
SEB Strategy Growth Fund	118,237	119,419	118,237		6,37	10,87			269 520 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	114,889	116,038	114,889		5,94	9,66			402 920 000,00

* Vahendatavate fondide tagasisivõtmis- ja väljalaskemahud saab vaadata www.seb.ee/fondidkursid. Fondide mahud on seisuga 30.06.2014.

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 7D, B-korpus, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com

AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee

Forex lipulaev

Vali usaldusväärne
partner kauplemisel!

- ✓ Turvalisus
- ✓ Kindlustunne
- ✓ Kogemused

www.admiralmarkets.ee

Enne finantsteenuse kasutamist palume tutvuda teenuse tingimuste ja riskidega ning vajadusel konsulteerida asjatundjaga.

TEGIJA TURUL

Mario Draghi: Oleme näinud euroala kasvu nõrgenemist ja ennustused on allapoole korrigeeritud.

Euroopa Keskpanga juht leidis Soome parlamendi ees peetud kõnes, et Euroopa majandust ohustavad töötus, vähene tootlikkus ja struktuursete reformide nappus.

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

771,62 +0,13%

perioodi kõrgeim 855,25
perioodi madalaim 731,61

TÕUSJAD

Hewlett-Packard

39,16 USD

+4,07%

Texas Instruments

54,33 USD

+3,60%

Cyticon

2,62 USD

+2,75%

Facebook

77,62 USD

+2,63%

Lukoil

49,53 USD

+2,16%

SAS

14,80 SEK

+2,07%

Saksamaa novembrikuu töötuse määr oli 6,6% ja see püsib kahe kümnendi madalaimal tasemel.

Intelil kolmandiku jagu tõusuruumi

Tänavune aasta on Inteli aktsionäridele olnud igati meeldiv, sest aasta algusest on firma aktsia 42% plussis. Investeerimislehe Barron's teatel on aktsial veel omajagu tõusuruumi.

Eelmise aasta suvel kirjutas nädalaleht, kuidas Inteli aktsia hinnal on potentsiaal kahekordistuda. Sel nädalal tõusis firma väärtpaber 36 dollarile, millega pool sellest tõusust on juba saavutatud. Praegu aga ei ole veel õige aeg oma maaklerile müügiorderit sisse anda.

FactSeti andmeil on Intel 12 kuu ettevaatava hinna-kasumi suhte (P/E) alusel 7% odavam S&P 500 indeksi keskmisest. Samal tasemel oli see läinud suvel. Inteli prognoosisid on tasahaaval tõusnud, aga ettevõtte ei ole Wall Streetil endiselt väga palju fänne.

Firma tegutseb praegu mobiilseadmete kiibiäris strateegilise kahjumiga, sest eesmärk on jõuda teistele järele. See kahjustab küll hetkel numbreid, kuid kui see äri jõuab kas või nullkasumisse, siis Inteli finantsnäitajad paranevad oluliselt – firma vaba rahavoog kasvab ning suure tõenäosusega suurendatakse dividendid väljamakset. Barron's prognoosib, et järgneva kahe aastaga rallib Inteli aktsia 48 dollarini.

Analüütikud on skeptilised. Praegu on analüütikud veel Inteli suhtes skeptilised, sest kõigest 40% aktsiat jälgivatest analüütikutest soovivad seda osta. Äri seisukohalt on tunneli lõpus näha valgust, sest kuigi olid kartused, et tahvelarvutid asendavad suurel määral sülearvutid, siis uurin-gufirma Gartner teatel saavutas see trend oma tipu eelmisel aastal ning personaalarvutite turg peaks nüüd näitama aeglast, kuid kindlat kasvu.

Hea uudis on ka see, et üksikõik millistel seadmetel inimesed oma asju ajavad, soovivad nad ühenduda muu maailmaga. Inteli andmekeskuste äri käive peaks sel aastal kasvama neljandiku võrra ning järgneval neljal aastal peaks kasv olema keskmiselt 15%.

Inteli ainus häda on praegu mobiilseadmete kiipide äri, kus aastast kaotatakse miljardeid dollareid. Isegi kui see haru peaks saavutama 2016. aastal brutokasumi, siis selle käigus kaotatakse üle 4 miljardi dollari.

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee

Praegu ei ole veel õige aeg oma maaklerile müügiorderit sisse anda.

KASVUPIIRKOND

Joogitootjad sihivad Aafrika turgu

Maailma suurimad joogitootjad SABMiller ja Coca-Cola ühendasid väed, et saavutada kiiremini edu Aafrika turul. Ettevõtte ühendasid villimise ja mittealkohoolsete jookide üksused.

Tehingu tulemusena jääb SABMillerile 57% osalus Coca-Cola Beverages Africa, Coca-Cola jääb 11,3% ja ülejäänud osalus kuulub Gutsche Family Investmentsile. Kombineeritud üksuste aastakäive on 2,9 miljardit dollarit.

Frantsiisivõtjana oli maailma suuruselt teise joogitootjana SABMiller juba varem Coca-Cola tütarettevõtte Coca-Cola Sabco suurim villija.

SABMilleri tegevjuht Alan Clark märkis ametlikus teates, et tehing suurendab firma haarat Aafrika turul. "Võimalus on märkimisväärne, sest soodsad demograafilised ja majanduslikud arengud viitavad suurepärasele kasvuväljavaadetele. Samuti tugevdab see meie strateegilisi suhteid Coca-Colaga."

Coca-Cola Beverages Africa hakkab tootma Coca-Cola jookke üheksas Lõuna- ja Ida-Aafrika riigis, sealhulgas Lõuna-Aafrikas, Keenias ja Namiibias.

KINNISVARA

Carlos Slim ostles Hispaanias

Mehhiko miljardär ja üks maailma rikkaimaid inimesi Carlos Slim ostis oma kahe ettevõtte kaudu 700 miljoni euro eest 25,6% osaluse võlgade all ägisevas Hispaania ehitusfirmas Fomento de Construcciones y Contratas SA (FCC).

Slimile kuuluv Control Empresarial de Capitales SA de CV ostab aktsiate märkimise eesõiguse plaanitud 1 miljardi euro kaasamiseks FCC suurimalt aktsionärikt Esther Koplowitzilt ja ostab täiendavalt aktsiaid emissioonilt, teatasid osapooled eile. Pärast müügitehingut väheneb Koplowitzi osalus ettevõttes enam kui 50% pealt 22,4% peale.

Tehing järgneb kuid väldanud kõnelustele mitme potentsiaalse investoriga. Teiste seas pidas Koplowitziga kõnelusi investeerimislegend George Soros. Wall Street Journali andmetel on FCC palgal ligi 80 000 inimest.

LANGEJAD

Trigon Agri

1 SEK

-5,66%

PKC Group

16,01 EUR

-3,50%

Honda Motor

3512,5 JPY

-3,33%

F-Secure

2,04 EUR

-3,32%

Valmieras Stikla Skiedra

3,86 EUR

-3,02%

Sony

2500 JPY

-1,90%

Mitu veebisaiti, sealhulgas globaalseid äriuudiseid vahendav CNBC uudistekanal, langes eile Süüria elektroonilise armee rünnakute ohvriks.

AKUD JA PATAREID

- + Autoakud
- + Motoakud
- + Paadiakud
- + Patareid
- + NiMH, NiCd ja Li-Ion elemendid
- + Püsitoiteakud
- + Akud tõstukitele, virmastajatele ja laotehnikale

- + Akud videokaameratele
- + Suletud pliikud
- + Akud avariivalgustitele
- + Akulaadijad
- + Käsitööriista akude taastamine
- + Erinevate akupakkide valmistamine

AUTOAKUD

-15%

VANA AKU TAGASTAMISEL

RENOVAAR
AKUD&PATAREID

UUS!

TÄHE 127a TARTU
E-R 8.30-17.00
tartu@renovaar.ee
tel: 7 366 129TONDI 17 TALLINN
E-R 9.00-18.00
tondi@renovaar.ee
tel: 655 69 89VÄIKE-PAALA 1 TALLINN
E-R 9.00-18.00
renovaar@renovaar.ee
tel: 655 69 88LAKI 5 TALLINN
E-R 9.00-18.00
laki@renovaar.ee
tel: 660 44 00

www.renovaar.ee

VARTA Panasonic autocraft ODYSSEY DETA EXIDE TECHNOLOGIES

Sonnenschein

DURACELL
PROCELL

HOIA LOODUS PUHTANA! TOO VANAD AKUD JA PATAREID MEILE!

Puhkepäev

30

erinevat raadiovastuvõtjat saab näha Tallinna Teletornis avatud näitusel.

| Nädalalõpulisa |

Pilguheit minevikku

Tallinna Teletornis saab veebruari lõpuni lisaks pealinna siluetele teha teretutvust ka raadiote ajalooga. Üles on rivistatud näiteks ka legendaarne nõukogudeaegne transistorraadio Turist.

KAROLIINA VASLI
kaasautor

Möödunud nädalal avati Teletornis koostöös Eesti Ringhäälingumuuseumiga näitus “Minu vana raadio”, mis kajastab raadio ajalugu alates möödunud sajandi 1920. aastatest. Teletorni juhataja Riina Roosipuu sõnul pole torn pelgalt vaateplatvorm ja monument, vaid sündmuste toimumise koht. Nad otsivad pidevalt ideid, mis pakuksid ka laiemat huvi. “Raadio on osa meie igapäevaelust, mille olemuse ja olulisuse peale me tavaliselt ei mõtlegi. Kui aga süvenema hakata, siis on see põneva ajalooga valdkond, millel kindel koht ka tänapäeva massimeedia virvarris,” selgitas ta näituse idee tagamaid.

Kujundus on inspireeritud Türi kunagisest raa-

diomastist, mil kõrgust 197 meetrit ja mis kuulus ka maailma mõistes oma valdkonnas tippklassi. Välja on pandud 30 erinevaid raadiovastuvõtjat 1920ndatest kuni 1990ndateni välja.

Võimalik ise raadiodiktoriks kehastuda. “Näitusel on näha detektorraadio, mille kuulamiseks ei ole vaja eraldi toidet – see muundab raadiolaine vajalikuks energiaks. Möödunud sajandi 30ndatest on Philipsi toodang, millel kasutati juba siis ühte juhtnuppu,” märgib Roosipuu ära mõned huvitavamad eksponaadid.

Näitusel on väljas ka Nõukogude aja esimene kaasaskantav transistorraadio Turist, mille saamiseks pidi tuntud raadiotehnik Vello Lään sellele Riiga järele sõitma. “Teletornis on ka helistuudio, kus võimalik oma sisseloetud tekst salvestada ning see

raadioklipina e-postile saata. Esimesel korral on 60ndate stiilis raadiokuulamise nurk, kus saab aja maha võtta ja kuulata head muusikat, sekka vanu saateid ning spordireportaaže,” jätkas Roosipuu.

Loomulikult ei mahu kõik taustinfo näitusestendile, seetõttu on võimalik tellida ka giidituure või raadioteemaline haridusprogramm.

“Näituse perioodil oleme planeerinud ka korraldada erinevaid erisündmusi. Esimese live-stuudio seame üles 13. detsembril, mil oma saateid kannab Teletornist otse üle Hit Raadio,” selgitas Roosipuu.

18. detsembril toimub Teletorni 21. korraldada erinevaid erisündmusi. Esimese live-stuudio seame üles 13. detsembril, mil oma saateid kannab Teletornist otse üle Hit Raadio,” selgitas Roosipuu.

RIKKALIK valik: näitusel on üleval 30 erinevaid raadiovastuvõtjat. Nende seas ka Turist, mis omal ajal oli tehnoloogia tippsaavutus. Mõelda vaid, raadio võis kas või randa kaasa võtta.

FOTOD: AIVAR PÄRTEL, TELETORN

Ä Tasub teada
Üle poole miljoni külastaja

TALLINNA TELETORN ehitati 1980. aastaks, mil Tallinnas toimus olümpia purjeregatt.

EHITUSTÖÖD algasid juba 1975. aastal ning 314 meetri kõrgune Eesti kõrgeim hoone avati pidulikult 11. juulil 1980.

170 MEETRI kõrgusel asuv vaateplatvorm oli külastajatele avatud 26. novembrini 2007, mil see tuleohutuspõhiste mittevastavuse tõttu suleti.

TORN TAASAVATI täieliku uuenduskuri läbinuna 2012. aasta kevadel. Kahe ja poole aasta jooksul on torni külastanud üle poole miljoni külastaja. “Sel aastal on olnud pooled neist kohalikud inimesed. Korduvkülastajate hulk on tõusnud juba 29 protsendile,” sõnas torni juhataja Riina Roosipuu.

Ä Taust
Raadio kroonika

1921: Eestis demonstreeriti esimest korda raadioaparaati

1924: Esimene ringhäälingu katsesaade Haapsalust

1927: Kehtestati raadiomaks (kuulamismaks)

1928: Esimene kuuldemäng

1935: Esimene reportaaž välismaalt (Helsingi Messuhallist)

1937: Alustas tööd Türi raadiosaatejaam

1949/50: Valmis esimene raadiomaja

1978: Eesti Raadio sai esimesed kassetmakid

1990, 15. MAI: Interrinde rünnak Toompeal, Eesti Raadio loodussaade katkestatakse ja peaminister kutsus rahvast kaitsma taastärkavat rahvusriiki

2004: Ameerika Häl lõpetas eestikeelsete saadete edastamise

2007: Tööd alustas Eesti Televisiooni ja Eesti Raadiot ühendav Eesti Rahvusringhääling

ALLIKAS: EESTI RINGHÄÄLINGUMUUSEUM

Ä Mis on mis
Silmaringi rikastamiseks

Türi asuvas Eesti Ringhäälingumuuseumis eksponeeritakse ringhäälingu stuudiotehnikat, reporterite töövahendeid, telereid, raadiovastuvõtjaid ning audio-, video- ja fotodokumente.

WWW.RHMUSEUM.EE

Eesti Rahvusringhäälingul on spetsiaalne Raadioteatri lehekülg, kuhu kogutud erinevad kuuldemängud ning järjejutud.

HTTP://RAADIOTEATER.ERR.EE/RAADIOTEATER/ 21. sajandil on oma koht ka virtuaalsetel muuseumitel. Ühes neist tutvustab Urmas Tingas oma lampraadiote kollektsiooni ja annab selle abil ülevaate Eestis kasutusel olnud raadiovastuvõtjatest perioodil 1930 kuni 1975. Peale lampraadiote on kollektsioonis ka transistorraadioid, autoraadioid, translatsioonikrappe, magnetofone ja mõõteriistu.

HTTP://RAADIOMUUSEUM.PRI.EE

Ä Fookuses
Näitus "Minu vana raadio"

Tallinna Teletornis, Kloostrimetsa tee 58a, Tallinn

PILETID: Sissepääs näitusele Teletorni piletiga, 5–11 eurot

NÄITUS JÄÄB AVATUKS kuni 28.02.2015
www.teletorn.ee

PUHKEPÄEV 28. november 2014
toimetaja Signe Sillasoo, tel 667 0218, e-post signe.sillasoo@aripaev.ee

TOIMETAJA VEERG

Raadiote suguvõsa kokkutulek

SIGNE SILLASOO
signe.sillasoo@aripaev.ee

Ma olen sellest põlvkonnast, kes pliiatsit ja kassetti nähes saavad aru, kuidas neid kahte asja koos kasutada. Ka olen ma sellest põlvkonnast, kelle hommikud on alanud väikse lapsena raadio-aparaadi mängima panemisega – arvuteid, nuti-telefone ja iPode, kust huvipakkuvat kuulata, siis veel lihtsalt polnud.

Raadio oli 1980ndate lõpus ja 1990ndatel or-gaaniline osa meie köögist – see oli suur, must ja kahe kassetikohaga. Tõeliselt uhke tundus siis. Ta troonis köögiriiu peal ja jagas igal hommi-kul juhiseid ilmateate abil, mida selga-jalga pan-na, ning vanematele infot maailmas toimuva koh-ta. Öhtul oli ta meile õdedega abiks Michael Jackso-ni, Roxette'i, Whitney Houstoni jt popstaaride pa-lade lindistamisel ja kuulamisele. Internet, CD- või MP3-mängijad olid siis veel minu jaoks tundmatu tulevik. Aasta võis olla siis 1994 või 1995.

Kui hakkasin eile meenutama, millal ma ise vii-mati vanamoodsa raadioaparaadi, sellise, mis asub kapi, riiu või laua peal ja on täiesti iseseisev ese, nuppu keerasin, siis pakun, et see võis olla ca 4–5 aastat tagasi. Mitme kolimise käigus läks see vii-manegi manala teele.

Raadio uus vorm. See muidugi ei tähenda, et ma raadiosaateid või muusikat ei kuulaks. Teen seda igapäevaselt, aga interneti vahendusel. Saated on järelkuulatavad, ka muusikat saab internetist tasu-ta kätte – elu on arenenud ja vanamoodsal raadio-aparaadil minu argipäevades nüüd enam lihtsalt kohta pole. Mugavad muusika kuulamise keskkon-nad nagu Spotify, Mixcloud ja Soundcloud või ju-ba digimaailmas dinosaurustena näivad Youtube ja iTunes ei anna hetkel veel alust arvata, et see lähi-ajal ka muutuma peaks.

See areng on minu meelest hea. See on sundi-nud mind õppima ja uusi asju avastama ja niisa-muti raadiojaamu leidma alternatiive ja muutuma, et mitte ajale jalgu jääda.

Nostalgia tuleb ilmselt Tallinna Teletornis ava-tud näitusel “Minu vana raadio” aastakümneid va-nu raadioaparaate vaadates peale paljudel, kes sar-nase või veelgi pikema tee läbi käinud. Väljas on 30 erinevas vanuses raadioiludust. Samuti pakub näi-tus võimaluse ise raadiotöö köögiipoolele piiluda. Teletornis asuvas stuudionurgas on võimalik enda-le meelepärane saatelõik salvestada.

PUHKEPÄEV SOOVITAB

Käsitöö: Ruutudest kätetöö

2. detsembril algab Tallinna Rahvaülikoolis kursus “Lapitööd algajatele”. Kursus kestab kokku 36 tundi ja vältab kuni aprillini. Tunnid toimuvad üle nädala teisipäeviti kell 17.30–20.30. Kursusel õpitakse kan-gaste ja värvide valiku põhimõtteid, klassikalisi, kiir-ja originaaltehnikaid, viimistlusvõtteid jm. Kooolita-jaks on rahvakunsti- ja käsitöömeister Marja Matii-sen. Hind: 126 eurot. Lisainfo: www.kultuur.ee.

Teater: Päästev kaitseingel

Täna, 28.11 jõuab Salme Kultuurikeskuses lavale Vana Baskini Teatri lavastus “Kaitseingel minu õlal”, mille lavastajaks on Vello Janson. Loo keskmes on kaunis ja väga tundliku loomuga vallaline noor raamatuillustraator Donna, kes on langenud oma meesideaali tõttu nii sügavasse depressiooni, et otsustab ennast täis juua ja sillalt jökke hüpata. Seda proovides viib elu ta seeläbi kokku ühe põneva inimesega. Lisainfo: www.vanabaskiniteater.ee.

RESTORANIDE TOP 10

Heidi Vihma hinnang viimase kahe aasta külastuste põhjal

1. ALEXANDER , Pädaste, Muhumaa	30	6. NEH , Lootsi 4, Tallinn	29
2. PÕHJAKA , Mäeküla küla, Paide vald	30	7. HORISONT , Tornimäe 3, Tallinn	28
3. TCHAIKOVSKY , Vene 9, Tallinn	30	8. DOMINIC , Vene 10, Tallinn	28
4. NOA , Ranna tee 3, Tallinn	30	9. UMAMI , Kadaka tee 141, Tallinn	28
5. KAHEKSA JALGA , Kõue vald, Harjumaa	30	10. FELLIN , Kauba 11, Viljandi	28

TAIMETOIDURESTORANE pole Eestis palju. Tallinnas asuv Bliss on neist üks suurimaid, pakkudes sööjatele sadat erinevat rooga. FOTO: JULIA-MARIA LINNA

RESTORANITEST

Taimetoiduparadiis Bliss

Mustamäe tee - Endla tänava - Paldiski maantee ristmiku piirkonnas on palju kontoreid, kuid vähe toidukohti. Nii ei saa öelda, et Bliss tuli ja võitis - ta oli võitnud juba enne tulekut.

Blissi leiaks kätte ka ilma interneti abita, nii suurt ja silmatorkavat silti kui Blissi oma pole ammu ühelgi söögikohal näinud. Boonuseks on ka avar tasuta parkla ja mõõdukad hinnad – no miks siis mitte porgandeid süüa. Eriti veel, kui need on nii mõnuses kastmes: kookospiimas hautatud porgandid näevad välja nagu vanaaeg-se vanaema porgandihautis, maitse on aga pigem Aasia kui vanaema köögist.

Valikus enam kui sada rooga. Oma rohkem kui saja erineva rooga on Bliss mitte niiväga res-toran kui toitlustuskombinaat. Pean tunnista-ma, et minu jaoks oli just nende sadat rooga pak-kuv reklaam põhjuseks, miks ma tükk aega se-da kohta umbusklikult vältisin: liiga pikk me-nüü ei tekita usaldust. Kas tõesti suudavad kokad kõik need road maitsvaks ja omanäoliseks kujun-dada?

Tegelikkus oli aga oodatust meeldivam, kuigi bufee-stiilis söögikoha hädadest ei pääse: mõned road on juba väheke jahtunud, mõned kipuvad kuivama, mõned lagunema, mõnede nimetami-ne roaks on aga liialdus, tükeldamine ei tee köö-giviljast veel rooga. Aga need on pisiasjad, millest pole põhjust suuremat numbrit teha, suurem osa proovitud roogadest maitses hästi ja kehvemaid järgmisel korral lihtsalt ei võta.

Bufee-stiilis toidukoha suurimaks plussiks on

HEIDI VIHMA
kaasautor

A Maitseelamus Bliss

Adress: Mustamäe tee 17, Tallinn
Telefon: 5553 6525
Avatud: 11.00–21.30, kohvik kuni 22.00

25

TOIT
●●●●●●●●●●
TEENINDUS
●●●●●●●●●●
INTERJÖÖR
●●●●●●●●●●

PÕHIROOGADE HINNAD:
vastavalt isule 6–11 eurot (100 grammi maksab 1,7 eurot)

aga asjaolu, et kogu menüü saab läbi uurida-nuu-sutada. Mõned road olid leebed, mõned vürtsi-kad, maitsed puhtad ja kombinatsioonid mitte eriti keerulised.

Toitu müüb Bliss kaalukaubana, nii on lihtne paari külastuskorraga parimad palad välja vali-da. Siltidel on kirjas peamised toiduained (mõnel võiks neid rohkemgi üles loetud olla), paljudel ka maa, mille köögist toit pärineb, glueeni- ja lak-toosivabadel lisaks ka sellekohane märge.

Värviline ja hubane atmosfäär. Mitte ainult toi-dud pole Blissis kerged, vaid värviline, kerge ja rõõmus on ka sealne atmosfäär. Söögisaa-li sein-sasuuruste akende taga pole isegi november nii hall kui madalamal maapinnal. Mitte ainult no-vembrivalgus, vaid isegi vesi teeb Blissis rõõmu – see tuleb kraanist suisa tasuta. Võta aga klaas ja joo palju tahad. On ka ökoveine ja -mahlu, teed ja kohvi. Kohvikupoolet saab kooki, väikesest poe-kesest ökokommi ja muud mahedat.

Teenindusest ei anna bufee-restoran pikemat põhjust juttu teha, sest suurema osa toidust saab ise kätte, aga kasutatud nõud kadusid laualt kii-resti ja juba paaris kiirrestoranist tuttav kaardi-süsteem toimis sujuvalt: tee nii mitu taldrikurin-gi kui tahad, maksta tuleb alles lahkudes.

Hiljuti Helsingi trendikat taimetoidurestora-ni külastades oli omajagu üllatav, et ligi pooled külastajatest olid mehed. Blissis neid nii palju ei olnud, aga ega neid ka vähe polnud. Toidueelis-tustes on ju mehi ikka peetud konservatiivsema tiiva esindajateks, kes liha ja kartulita kõhtu täis ei saa. Tuleb välja, et saavad küll, vähemalt need, kes Blissis käivad.

ÜTLES

99 Vahur Kersna: Mõte, mis mulle hästi meeldib /.../, on see, mida me kõik ju teame, aga aeg-ajalt tuleb endale üle korrata: “Elu mõte ongi elamises.”

ajakirjanik, PEALTNÄGIJA, 26.11

TEATER

Alastus lajatab nuiaga pähe. Elamus

harjumatute vahendite kaudu

MARI HIEMÄE
kaasautor

Olenevalt vaataja ootustest ja tabudest võib Ene-Liis Semperi lavastus “Tüdruk, kes otsis oma vendi” kujuneda üheks kõige piinlikumaks teatrikogemuseks või kõige vabastavamaks meelelahutuseks, mis eales ette tulnud.

Arvan, et lavastuse hindamisel on vahepealseid arvamusid vähe – publiku hinnangud ja-gunevad kahe äärmuse vahel, üks osa annab lavastusele miinimumpunktid, teine maksimumi. Minult saab “Tüdruk, kes otsis oma vendi” kümme punkti kümnest, kuna sarnasel kombel meeli lahti rebivat lavastust näeb eesti teatris ikka väga harva.

Loogilise süžeeta lugu. Eten-dus kujunes ohtrate meeleliste õrritajate koostoimel retkeks läbi helide, visuaalide ja sõnade, kuid samuti ka retkeks läbi vaataja isikliku alateadvuse, absurditaju, mõtestamisoskuse ning paraja portsu raskesti määratletavate emotsioonide.

Eelkõige kangutas publiku tabusid laval alasti olemise fakt, mis oma otsekohesuses lajatas vaatajale nagu nuiaga pähe juba etenduse esimeses stseenis.

Kogu etenduse vältel oli juhtivaks märksõnaks just ülla-

LAVASTUS
“Tüdruk, kes otsis oma vendi” on justkui mõttetihe mõistatud – vaatajale annakse kätte hulk niidiotsi, mida tuleb hakata kokku panema.

FOTO: TIIT OJASOO

Ä Hinnang
“Tüdruk, kes otsis oma vendi”

LAVASTAJA: Ene-Liis Semper
OSADES: Rea Lest, Jörgen Liik ja Raivo E. Tamm, Mariika Vaarik, Eva Klemets
ESIETENDUS: 13.11 teatris NO99

tus, mis sai pidevat lisatoitu nii vaataja tajude õrritamisest kui ka esteetilisest pisidetailidest. Osalt tundus etendus läbilavastatud *performance*’ina, osalt väga mõttetihe mõistatusena, mis andis ootamatult pihku

nii suure pihutäie niidiotsi, et ei osanud neid kokkugi panna.

Külluslik materjal kogunes psühheedeelseteks tervikelamuseks, kohalolemiseks ning hetkeisundiks. Loogilist algust ja lõppu, samuti nagu ka seost lavastuse sisu ja pealkirja vahel ma ei leidnud, kuid ma ei tundud sellest ka puudust.

Iseendale otsa vaatamas.

Usun, et üks lavastuse eesmärk oli publikus pideva imestusseisundi tekitamine ning see eesmärk sai täidetud. Tavapärase mõtlemise võis etenduse vältel ära unustada, kuna vaataja jaoks ootuspärased seosed puudusid.

Teksti kasutamine näis ole-

vat eelkõige põhjendatud läbi selle kõla, mitte tähenduse. Tekstilõiked ja helid ilmusid tegevusse ootamatute järgnevustega, kord pursetena, kord pik-kade vaikivate stoppkadritena, olles vaid osaks paljudest vahenditest, mis koondemotsiooni kujundasid.

Kindlasti saanuks lavalt ettesöödetud pildikildudest kokku panna ka loo tegelaste omavahelistest suhetest, salakirgedest, unistustest, võõrandumisest, udus kobamisest või mil-lest iganes. Minu jaoks oli aga olulisem ja huvitavam jälgida oma isikliku emotsiooni kujunemist ning avastada end lavalt saadud aistingute tulemusena hoopis iseendale otsa vaatamas.

TEATER

Surevad nii hiired kui inimesed.

Unistused, mis pole loodud täituma

Ä URVE VILK
urve.vilk@aripaev.ee

Tallinn Linnateatris on lavale jõudnud lavastaja Vallo Kirsi esimene töö “Hiirtest ja inimestest”, mis üritab innustada unistama, ent sügiskaamoses hästi ei suuda seda.

Lugu räägib 1930ndate majanduskriisi ajal Ameerikas ringi rändavast kahest sõbrast – nad liiguvad lõunaosariikides farmist farmi, tehes juhutöid. George’i (Mikk Jürjens) ja ohmuvoitu, kerge vaimse arengupeatusega Lennie’t (Indrek Ojari) soovad ühised unistused – teenida piisavalt raha, et osta väike talu ja jääda paikseks.

Maailma minimudel. Koos rändavast kahest mehest, mis tol ajal oli haruldane nähtus, on Lennie kõva töörüga, kellest tugevamat meest viljakottide tõstmiseks pole leida.

Ent nupumeest temast paraku pole, mõtlemise töö teeb

PEATEGELASTEKS on kaks sõpra, keda kehastavad Mikk Jürjens (vasakul) ja Indrek Ojari. FOTO: SIIM VAHUR

mõlema eest ära George. Väike rantso, millesse lõpuks jõutakse, on maailma minimudel, kus põrkuvad tegelaste iseloomud ja ellusuhtumised.

Näha saab rändavate töömeeste lihtsat argielu, kus ratakse kuu aega tööd teha, et siis teenistus nädalavahetusel lõbujajas ja baaris laiaiks lüüa.

Indrek Ojari teeb Lennie’na superrolli, aga õnnestunud karaktereid on teisigi – näiteks

teiste unistustega kaasa mängiv Aleksander Eelmaa vana Candyna, neile vastanduv, äsja üle jõu käivasse abieluranda sõudnud kraaklejast perepoeg Curley, keda kehastab Märt Pius.

Lihtsad unistused kaovad. Jutustuse algne pealkiri oli “Something That Happened” ehk miski, mis lihtsalt juhtus. Ehkki lavastaja Vallo Kirs on öelnud,

Ä Hinnang
“Hiirtest ja inimestest”

AUTOR: John Steinbeck
LAVASTAJA: Vallo Kirs
OSADES: Mikk Jürjens, Indrek Ojari, Aleksander Eelmaa, Alo Kõrve, Mart Toome, Henrik Kalmet, Kaspar Velberg, Märt Pius ja Maiken Schmidt
ESIETENDUS: 4.10 Tallinna Linnateatris

et lugu on mõeldud inimestele, kes ei ole väsinud unistamast, kipub see sügiskaamoses mängituna pigem hävitama lootust unistuste täitmumise võimalikkusest.

Mina eelistanuks külaelustiku edasi andva lavamaailma asetamist suvelavastuse-na mõnda looduskauinisse kohta, sel juhul poleks see mõjunud nii masendavalt trööstituna ja tasuks kahtlemata vaatamist.

ELAMUS 23

28. november 2014 PUHKEPÄEV

toimetaja Signe Sillasoo, tel 667 0218, e-post signe.sillasoo@aripaev.ee

PLAAT

Ikka veel üllatab!

67aastase David Bowie uult ülevaateplaadilt “Nothing Has Changed” üllatavaim on pala “Sue”, mis varasemalt avaldatute, ümbersätitute või seni avaldamata lugude keskel kõidab jõulise džäs-siformaadiga.

Suur džässimees ei ole Bowie kunagi olnud. Seda enam mõjub 8-minutiline “Sue” orkestriseade ning rik-kalike kõlantsissidega küp-se ja tõsiseltvõetavana. Plaadi ülejäänud lood on pärit erinevatest ajajärkudest staari 50aastasest karjäärist alates aastast 1964 kuni tänaseni.

Lugude arv plaadil varieerub vastavalt soetatud välja-andele, sest plaati “Nothing Has Changed” on võimalik saada kas kolmik- või duubelplaadina, vinüüli või digitaal-selt allalaaditud materjalina. Seda kõike kolme erineva kaanekujundusega.

Kuna Bowiel on tänapäeva pop- ja rokkmuusika mõjutajana olnud arvestatav roll, ta-

Ä Hinnang
David Bowie -
“Nothing Has Changed”

KUULA TASUTA:
www.youtube.com

sub tema loomingu ülevaatekogumikku kuulata kas või eneseharimiseks, et teada, mida Bowie üldse elu jooksul teinud on.

Plaadi pealkiri ütleb, et midagi ei ole muutunud. Ega olegi. Bowie on tegija. On alati olnud.

MARI HIEMÄE

KOOMIKS

jõuab Vanemuises lavale Andra Teede sõnalavastus “Estoplast”. Tolle firma valgusteid leidis kunagi igas ENSV kodus, aga ka partei- ja valitsusjuhtide kabinetides ning lausa Kremli tagatubades. Lavastuse aluseks on toonaste töötajatega tehtud intervjuud ning arhiivimaterjalid. Osades Külliki Saldre, Merle Jääger, Marika Barabanštšikova jt. Piletid: 13,6-17 eurot. Lisainfo: www.vanemuine.ee.

28.11-04.12

EESTIDRAAMATEATER

28.11 kl 19 “Leke”
28.11 kl 19 “Aabitsa kukk”
29.11 kl 19 “Augustikuu”
29.11 kl 19 “Surm ja tütarlaps” Mati Undi nädal
30.11 kl 17 “Esimene lugemine: Ema-le” Mati Undi nädal
30.11 kl 19 “Eesti matus”
30.11 kl 19 “Vennas”
30.11 kl 19 “Helene, Marion ja Felix” Mati Undi nädal
02.12 kl 19 “Hõimud”
03.12 kl 19 “Utopia rannik. II osa. Laevahukk”
03.12 kl 19 “Grönholmi meetod”
04.12 kl 19 “Wabadusrist”
04.12 kl 19 “Varesele valu...”
04.12 kl 19 “Tund aega, et hinge minna”
Pärnu mnt 5, Tallinn

ENDLA TEATER

28.11 kl 19 “Gaasivalgus”
28.11 kl 19 “Meie aja kangelane”
29.11 kl 19 “Woyzeck”
29.11 kl 19 “Mandel ja merihobu”
04.12 kl 19 “Gaasivalgus”
Keskvaljak 1, Pärnu

ESTONIA

28.11 kl 10 “Väike prints Hamlet”
28.11 kl 12 “Väike prints Hamlet”
28.11 kl 19 “La traviata”
29.11 kl 12 “Väike prints Hamlet”
29.11 kl 12 “Pähklipureja”
29.11 kl 14 “Väike prints Hamlet”
29.11 kl 19 “Savoy ball”
30.11 kl 12 “Väike prints Hamlet”
30.11 kl 14 “Väike prints Hamlet”
02.12 kl 10 “Väike prints Hamlet”
02.12 kl 12 “Väike prints Hamlet”
03.12 kl 14 “Väike prints Hamlet”
03.12 kl 19 “Bajadeer”
04.12 kl 10 “Väike prints Hamlet”
04.12 kl 12 “Väike prints Hamlet”
04.12 kl 19 “Tannhäuser”
Estonia pst 4, Tallinn

KANUTI GILDISAAL

28.11 kl 19.30 “Rising Matter”
29.11 kl 19.30 “Rising Matter”
Pikk 20, Tallinn

KARLOVA TEATER

29.11 kl 19 “Karid ja kõrgused”
04.12 kl 19 “Veel üks pilet” esietendus
Tähe 66, Tartu

KELL KÜMME

04.12 kl 19 “Armastus ei hüüa tulles”
Tartu Sadamateatris
www.kell10.ee

KINOTEATER

02.12 kl 19.30 “Kaota mu naine ära ehk mis tunne on olla mustkunstnik” Kanuti Gildi SAALis
03.12 kl 19.30 “Kaota mu naine ära ehk mis tunne on olla mustkunstnik” Kanuti Gildi SAALis
04.12 kl 19.30 “Kaota mu naine ära ehk mis tunne on olla mustkunstnik” Kanuti Gildi SAALis

www.kinoteater.ee

MONOTEATER

28.11 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Põlva Kultuurikeskuses
29.11 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Viimsi Kooli aulak
30.11 kl 16.30 “Ott Sepp tõuseb üles” Pärnu Teatris Endla
30.11 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Pärnu Teatris Endla
01.12 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Võru Kultuurimajas Kannel
02.12 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Jõhvi Kontserdimajas
03.12 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Mooste Mõisa Folgikojas
04.12 kl 19 “Ott Sepp tõuseb üles” Kaina Kultuurikeskuses
www.monoteater.ee

RAKVERE TEATER

28.11 kl 19 “Algused”
28.11 kl 19 “Maalermeister”
28.11 kl 19 “Majahoidja” Eesti Draamateatris
01.12 kl 19 “Maalermeister” Rannu Rahvamajas
03.12 kl 19 “Maalermeister” Valga Kultuurikeskuses
Kreutzwaldi 2a, Rakvere

TALLINNA LINNATEATER

28.11 kl 18 “Kes kardab Virginia Woolfi?”
28.11 kl 19 “Surnud hinged”
29.11 kl 19 “Kolm vihmast päeva”
29.11 kl 19 “Surnud hinged”
01.12 kl 18 “Kes kardab Virginia Woolfi?”
01.12 kl 19 “Kolm vihmast päeva”
01.12 kl 19 “Surnud hinged”
02.12 kl 18 “Kes kardab Virginia Woolfi?”
02.12 kl 19 “Kolm vihmast päeva”
02.12 kl 19 “Surnud hinged”
03.12 kl 19 “Utopia rannik. I osa. Teekond”
04.12 kl 19 “Armastus ja raha”
04.12 kl 19 “Harakale haigus...”
Lai 23, Tallinn

TARTU UUS TEATER

29.11 kl 19 “Liha luudel” Vaba Lava Teatrimajas Telliskivi Loomelinnakus
30.11 kl 19 “Liha luudel” Vaba Lava Teatrimajas Telliskivi Loomelinnakus
www.uusteater.ee

TEOTEATER

29.11 kl 19 “Mängi minuga”
Vana-Kalamaja 9a, Tallinn

UGALA TEATER

28.11 kl 19 “Hirm sööb hinge seest”
28.11 kl 19 “Eesriie avaneb!” Rae Kultuurikeskuses
29.11 kl 17 “Illusionistid”
01.12 kl 19 “Meeste kodu” Vanemuise suures majas
02.12 kl 19 “Idioot”
03.12 kl 19 “Vana õngitseja”
03.12 kl 19 “Kahe isanda teener”
Haapsalu Kultuurikeskuses
04.12 kl 19 “Illusionistid”
Vaksali 7, Viljandi

Kaasaegse sõnateatri pärlid. Tallinna Linnateater peab talve-festivali

MARI HIIMÄE
kaasautor

Tallinna Linnateatri talvine festival Talveõõ unenägu võõrustab tänavu külalisi Saksamaalt, Prantsusmaalt, Soomest ja USAst.

Kõik festivali neli välislavastust on mahutatud ühise alapealkirja “Tõsised mängud” alla, kuna kõigis neis on vaatluse all tõsised teemad: elu tehnokraatias, naiste õigused, identiteet, ise- ja endaksolemine laval ja päriselus.

“Kõik lavastused koputavad uksele uue dramaturgiaga, kasutades tekstidena ära erinevaid viise, kuidas mööda minna traditsioonilisest näitekirjandusest, luua uus ja tänapäevane draamatekst,” nentis festivali kuraator Paavo Piik.

Piigi sõnul on eluterve mängulisus ja (enese) iroonia omane nii festivalile kui ka inimestele, kes seda korraldavad. “Tõsised mängud” ei ole lihtsalt Haneke’se filmi parafras, see on elu metafoor, elu on tõsine ja ta on mäng,” ütles Piik.

Etendusel klapid kõigile pähe. Kindlasti saab ühe omapärasemaid teatrielamuse audiolavastusest “Remote Tallinn”, kus publik on väga isiklikult kaasatud elamuse loomise protsessi. Nimelt on tege mist jalutuskäiguga harjumuspärasel linnakeskonnas, mille teevad eriliseks eelnevalt väljajagatud kõrvaklappidest tulevad hääluhised.

Lavastus juhib osalejad Piritalt kesklinna ning kõik, mis on vaataja ümber, avaneb ootamatult täiesti uues valguses. Festivali nädala vältel toimuvast kaheteistkümnest “Remote Tallinna” etendusest kaks on ingliskeelsed, ülejäänud toimuvad eesti keeles.

Teater või mitte - hägusad piirid. Värskeid lahendusi, kus piir klassikaliste teatrivahendite ning toimuva vahel on habras, on programmis veel.

Euroopa üheks hinnatumaks lavastajaks nimetatud Jérôme Bel lavastus “Cédric Andrieux” on lugu tantsijast, kes minavormis räägib iseendast ning täiendab oma juttu tantsunumbritega, mida ta on kunagi esitanud. Publik saab vahetus ja südamlikus vormis selgust, mis tunne on olla tipp-tantsija ning mis pilguga vaatab tantsija publikusse, samal ajal kui publik vaatab teda.

Veel on festivali kavas USA novaatorlike teat-

PRANTSLASTE “Cédric Andrieux” näol ei ole tegu mitte tantsutükiga, vaid hoopis teatritükiga tantsust – tantsusoolod illustreerivad loo edasi andmist. FOTO: HERMAN SORGELOOS

LAVASTUSE “Rogerandtom” n-õ pusletükid tuleb kokku panna etenduse vaatajate poolt. FOTO: TAYLOR HOOPER

LAVASTUS “Remote Tallinn” viib publiku läbi linna – Piritalt kesklinna. FOTO: TALLINNA LINNATEATER

rikunstnike lavastus “Rogerandtom”, mis osutab sellele, et näitlemisega tegeleme me kõik ka oma igapäevaelus.

Samuti näeb soomlaste musta komöödiat “Kuningannamängud”, mis räägib kolme soome naise tõestisündinud lugusid. Festivali kõrvalprogramm sisaldab USA koomiku Will Frankeni monokomöödiat “The Stuff They Put In Sleep”, kohtumisõhtuid lavastajatega, tantsija Cédric Andrieux’ tantsu-workshop’i jpm.

Kokku toimub festivalil 20 etendust ja seda nii linnaruumis, Tallinna Linnateatris kui ka Vene Kultuurikeskuses.

Otsid kohta, kus läbi viia koosolekut, seminari, või hoopis koolitust?

Tule ja korralda oma järgmine koosolek

TÄHETORNI HOTELL is.

Tel. 6779 100 | tahetorn@neti.ee
www.thotell.ee | Tähetorni 16, Tallinn

TULEB

Koit Toome kehistub Elvis Presleyks

4. detsembril toimub Mustapeade Majas Tallinna Filharmoonia uue sarja “Ikoonid” esimene kontsert. Sari toob hooaja vältel publiku ette klassika- ja popmuusika ikooni, keda avatakse koreograafia kaasabil ja tema enda loominguga. Kevadel on kavas Arvo Pärdi ja Franz Schuberti õhtud. Sel korral on keskmes Elvis Presley ja tema looming. Presleyks kehistub Koit Toome. Kaasa teevad Siim Aimala Kvartett ja Tallinna Tantsuteatri näitlejad. Valguskunstnikuna on kaasatud Triin Hook. Piletid: 10-15 eurot. Lisainfo: www.filharmoonia.ee

KONTSERT 25

28. november 2014 PUHKEPÄEV

toimetaja Signe Sillasoo, tel 667 0218, e-post signe.sillasoo@aripaev.ee

Jõulujazzi peaesineja kutsub kaasa laulma. Kuumad rütmid talvel

MARI HIEMÄE
kaasaautor

Jõulujazzi peaesineja, Kamerunist pärit Richard Bona annab Eestis kontserdi juba neljandat korda. Kes on varasematel kontsertidel käinud, mäletab esineja erilist sidet publikuga.

Jazzkaare eestvedaja Anne Ermi sõnul on Richard Bona koduse ja sooja olemisega artist, kellel on kuulajaga head kontakti lihtne saavutada.

Kuna Bona on ühtlasi ka tunnustatud bassivirtuoos, kes on oodatud väga paljude kuulsuste ansamblitesse, pole ime, et mitmekülgne artist on populaarseks saanud ka Eesti džässipubliku hulgas.

Neljandat korda Eestis. “Pea alati laulab publik koos temaga mõnda lugu kaasa. Ta oskab märgata detaile kohalikust olustikust ja neid põimida oma kontserdisse. Lõputult võib ta laulda ka koduküla keeles – duala keeles, kuigi ka prantsuse ja inglise keel on talle päris omad,” rääkis Erm.

Jazzkaare külastaja kuulis Bonat esmakordselt esinemas 2002. aasta festivalil. Tänavuse Jõulujazzi kontsert on artisti neljas esinemine Eestis. Seekord on laval Richard Bona trio, kuhu kuuluvad ka prantsuse kitarrivirtuoos Sylvain Luc ja trummar Ernest Simpson.

Lisaks peaesinejale soovitas Anne Erm ka Eesti artistide kontserte. “Kindlasti peaksid kõik vokaalmuusika sõbrad kuulama ansamblit Estonian Voices, kes on kaheksa kontserdiga Tallinnas, Tartus, Rakveres, Raplas, Pärnus, Kuusalus, Viljandis ja Narvas esitlemas oma debüütal-

KAMERUNIST pärit Richard Bona toob pimedasse aega tempokaid rütme. FOTO: JAZZKAAR

Ä Festival Jõulujazz 2014

23.11 kuni 15.12 mitmetes Eesti linnades
PILETID: 7-30 eurot
www.jazzkaar.ee

bumit “Ole hea”. Ansambli repertuaar on huvitav ja tase võrreldav Euroopa parimatega,” rääkis Erm.

Kavas ehe gospel. Esmakordselt saab Jõulujazzil kuulata ka ehead gospelit, mida pakub maailmas juba palju tuuritanud ansambel Harlem Spirit of Gospel, eesotsas solisti ja juhi Anthony Morganiga. Ansambli kontserdid toimuvad Tallinnas ja Pär-

nus. Värsket ja trendikat muusikat pakub USA ansambel Dawn of Midi, kelle plaad valiti mullu maineka BBC Raadio 3 poolt aasta parimate hulka ning kes annab peagi kontserdi ka Helsingi uuel festivalil WE JAZZ.

“Kindlasti tasub kuulata inglise laulja Douglas Dare'i soolokontserti Kumus, sest tegemist on väga hea häälega tõusva staariga,” jagas Erm soovitusi. Nagu ikka esinevad Jõulujazzil ka Raadio laulustuudio lapsed Kadri Hundi juhatusel. Sel korral on kavas Priit Pajusaare ja Tiit Kikase laulud.

Esitletakse uut heliplaati “Head kohtumiste laulud” ning kontserdi solist on Hanna-Liina Vösa. Lapsi saadab Tiit Kikase ansambel.

Kaas- ja keskaja sümbioos

Gregorian esitab Tallinnas jõulude eel tuuri “Winter Chant Tour” raames nii jõululaule kui töötusi popmuusikast.

1990ndatest tegutsev Saksa bänd on tuntud oma põneva käekirja poolest - nad esitavad gregoriaani laulust inspireeritud kaasaegseid pop ja rock kompositsioone.

Gregoriaani laul mõjutas alates 6. sajandist oluliselt Euroopa kultuuri, muutudes selle lahutamatuks osaks.

Pop gregoriaanlikus võtmes. Originaalse gregoriaani laulu olemuse edastamise huvides on bänd valinud endale lauljaid Briti katedraalikoorige ning vaimulike seminaride liikmete seast.

Ä Pop-rock Gregorian “Winter Chants Tour”

15.12 KL 19 Tallinnas Nordea Kontserdimajas
PILETID: 29-49 eurot
www.gregorian.de ja www.ticketpro.ee

Tulemuseks on kollektiiv, kus on kaheksa ülipuhast meeshäält.

Grupi esimene album “Masters of Chant Chapter I”, ilmus 1999. aastal ja tõusis kohe edetabelite tippu. 15 tegutsemisaasta jooksul on bänd salvestanud kokku aga enam kui 200 laulu 11 albumil ja 6 DVD-l. Muusikat kõlab 15. detsembril toimival kontserdil ka nende viimaselt kauamängivalt “Masters of Chant - Chapter 9”.

Lisaks esitab kollektiiv nii jõululaule kui töötusi maailma kullavarast - Celine Dionilt, Madonna ja Desirelessilt, aga ka klassikalisi rocki kompositsioone ansamblitelt The Beatles, U2, AC/DC, Queen, Metallica jt.

PUHKEPÄEV

NAABRI JUURES

Katy Perry sädelev kostüümipidu

15. märtsil 2015 esineb Riias Arena Rigal popstaar Katy Perry. Ameerika lauljanna külastab Lätti uue maailmaturnee “Prismatic World Tour” raames, mille käigus tutvustab ta oma neljandat stuudioalbumit “Prism”. Kontsert saab olema Katy Perry ainsaks esinemiseks Baltimaades. Lauljanna uus *show* koosneb kuuest temaatilisest osast. Seda on juba nimetatud kostüümide ja värvide koosnevaks mitmekülgseks näitemänguks, kust ei puudu akrobaadid, sädelevad kassikostüümid, tuld sülgavad kitarrid, tantsivad egiptlased ega täispuhutavad šampanjapudelid. Piletid: 49-85 eurot. Lisainfo: www.fbi.ee.

Andrea Bocelli kaunis muusika Riias

Uue aasta esimesel kuul, 15. jaanuaril annab Riias kontserdi tunnustatud Itaalia tenor Andrea Bocelli. Lavale astub muusik koos sümfooniaorkestriga. Piletid: 20-250 eurot. Lisainfo: www.piletilevi.ee ja www.makroconcert.com.

28.11-04.12

ABJA KULTUURIMAJA

30.11 kl 14 “**Muusika Eestimaale**” “Rikaste linnade rikas kultuur”. Ansambel Hortus Musicus, kunstiline juht Andres Mustonen
Pärnu mnt 28, Abja-Paluoja

CAFÉ AMIGO

28.11 kl 22 **Nirvana Tribute By Revolver**
29.11 kl 22 **Smilers**
04.12 kl 22 **Ka-Funky**
Viru väljak 4, Tallinn

CLUB HOLLYWOOD

28.11 kl 18 “**Noortebänd 2014**” Finaal
Vana-Posti 8, Tallinn

HAAPSALU

KULTUURIKESKUS

28.11 kl 19 “**Jõulujazz**” Tommy Smith ja Brian Kellock
Posti 3, Haapsalu

JÄRVA-JAANI

KULTUURIMAJA

28.11 kl 19 “**Klassikatähed**” Henri Zibo (akordion), Mikk Langeproon (akordion)
Pikk 30, Järva-Jaani, Järvamaa

KAARLIKIRIK

30.11 kl 17 “**Jõulud Parisis**” Geraldine Casanova (sopran, Pariis), Oliver Kuusik (tenor, Rahvuskooper Estonia), Elizabeth Paavel (sopran, Lõuna konservatoorium), Tuuri Viik (mezzo), Annely Leinberg (alt), Toomas Kolk (bariton)
Toompäa 10, Tallinn

KADRIORU LOSS

30.11 kl 17 “**Kammermuusika kont-**

sert” Toomas Vavilov (klarnet), Age Juurikas (klaver)
A. Weizenbergi 37, Tallinn

KARKSI VALLA

KULTUURIKESKUS

30.11 kl 17 “**Muusika Eestimaale**” “Jõulukellad”. Kaskelade ansambel Campanelli, dirigent Inna Lai
Viljandi mnt 1, Karksi-Nuia

KILINGI-NÖMME KLUBI

30.11 kl 16 “**Muusika Eestimaale**” “Baroki puudutus”. Maria Litra (sopran), Keelpillikvartett Prezioso
Pärnu mnt 73, Kilingi-Nõmme

KLUBI TAPPER

28.11 kl 20 “**Gunnar Grapsi mälestuskontsert**”
Pärnu mnt 158g, Tallinn

LOUNGE24

01.12 kl 19 “**Neljal käel ja 44 keelel**” Ain Agan ja Andre Maaker
Ravala puistee 3, Tallinn

MUSTPEADE MAJA

30.11 kl 16 “**Minu geenius, minu ingel, minu sõber ...**” Eugeniy Leshenko (bariton) & Vladimir Ignatov (klaver)
02.12 kl 19 “**Sümfoonia solistidele - Beethoveni Eri**” LAB Orkester
04.12 kl 19 “**Elvis Presley**” Koit Toome, Siim Aimala kvartett, Tallinna Tantsuteatri näitlejad
Pikk 26, Tallinn

TÜRI KULTUURIKESKUS

03.12 kl 19 “**Aastaajad**” Liisi Koikson & Valiko Eplik
Hariduse 1, Türi

MARIA LISTRA
MARKO MATVERE
OOPER-KVARTETT

KERSTIN TOMSON - VIOOLA
MATI LEIBAK - TŠELLO
EIVIN TOODO - VIIUL
HENNO SOODE - VIIUL

Jõuluooper

JÕULU- JA PÜHADEMUUSIKA

K 17. DETSEMBER - TALLINN, ESTONIA KONTSERDISAAL
N 18. DETSEMBER - TARTU, VANEMUISE KONTSERDIMAJA
R 19. DETSEMBER - PAIDE KULTUURIKESKUS
L 20. DETSEMBER - KURESSAARE KULTUURIVARA
T 23. DETSEMBER - MOOSTE MÕISA FOLGIKODA
R 26. DETSEMBER - VÕRU KULTUURIMAJA KANNEL
L 27. DETSEMBER - VILJANDI, SAKALA KESKUS

KONTSERTIDE ALGUS KELL 19

ALANDIA

PILETID PILETIMÜÜGI KOHTADES JA KOHAPEAL. SOODUSPILET KONTSERT.EE

Tartu
Kontsert

www.kontsert.ee

DVD

Järjekord katuseserval

Ühel vana-aasta õhtul kohtuvad kusagil Londoni kõrghoone katusel neli inimest, kes soovivad oma elu erinevatel põhjustel lõpetada. Järjekorras esimene on endine telesaatejuht Martin Sharp (Pierce Brosnan). Tee katusele on leidnud ka tagasihoidlik üksik-ema Maureen (Toni Collette), 18aastane Jess (Imogen Poots) ja mõistatuslik JJ (Aaron Paul).

A LONG WAY DOWN, DVD SAADAVAL APOLLOS

EDETABEL

Apollo filmide TOP

1. Lumekuninganna ja igavene talv
2. Grace: Monaco vürstinna
3. Kääbik: Smaugi laastatud maa
4. Mandariinid
5. Süü on tähtedel

28.11-04.12

CINAMON

“Kastitrollid”
L, P ki 12.15
“Näljamängud: Pilapasknäär - Osa 1”
ki 13.15 (va R-P), 15.45 (va R-P), 17.15 (va N), 19.00 (va E-K), 21.30 (va R-P); R-P ki 11.45, 22.00
“Imetlusväärse noore T.S. Spiveri erakordne teekond”
R ki 12.00
“Poisipõli”
T ki 15.45; R-P ki 15.50; E, K, N ki 18.15
“Madagaskari pingviinid”
ki 13.00, 15.00; R-P ki 11.00, 14.00; T, N ki 17.15; E, K ki 17.30
“Valemaandumine”
ki 14.00 (va R-P)
“Kirsitubakas”
T, K, N ki 12.00
“Parim osa minust”
ki 16.30 (va R-P); R-P ki 14.30
“John Wick”
ki 22.30
“Raev”
P ki 21.30; E-N ki 22.00
“Tähtedevaheline”
ki 14.45 (va T), 18.45 (va R-P), 21.45; T ki 14.20; R-P ki 16.30
“Vastikud Ülemused 2”
ki 12.30 (va T), 18.00 (va T), 20.00 (va T), 22.15 (va T); T ki 12.15, 17.30, 21.00
“Pettson & Findus - väike tüütus, suur sõprus”
ki 11.45 (va R-P); R-P ki 11.30
“Novembrimees”
ki 14.15 (va E), 19.40; E ki 15.15
“Reis Itaaliasse”
ki 20.15 (va T); T ki 20.00
“Nullpunkt”
eesti keeles: N ki 17.30; T ki 18.00
Turu 2, Tartu

COCA-COLA PLAZA

“Madagaskari pingviinid”
3D: E, K ki 21.20;
2D eesti keeles: L ki 11.00; P, K ki 11.15; R ki 11.20; N ki 12.15; P, E, T ki 17.20;
3D eesti keeles: E, T ki 11.30, 19.30; P ki 11.45, 13.30, 15.45; L, N ki 12.00; L ki 12.45, 17.45; R, E, T ki 13.00, 15.10; K ki 13.20, 19.10; N ki 14.10; L, K ki 15.30; R, N ki 17.20;
2D vene keeles: L, P ki 10.50; R ki 11.30, 17.00; N ki 12.15;
3D vene keeles: ki 17.00 (va R, P), 14.50 (va R, L, P); K ki 11.45; R, N ki 12.30; E, T ki 12.40; P ki 12.45, 16.40; L ki 13.15; R ki 14.45; L, P ki 15.00
“Novembrimees”
ki 18.50 (va R, L, P); L ki 11.40, 15.05, 21.00; R ki 12.15, 14.40; P ki 14.55, 22.20; E, T ki 16.30, 22.05; K, N ki 17.20, 21.10; R, P ki 19.10
“Päästmine”
L ki 13.00; P ki 14.00; N ki 14.55; R ki 15.15; E, K ki 18.40; T ki 21.20
“Reis Itaaliasse”
ki 16.10 (va R, L, P), 18.55 (va R, L, P); P ki 12.00, 21.30; R, L ki 12.10; N ki 12.15; E-K ki 13.10; L ki 18.40; R ki 19.45
“Vastikud ülemused 2”
ki 17.40 (va R, L, N); P, E, T ki 12.20; L ki 12.30, 14.00, 16.20, 20.00, 22.30; K ki 12.40, 18.20, 21.55; R ki 14.20, 17.20; E, T ki 14.40, 19.00, 21.45; P ki 14.45, 17.50, 18.50, 20.50; K, N ki 15.00; N ki 17.30, 19.15; R, K ki 19.30; R, T ki 21.15; R, N ki 21.50
“Amazonia”
2D: ki 11.20 (va R, L, P)
“Doktor Proktori puuksupulber”
eesti keeles: E-K ki 11.55; P ki 12.30; N ki 13.30; L ki 14.30
“Ei. Tohi. Magama. Jäada.”
ki 14.00 (va R, L, P); P ki 20.00; L ki 20.10
“Imetlusväärse noore T.S. Spiveri erakordne teekond”
2D: N ki 11.40;
3D: L ki 11.30; P ki 11.40; E-K ki 11.50; R ki 14.30
“Jessabelle”
R ki 13.45; N ki 15.30; E-K ki 15.40
“John Wick”
ki 22.10 (va R, L, P); R ki 11.45, 22.15; N ki 13.15, 19.10; E-K ki 13.20, 20.00; L ki 19.00; P ki 19.30
“Kadunud”
E-K ki 13.40
“Loilidel veab”

vene keeles: ki 16.55 (va R, L, P); P ki 13.00; R ki 13.15
“Näljamängud: Pilapasknäär - Osa 1”
ki 21.30 (va R, L, P); L ki 12.00, 17.30; K, N ki 12.10, 18.45; P ki 12.15, 13.55, 21.15; R ki 13.30, 19.00; E, T ki 13.45, 17.00; K ki 14.00, 16.45, 21.40; L, P ki 14.15; N ki 14.40, 16.20; R, L ki 16.15, 22.00; R, P, T ki 18.00; L, E, T ki 19.15
“Parim osa minust”
R ki 12.45, 21.30; E-K ki 18.30, 21.00; L ki 21.15; P ki 21.45; N ki 21.55
“Pettson ja Findus - väike tüütus, suur sõprus”
eesti keeles: L, P ki 10.45; R ki 11.15; N ki 11.30, 14.45; E-K ki 11.40, 16.40; L ki 13.50; P ki 14.30
“Poisipõli”
15.30 (va R, L, P); R ki 14.00; P ki 14.20; L ki 15.40; E, K ki 20.45; T ki 21.00
“Raev”
E-K ki 14.10
“Stonehearsti vaimuhaigla”
ki 22.15 (va R, P, N); R ki 11.55; N ki 16.45; R, P ki 22.10
“Tähtedevaheline”
ki 12.00 (va R, L, P), 15.20 (va L, P); L ki 12.15, 14.40, 18.05, 19.45, 21.30; P ki 12.30, 15.50, 19.55, 20.45; N ki 18.30, 21.25; R, E, T ki 18.45; K ki 20.15; R ki 21.00; E, T ki 21.10
MET Ooper: “Sevilla habemeajaja”
T ki 19.00
“Kaotatud paradisiis”
K, N ki 21.15; E, T ki 22.00
“Nullpunkt”
eesti keeles: N ki 19.30, 21.40
“Praht”
ki 19.40 (va R, L, P); N ki 22.00
“Serena”
N ki 19.50, 21.50, 22.15
Hobujaama, 5, Tallinn

EKRAAN

“Madagaskari pingviinid”
2D: E, K ki 21.20;
2D eesti keeles: L ki 11.00; P, K ki 11.15; R ki 11.20; N ki 12.15; P, E, T ki 17.20;
3D eesti keeles: E, T ki 11.30, 19.30; P ki 11.45, 13.30, 15.45; L, N ki 12.00; L ki 12.45, 17.45; R, E, T ki 13.00, 15.10; K ki 13.20, 19.10; N ki 14.10; L, K ki 15.30; R, N ki 17.20;
2D vene keeles: L, P ki 10.50; R ki 11.30, 17.00; N ki 12.15;
3D vene keeles: ki 17.00 (va R, P), 14.50 (va R, L, P); K ki 11.45; R, N ki 12.30; E, T ki 12.40; P ki 12.45, 16.40; L ki 13.15; R ki 14.45; L, P ki 15.00
“Novembrimees”
ki 18.50 (va R, L, P); L ki 11.40, 15.05, 21.00; R ki 12.15, 14.40; P ki 14.55, 22.20; E, T ki 16.30, 22.05; K, N ki 17.20, 21.10; R, P ki 19.10
“Päästmine”
L ki 13.00; P ki 14.00; N ki 14.55; R ki 15.15; E, K ki 18.40; T ki 21.20
“Reis Itaaliasse”
ki 16.10 (va R, L, P), 18.55 (va R, L, P); P ki 12.00, 21.30; R, L ki 12.10; N ki 12.15; E-K ki 13.10; L ki 18.40; R ki 19.45
“Vastikud ülemused 2”
ki 17.40 (va R, L, N); P, E, T ki 12.20; L ki 12.30, 14.00, 16.20, 20.00, 22.30; K ki 12.40, 18.20, 21.55; R ki 14.20, 17.20; E, T ki 14.40, 19.00, 21.45; P ki 14.45, 17.50, 18.50, 20.50; K, N ki 15.00; N ki 17.30, 19.15; R, K ki 19.30; R, T ki 21.15; R, N ki 21.50
“Amazonia”
2D: ki 11.20 (va R, L, P)
“Doktor Proktori puuksupulber”
eesti keeles: E-K ki 11.55; P ki 12.30; N ki 13.30; L ki 14.30
“Ei. Tohi. Magama. Jäada.”
ki 14.00 (va R, L, P); P ki 20.00; L ki 20.10
“Imetlusväärse noore T.S. Spiveri erakordne teekond”
2D: N ki 11.40;
3D: L ki 11.30; P ki 11.40; E-K ki 11.50; R ki 14.30
“Jessabelle”
R ki 13.45; N ki 15.30; E-K ki 15.40
“John Wick”
ki 22.10 (va R, L, P); R ki 11.45, 22.15; N ki 13.15, 19.10; E-K ki 13.20, 20.00; L ki 19.00; P ki 19.30
“Kadunud”
E-K ki 13.40
“Loilidel veab”

VÕRU KINO KANNEL

“Imetlusväärse noore T.S. Spiveri erakordne teekond”
3D: R ki 16.00; K ki 18.00;
2D: T ki 16.00
“John Wick”
N, R ki 18.00; T, K ki 20.00
“Reis Itaaliasse”
R, N ki 20.00; T ki 18.00
Liiva 13, Võru

FILMI “Reis Itaaliasse” peategelasteks on sõbrad Steve ja Rob, kes külastavad Itaalia erinevaid piirkondi ja restorane, millest peaksid sündima hiljem arvustused. FOTO: TOOTJA

Midagi filmi- ja söögigurmaanidele. Itaalia restorani kultuuri tutvustus

KAROLIINA VASLI
kaasautor

Filmi “Reis Itaaliasse” ei tasu tühja kõhuga vaadata minna, muidu mõtled järgmised tund ja 48 minutit, et saaks vaid ise kinoekraanile söösta ning peategelastega restoranilauda jagada.

Novembri lõpus on hea mõtteis mölgutada, mis oleks, kui reisiks tuleval kevadel või suvel kuskile Lõuna-Euroopasse. Naudiks tummiseid veine ning sööks roogi, mis keele alla viivad. Võimaluse sellesse maailma põgeneda (ja tunduvalt soodsama hinnaga) pakub ka film “Reis Itaaliasse”.

Hõrgutavad road... ning lõpuks arve. Ajakiri Observer palub Steve’il ja Robil teha restoraniarvustuste sari Itaalias. Kokku saavad kaks meest ja kuus einet kuues erinevas restoranis üle riigi – Liiguuria, Toscana, Rooma, Amalfi ning lõpp-peatus Capri saar.

Väsinuna lapsevanemaks olemise koormast, ot-sib Rob midagi seikluslikku. Steve on pikalt Los Angeleses tööd rüganud ning olles vahelduseks tagasi Euroopas, soovib nüüd näha oma lapsi.

Mehed vestlevad elust, armastusest, tööst ning välismaal elamisest. Näha saab maalilisi Itaalia maastikke, millel nad kulgevad; hotelle, kus nad elavad; restorane, kus nad einestavad; kööke ja kokki, kes roogasid valmistavad ning lõpuks muidugi ka arvet.

Peaosades mängivad versioone iseendast briti koomikud Steve Coogan ning Rob Brydon. Esime-ne neist on tuttav näiteks mullu valminud filmist “Philomena”, mille stsenaariumi kirjutamise eest

Ä Komöödia
“Reis Itaaliasse” – 2014

LAVASTAJA: Michael Winterbottom
OSATÄITJAD: Steve Coogan, Rob Brydon, Rosie Fellner jt.
PIKKUS: 1.48
Kinodes alates 28.11

”
See võib olla ehe. Me vajutame teineteise tundlikke nuppe ja aeg-ajalt läheb ikka kumbki üle piiri.
Näitleja Rob Brydoni vastus küsimusele, kas näitlejatevaheline nõõkimine ekraanil on ehe või ikkagi näitlemine

kandideeris ta ka Oscarile. Rob Brydon aga on mitmekordne BAFTA nominent.

Järg Inglismaa toidureisile. Üldjuhul näeb kinoekraanil järjekorras superkangelasefilmidele või raamatuadaptatsioonidele – võtkem või praegugi kinodes jooksev “Näljamängude” kolmas film.

Ent fookuses olev küllaltki väikese-eelarveline linatões on järg 2010. aastal valminud filmile “Reis”, mida sinne publik võis näha 2011. aasta PÖFFil. Tolles filmis rändasid Steve ja Rob mööda Põhja-Inglismaa maakochti. Steve pidi mada igal päeval testima toite mõnes restoranis ja kirjutama ühe artikli kohalikule ajalehele.

Väljaanne Time Out London uuris Rob Brydoni käest, kas nendevaheline vaimukas nõõkimine on ehe või ikkagi näitlemine. “See võib olla ehe. Me vajutame teineteise tundlikke nuppe ja aeg-ajalt läheb ikka kumbki üle piiri. Aga ma lõpetasin “Reis Itaaliasse” tundega, et oleme lähedasemad kui eal varem,” vastas Rob.

Jumalate jook voolas ojadena. Aga ühte kinnitas näitleja küll kindla südamega – veini joodi nii ehedalt kui võimalik. “See on tõesti vein, mida jookme. Filmi viiendas episoodis oleme Amalfis Ravello linnas ühes restoranis, ja kui lähedalt vaadata, siis on aru saada, et olime mõlemad purjus. Mu silmad olid punased ja raskusi tekitas isegi tsitaatide meenutamine.” Rob muigas ja viitas kahele Hollywoodi kuldajastu hurmurile, kes olid viitis nii vabal ajal kui ka võtteplatsil. “Teatud viisil avaldasime austust Peter O’Toole’ile ning Richard Burtonile.”

turundusnimekirjad.ee

meie juhuslikke valikuid ei tee

115 000 otsustajat 80 000 ettevõtet

KOOSTA OMA NIMEKIRI

RAAMAT

Kümnendite võidud ja kaotused

Enelin Meiusi (1955–2011) oli 1990ndatel legendaarse kuulsusega. Ta oli eduka ärinaise koondkuju, kes tegeles heategevusega ja sõlmis edukaid äritehinguid, korraldas suurejoonelisi pidusid ja suhtles nii kohalike kui ka rahvusvaheliste kuulsustega. Kümnendi lõpuks oli sellest kahjuks vähe järel, firmad olid laostunud, õhku pilluti erinevaid süüdistusi ja peategelane

ise kadus Venemaale. Peeter Raidla raamat jutustab loo end tippu murdnud vastuolulisest ärinaisest, mis laiemas mõttes on kirjeldus kogu meie lähiajalooost, uskumatutest üheksakümnendatest, mil võis kiirelt võita ja kaotada kõik.

*ENELIN, TEMA GLAMUURSED LEGENDID JA SKANDAALID". AUTOR: PEE-TER RAIDLA, KIRJASTUS: TANAPÄEV

NÄITUS 27

28. november 2014 PUHKEPÄEV

toimetaja Signe Sillasoo, tel 667 0218, e-post signe.sillasoo@aripaev.ee

Grafitikunstist ilma grafitita

RAGNE NUKK
kaasautor

Tartu Kunstimuseumis avatud näitus “Tüüpilised individid. Tartu grafiti- ja tänavakunst 1994–2014” petab pealkirjaga.

Kuraator Marika Agu, kes on varemgi tänavakunsti näitusi kureerinud ja omab selles valdas Eestis kindlasti ühte parimat teadmistepagasit, on seekord otsustanud esiplaanile tuua n-ö päris kunsti, jättes grafiti näitusele allhoovuseks.

Tänavakunstimõju kustimaa-ilmale. Grafiti kui sellise ajalugu läheb tagasi koopamaalینگuteni. 20. sajandi teisel poolel saavutas see tohutu kriitilise potentsiaali ja oli omamoodi kodaniklikuks hääletoruks. Olgu ka öeldud, et rääkides grafitist, on mõeldud ikkagi grafitikunsti, mitte niisama linnamüüridele ja majadele sircldatud koledusi.

Täna seaks päevaks on grafiti väljunud oma nurgatagusest elust ja muutunud paljudes suurlinnades linnapildi seaduslikuks ja orgaaniliseks osaks. Grafitikunstnikelt tellitakse majadele suuri pannoosid, Tartu kuns-

tioksjonitel on grafitikunstnike maalid olnud ülipopulaarsed.

Kunstimuseumi näitus uu-rib aga, kuivõrd on tänavakunst mõjutanud kunstimaailma en-nast. Rauno Thomas Mossi kum-mituslikes ja udustes linnamaa-lides on grafiti asja loomulik osa.

Kaido Ole 2000. aastast pä-rinev pallpeade maal tõmbab endale ise kriipsu peale: pall-pea maalib seinale korralikku pallpead, kelle “rikub” ära kol-mas pallpea oma kriipsujuku grafitiga.

Samasse mänglevasse kon-

teksti mahutub ka Kiwa video “Work in Progress” 1998. aastast. Kiwa kõnnib geišaks rietatuna mööda tänavaid ja sircldab ae-rosooliga pseudohieroglüüfe.

Grafitikunst on oma ole-muselt anonüümne. Kiwa toob mängu tegelease, geiša, kes ise-enesest on selgelt identifitseeritav inimtüüp, ent mitte min-gil juhul tänavakunstiga seotav.

Grafitid grafititest. Kõige vara-sem näide omamoodi tänavakunstnikust on Natalie Mei su-lejoonistused suurlinlikest tüü-

Ä Grafiti
“Tüüpilised individid. Tartu grafiti- ja tänavakunst 1994–2014”
Tartu Kunstimuseumis, Rae-koja plats 18, Tartu
NÄITUS ON AVATUD kuni 01.02.2015

GRAFITI sünd maalil – Kaido Ole õlimal aastast 2000. FOTO: TARTU KUNSTIMUSEUM

pidest. Tegu ei ole olnud küll tänavale joonistamise, vaid täna-val joonistamisega. Selliseid näi-teid võiks Eesti kunsti klassikast tuua veel ja veel.

Grafitikunsti dokumentat-siooni näeb näitusel väikeste fo-tode näol. Kõige sisukamaks näi-tuse osaks osutus aga värskest väljaantud raamat, mis sisaldab mitmeid põnevaid artikleid tõ-sistelt asjatundjatelt, sest nii na-gu grafiti on tunginud muuseumi-ruumidesse, on ta pikalt ol-nud ka humanitaarteadlaste hu-viorbiidis.

28.11–04.12

DRAAKONI GALERII

“Kes vastutab?” Marta Vaarik, ku-ni 29.11
Sirja-Liisa Eelma, 01.–13.12
Pikk 18, Tallinn

EESTI

MAANTEEMUSEUM

“Näitus alkomeetritest”
“Laadawärk”
“186” Näitus Tallinna-Tartu maantee ajaloo-st
“Reisimine autode ja mootorratas-tega 1960.–1980. aastatel”
“Kogu elu teel” Eesti bussinduse arengutest 1970. aastatel
Püsiekspositsioon: “Tee ajalugul”
Varbuse, Kanepi vald, Põlva maa-kond

EESTI RAHVA MUUSEUMI POSTIMUSEUM

“Armastuskirjad”, kuni 31.05
Püsinäitus: “Iga ukse ni päikeses ja sajus. Eesti rahvuslik postiamet-kond 90. Postis keelatud kaup”
Rüütli 15, Tartu

EESTI TARBEKUNSTI- JA DISAINIMUSEUM

“Kaedud lauad” Prantsuse lauanõud ja disain, kuni 04.01
“Words & Works from a World Away” (“Sõnad ja tööd sealt kaugelt”) Austraalia ja Eesti ehete ja objektide näi-tus, kuni 18.01
“Klassikud. Silvia Raudvee”, kuni 25.01
“Soomes klassikunst 2005–2010”, kuni 25.01
Püsinäitus: “Ajamustrid 3”
Lai 17, Tallinn

HAAPSAHU

LINNAGALERII

“Võrrand kahe muutujaga” Agur Kruusing, kuni 30.11
Posti 3, Haapsalu

HAUS GALERII

Eduard Zentsik, kuni 12.12
Üüs 17, Tallinn

HIUMAA MUUSEUM –

PIKK MAJA

“Ülo Sooster – 90”, kuni 10.01
Vabrikuväljak 8, Kärda

HOBUSEPEA GALERII

Helen Melesk, kuni 08.12
Hobusepea 2, Tallinn

KADRIORU

KUNSTIMUSEUM

“Lux Aeterna. Itaalia kunst Leedu ja Eesti kogudest”, kuni 15.03
Weizenbergi 37, Tallinn

KONDASE KESKUS

“Virve Aruoja piltvaipade näitus”, kuni 05.01
Püsinäitus: Paul Kondase maalid
Pikk 8, Viljandi

NIGULISTE MUUSEUM

“Rode altar lähivaates”, kuni 31.12.2015
Püsi väljapanek: “Kirikukunst 13.–18. sajandist”, “Hõbedakamber: gildide, tsunftide, Mustpeade vennas-konna ja kiriku hõbevarad”
Niguliste 3, Tallinn

PRIVILEEG

AINULT ÄRIPÄEVA LUGEJALE

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. VAATA PAKKUMISI WWW.PRIVILEEG.EE

Alates
6.80 €

Cognac Maxime Trijol kinkepakid. Elegantsed ja seest soojendavad kingiideed talvepühadeks – suur valik Trijol Distillery konjaki kinkekomplekte. Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Valik, mida ei kohta iga päev: Äripäeva 4. veinitesti “Rioja klassikalised punaveinid Hispaaniast” hiilgavad võtjad on saanud Privileegi müüki! Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

419 €

UUS karm nutitelefon CAT S50! Vee-, tolmu- ja põrutuskindel. Neile, kelle elu algab hetkest, mil nad kohtuvad karmide oludega. **Oiglasem hind!**

Alates
17 €

lidne imerohi Artischock- looduslik maksa ja kogu organismi puhastaja! Maitsvat ja tervistavat artischokki hindasid kõrgelt juba vanad kreeklased ja roomlased, kasutades seda nii toiduks kui ka haiguste raviks. **Teile 9,30 eurot soodsam!**

Vaid
20 €

Cédric Andrieux – elamus tantsukunsti tipust! Cédric Andrieux on sooja huumoriga autobiograafiline lugu, mille nautimiseks ei pea olema elukutseline tantsija, aga mida vaadates on võimalik mõista, mida tähendab elu tantsijana.

Alates
8.50 €

Tervis Siberi seemnannitoodetest! Tugevdage iidsel moel oma immuunsüsteemi, saage kontrolli alla kehakaal jpm.

Vaid
35 €

Megazone Seikluskeskuse pilet 4-le MÄNGUSÕBRALE seiklusparki. Tahad perega lõbusalt ja sportlikult aega veeta? Mis oleks veel toredam kui ronida koos perega Eesti esimeses ASJA UUEENENUD siseseikluspargis! **25 eurot soodsam!**

Alates
5.90 €

Stiilsed Dammani tee aksessuaarid. Kuidas võita külmal ajal sõpru ja mõjutada inimesi? Stiilsed Dammani tee aksessuaarid võivad saada teie salarelvaks.

Vaadake kõiki pakkumisi: www.privileeg.ee

28 NÄDAL PILDIS

PUHKEPÄEV 28. november 2014
toimetaja Raul Mee, tel 667 0344, e-post raul.mee@aripaev.ee

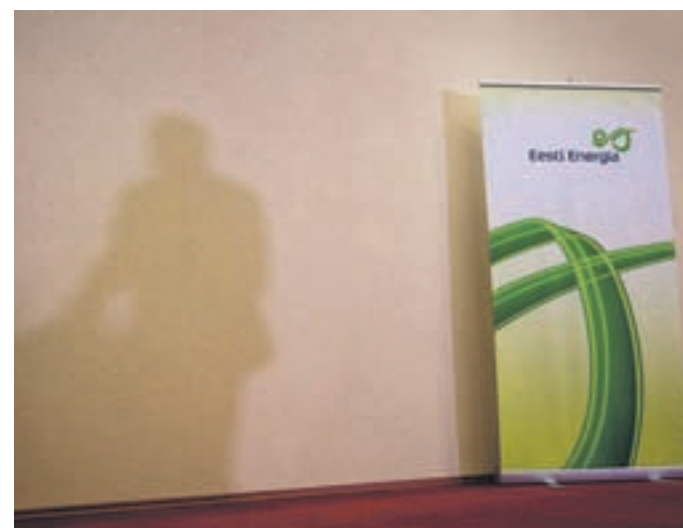

ÕPPEKÄIK
õliteshasesse.

Hüvasti, Virumaa!

Esmaspäevast vabaneb uutele väljakutsetele Sandor Liive, kes juhtis aastaid Eesti Energiat. Liive tegi sel nädalal viimase külaskäigu Eesti Energia Ida-Virumaa ettevõttesse. Ta pidas töötajatele lahkusmikõne ja jättis hüvasti Eesti Elektri jaama ja Enefit280 õliteshasesse.

RAUL MEE
raul.mee@aripaev.ee

VIIMASED SÕNAD. Tunniajase ettekandega võttis Sandor Liive kokku oma töö firmas. Eriti uhke oli Liive selle üle, et Eesti Energia on muutunud üheks Eesti parima mainega tööandjaks.

SEDA KIIVRIT kandis Sandor Liive teisipäeval viimast korda.

SÜDAMLIK LAHKUMINE Eesti Energia õlitööstuse tehnoloogia-seadmete käivituse ja seadistuse inseneri Kirill Kadaloviga.

SANDOR LIIVE ametisoleku üks edulugusid oli Eesti Energia õlitootmise käivitamine. See lõhn jääb meelde.

Avamishinnad voodikomplektidele **-50%**

Pole midagi ilusamat kui hommik pärast kosutavat und.

Eriti kui olete ISE valinud oma voodile vedrude arvu ja pehmuse, kattemadratsi, peatsi, kangad, jalad, padjad, tekid, dekoratiivpadjad, voodikatte.

Valmistame oma Viljandi tehases meie Salongi klientidele voodi "rätsepateenusena".

DAUNLUX®
SCANDINAVIA

MEIL OLI UNISTUS TEHA UDUSULGI HANEDEST PAREMINI. NII, ET HANED OLEKSID ÕNNELIKUD.

Uudne patenteeritud Daunluxi täitematerjal loob udusulgede asendamisel uue standardi. Daunluxi tooted on pehmed ja vetruvad, ületavad omaduste poolest kõrgeima kvaliteediga udusulgi, olles samal ajal odavamad, 100% allergiavabad ja masinpestavad. Müügil meie salongis. rohkem infot: www.daunlux.com

Tulge, proovige meie tooteid ja võtke pakkumine!

Delux Dreams Salong

**Pärnu mnt 139F, II korrusel (ISKU-maja)
E - R 10 - 19, L 10 - 16 www.delux.ee**

Lp Kinnistuomanik!

**Kui Teie omandis on metsa- ja/või põllumaad ning
Te olete saanud viimasel ajal telefonikõnesid seda maad osta
soovivatelt ettevõtetelt, kuid Te ei tea,
kas Teile pakutud hinna puhul on tegemist turuhinnaga,
siis alternatiivse hinnapakumise saamiseks
pöörduge julgelt Renlog Eesti OÜ poole.**

Ostame

- kasvava metsa raieõigust
- metsakinnistuid
- virnastatud võsa ja raiejäätmeid
- kasvavat võsa

Pakume

- puidu hakkimise teenust
- põldude ja kraavide
puhastamise teenust

Renlog Eesti OÜ
Argo Teral, ostujuht
tel 517 4303
argo@renlog.ee
www.renlog.ee

EUROOPA REISID

Austria suusareis
14.-20.03.2015 / 890.-

Lüükia tee matk
08.-19.04.2015 / 990.-

Portugali rattaretk
03.-10.05.2015 / 990.-

Teravmäed
20.-24.05.2015 / 990.-

Gruusia ringreis
20.-27.05.2015 / 990.-

Armeenia ringreis
22.-29.05.2015 / 1190.-

Šotimaa matkareis
20.-30.05.2015 / 1090.-

Islandi matkareis
18.-28.06.2015 / 990.-

Montenegro seiklusreis
03.-11.07.2015 / 990.-

Boršomi matkareis
15.-22.07.2015 / 990.-

Islandi seiklusreis
05.-12.08.2015 / 1290.-

Islandi matkareis
08.-20.08.2015 / 1390.-

HIMAALAJA REISID

Everesti baaslaager
05.-29.03.2015 / 1990.-

Nepali avastusretk
15.-25.03.2015 / 1490.-

Annapurna matk
31.03.-19.04.2015 / 1590.-

Langtangi matk Nepalis
07.-19.04.2015 / 1390.-

Himaalaja noortele
21.04.-03.05.2015 / 1190.-

Tiibeti ringreis
15.-31.05.2015 / 2990.-

Karakorumi avastusretk
03.-15.08.2015 / 2690.-

Snowman trek
03.09.-02.10.2015 / 7790.-

Mt.Kailas ja Nepal
27.09.-22.10.2015 / 3990.-

Mustangi matk
17.09.-07.10.2015 / 2490.-

Annapurna matk
06.-25.10.2015 / 1590.-

Aastavahetus Himaalajas
29.12.-11.01.2016 / 1490.-

KAUGEMAD REISID

Mehhiko avastusretk
14.-31.01.2015 / 2690.-

Kilimanjaro ja safari
16.02.-01.03.2015 / 3690.-

Maroko matkareis
19.-27.03.2015 / 1290.-

Jaanipäev Baikali ääres
18.-28.06.2015 / 1390.-

Alaska loodusreis
20.06.-03.07.2015 / 3590.-

Hiina avastusretk
12.-18.07.2015 / 990.-

Kamtšatka loodusreis
17.-28.07.2015 / 2990.-

Fannide matkareis
18.07.-31.07.2015 / 2390.-

Peruu seiklusreis
13.09.-02.10.2015 / 2990.-

Costa Rica
15.-24.01.2016 / 2390.-

Austraalia ja Uus-Meremaa
05.-27.02.2016 / 3890.-

Patagoonia seiklusreis
20.02.-11.03.2016 / 2990.-

www.teeviit.ee

**Sinu elu on teekond,
mille esimene samm algab siit!**

- Koolitused
- Täiend- ja ümberõppimisvõimalused
- Karjääriplaneerimine
- Välismaal töötamine ja -õppimine
- Erinevad vaba aja veetmise võimalused
- Põnevad eriprojektid

Teeviit ei ole pelk infomess, see on **Algus**,
esimene samm **Sinu** edasisel isiklikul, imelisel teekonnal.

05.-06. detsembril Tallinnas

Piletite eelmüük: **PILETILEVI**

Tallinna Ettevõtlusamet

EESTI EKSPRESS

Seppälä

